aralık 1965

TÜRK-İŞ

TÜRK - İŞ
Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
SENDİKACILIK KOLEJİ
Gazi Orman Çiftliği
ANKARA

sayı 34

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

AYLIK DERGİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

ARALIK

1 9 6 5

YIL : 3

SAYI : 34

Fiatı : 250 Krş.
1 Yıllık 25.00 TL.

TÜRK - İŞ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Seyfi DEMİRSOY

Genel Yayın Müdürü
Oktay POYRAZ

Yazı İşleri Müdürü
Önder AKER

İDARE ve YAZIŞMA ADRESİ
İşçi Sigortaları Hanı
Atatürk Bulvarı Kat 1/2
YENİŞEHİR — ANKARA
Telefon :
12 66 18 — 12 37 67

TÜRK - İŞ DERGİSİ BASIN AHLÂK YASASINA UYMAYI KABUL ETMİŞTİR.

DİZİLDİĞİ VE BASILDIĞI YER
Şafak
MATBAASI - ANKARA — 1965

SUNUŞ

Saygıdeğer Türk-İş okuru,

Geçen sayımızda, Türk-İş Hukuk Bürosunun kurulduğunu ve bu büronun başına Avukat Orhan Apaydın'ın getirildiğini bildirmiştik.

Değerli hukukçu Orhan Apaydın'ın Türk-İş'te çalışmaya başlaması, dergimizde ötedenberi yapmayı düşündüğümüz bir hususu gerçekleştirmek için bize fırsat vermiş ve bu sayıda, dergimizin orta sayfalarında göreceğiniz gibi «Türk İş Hukuku» ilâvesi vermeye başlamış bulunuyoruz.

Dergimizin ortasında ve bir ilâve halinde sunduğumuz hukuk köşesine, okuyucularımızın dergiden ayırıp, bir dosyada toplayabileceklerini düşünerek ayrı sayfa numaraları vermeyi uygun gördük.

ORHAN APAYDIN

Her sayıda sunacağımız bu ilâvede, iş hukuku ile ilgili, önemli ve en son mahkeme kararları, içtihatlar yayınlanacak bu konularda gerekli bilgiler verilecektir.

Gittikçe gelişen çalışma hayatımıza ve toplu sözleşme, grev düzenine paralel olarak, İş Hukukumuz da genişlemekte, kanunlarda eksik kalan, ya da yanlış anlamalara sebep olan hususlar yargı organlarının kararlarıyla doldurulmakta, düzeltilmektedir. Bu sebeplerle, yayınlamaya başladığımız ilavelerin, bütün sendikacılara, hukukçulara ve bu konularla yakından ya da uzaktan ilgili herkese büyük faydalar sağlayacağı inancındayız.

Devlet Memurları Kanunu'nun uygulanışı büyük bir problem olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır. Kamu sektöründe çalışan işçileri, memur sayan zihniyetin, çalışma hayatımızda yaratacağı büyük karışıklık ve bu yolun tehlikesi dergimizde çeşitli fırsatlarla belirtilmiştir. Geçtiğimiz ay içinde bu konu ile ilgili olarak Türk-İş tarafından bir seminer düzenlendi. İlim adamlarının görüşlerini belirttiği bu seminerde konuşulanlar, Türk-İş tarafında çoğaltılmış ve ilgililerle, teşkilâta dağıtılmıştır. Dergimizde de bu seminerle ilgili habere geniş yer vermiş bulunuyoruz.

Bu sayımızın kapağını teşkil eden Türk-İş Sendikacılık kolejinin uzun zamandan beri devam eden hazırlıkları tamamlanmak üzeredir.

Büyük bir boşluğu dolduracak olan bu kolejle ilgili haberi iç sayfalarımızda bulacaksınız. Kolej hakkında daha geniş bilgiyi önümüzdeki sayılarımızda da sunacağız.

Saygılarımızla

TÜRK-İŞ

KAPAK

Türk-İş Sendikacılık kolejinin hazırlıkları tamamlanmak üzere
(Yazısı iç sayfalarda)

BAŞYAZI

Olaylardan ders alma sanatı...

Gecekondu problemi hâla, oyalayıcı tedbirlerle halledilmeye çalışılan basit bir mesken dâvası olarak görülsün, hâla en basit medenî ihtiyaçlardan yoksun gecekondu mahalleleri, seçimden seçime hatırlanan birer oy deposu sayılsın...

Bu yanlış düşünce ve davranışların sonucu İzmir ve İstanbul'da görüldü. Eğer, problemin halli, bugüne kadar olduğu gibi günlük ve geçici tedbirlere bırakılırsa, daha ne gibi hadiselerin doğabileceğini görmek için kâhin olmaya lüzum yoktur.

RAKAMLARIN ORTAYA KOYDUĞU GERÇEK

1965 sayımlarının sonucuna göre, Ankarada oturan 902 bin nüfusun, 533 bin'i sayıları 97 bin'e varan gecekondularda yaşamaktadır. Yurdumuzda ise, her yıl 47.500 gecekondu yapılmaktadır. 1965 yılı itibarıyle, gecekondu sayısı 480 bin'i bulmuştur.

Bu rakamların ortaya koyduğu gerçek, yürekler acısıdır.

Başkent nüfusunun yarıdan fazlası gecekonduda otursun ve bu rakam her yıl biraz daha artsın. Bu artış, bu tempo ile sosyal bir yıkıntıya doğru gidişin belirtisidir.

Artık herkesin kendini kandırmadan, konuya derinliğine eğilmesi ve herşeyden önce, gecekonduları meydana getiren sosyal ve ekonomik nedenlerin giderilmesi gerekir. Gecekonduların hukukiliğe kavuşturulması ve islahı, ancak, bu tedbirlerle bir arada yürütülürse değer taşıyabilir, faydalı olabilir.

HÜKÜMET PROGRAMINDA

Hükümet Programında, gecekondularla ilgili, şu tedbirlerin alınacağı belirtilmiştir :

«Gecekondu problemlerini uzun ve kısa vâdeli olmak üzere, çeşitli tedbirlerle karşılamak kararındayız. Mevcut gecekonduları hukukileştirmek, elektrik su, yol, otobüs ve kanalizasyon gibi, belediye hizmetlerinden faydalanılır hâle getirmek hedefimizdir. Bu sebeple «Gecekonduların islahı kanunu» nu süratle Büyük Meclis'e getireceğiz. Yuva hasreti çeken vatandaşlara ucuz arsa temini ve arsa spekülasyonunu önlemek maksadıyla «arsa ofisi» kanununun çıkarılmasına gayret edeceğiz.»

Hükümetin almayı düşündüğü tedbirler, gecekonduların islahı için yerinde sayılabilir. Ancak, bir yandan bu tedbirler alınırken, nüfusun baş döndürücü bir süratle şehirlere akımının önüne geçmek lazımdır. Yoksa islah edilen her gecekondunun yerine beş gecekondu kurulacaktır. Bunun önüne kanun yasakları ile zor kullanarak da geçmeye imkân yoktur; çünkü bu eğilim sosyal şartların tabii bir sonucu olmaktadır.

Türk - İş yetkilileri, çeşitli vesilerle ve defalarca belirtmişlerdir. Bu dergi çeşitli defalar yazmıştır. Köylüyü köyünde tutacak tedbirler alınmadıkça, gecekondu problemi, işsizlik problemi bu ülke için bir felaket halini alabilecek şekilde büyüyecektir.

DERS ALINIRSA...

Bu sadece Türk - İş'in görüşü değildir. Bugün Türkiyede bu gerçeği gören pek çok kuruluş vardır. Ve artık inkâr edilmeyen bir gerçek olarak ortaya çıkmıştır ki, toprak reformu ve zirai reform yapılmadıkça, köylüyü, köyde insanca yaşama şartlarına kavuşturmadıkça, şehirlere güç'ün önüne geçilmeyecek, geçilemeyecektir.

Faydalı tedbirin, zamanında alınan tedbir olduğu unutulmamalı ve iş işten geçmeden problemi kökünden halletmek için tedbir almalıdır.

İzmir olaylarından ders alınırsa, herhalde, gelecek hadiseler önlenmiş olur.

TÜRK-İŞ

SEMİNER - Sosyal Sigortalar Kurumu Salonunda yapılan «Devlet Memurları Kanunu muvacehesinde işçilerin durumu» konulu seminere katılanlar ve dinleyiciler.

Olaylar

Devlet Memurları Kanunu ve işçiler

Yaptığı işin mahiyeti ve muhtevası icabı, fiilen işçi olan bir kimseyi, kalkıp da, memur statüsü içerisine itmek, sosyal vakıaları reddetmek demektir. Çağımızın toplumunda tamamen aksi bir davranış vardır. Memur sınıfının da yavaş yavaş işçi statüsüne sokulduğu görülmektedir. Beyaz yakalı işçiler sınıfının doğması bu hareketin bir sonucudur.

Türk-İş'in düzenlediği **«Devlet Memurları Kanunun muvacehesinde, işçilerin durumu»** konulu seminer 13 Kasım Cumartesi günü Sosyal Sigortalar Kurumu salonunda yapıldı.

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'un yönetiminde yapılan seminere Prof. Tahsi Bekir Balta, Prof. Turhan Esener, Turan Güneş, Prof. Muammer Aksoy, Aydın Milletvekili İsmet Sezgin, İzmir Milletvekili Şeref Bakşık, Devlet Plânlama Teşkilâtı adına İş Hukuku asistanı Rüçhan Işık, Devlet Personel Dairesi mümessili ve Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç konuşmacı olarak katılmışlardır. Konuşmacılar dışında, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil, çeşitli bakanlık ve kuruluşlar temsilcileri ile kalabalık bir sendikacı topluluğu çalışmaları izlemişlerdir.

Seminerde yapılan konuşmalar, Türk-İş tarafından çoğaltılarak, bütün ilgililere ve teşkilâta dağıtılacaktır,

Bilindiği gibi, Devlet Personel Dairesi kamu sektöründe çalışan ve işleri devamlı olan bütün işçileri memur statüsünde mütalaa etmektedir. Anayasa teminatı altın-

daki, toplu sözleşme ve grev hakkını kamu kesiminde çalışan işçilerin elinden alacak olan bu görüş, seminere katılanların tamamı **-Devlet Personel Dairesi Temsilcisi hariç-** tarafından tenkid edilmiş ve ilim adamları, Hukuk ilkeleri ışığında da bunun imkânsız olduğunu belirtmişlerdir.

SEMİNER ÇALIŞMALARI

Seminer, Başkan Demirsoy'un kısa bir konuşmasıyla açılmıştır. Demirsoy konuşmasında, **«bu konu, 1936 senesinde yürürlüğe giren iş kanunundan bu yana belli başlı problemlerimizden biri olmuştur. Problem. 274 ve 275 sayılı kanunların yürürlüğe girdiği tarihe kadar devam etmiştir. Sendikalar kanununun yürürlüğe girmesinden sonra kısmen giderilen bu mesele, 657 sayılı, Devlet Memurları Kanunundan sonra, daha da büyük bir tehlike olarak, Türk Sendikacılık hareketinin ve ayni zamanda işçi haklarının tehdit edilmesi durumunu intaç etmiştir. Süratle halli gereken bu mesele bugün tartışılacak, ilim adamlarımızın ve diğer ilgililerin görüşleri bu konuda bizlere ışık tutacaktır.»** demiş ve seminere katılanlara teşekkür ederek, sözü Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç'a vermiştir.

TUNÇ KONUŞUYOR

Tunç konuşmasına, Devlet personel rejiminin memleketimizin belli başlı problemlerinden biri olduğunu, memur ve işçi ayırımı konusunda, özellikle 1960 yılından beri, geniş anlaşmazlıklar yaratılmış olduğunu, bunu, kanunlarımızın işçi tarifini değişik şekilde yapmış olmasının meydana getirdiğini söyleyerek başlamış, konunun tarihçesini yapmış ve kanunlar muvacehesinde, işçi-memur ayırımını anlattıktan sonra, sözü Devlet Personel Dairesinin tutumuna getirerek, bu tutumun işçi haklarını nasıl kısıtlayacağını geniş olarak izah etmiştir. Tunç, konuyu Anayasa yönünden de inceleyerek şöyle demiştir :

«Son çıkan Devlet Personel Kanunu, kamu sektöründe çalışan bütün işçileri kapsamı içine aldığı taktirde, bu durum muhakkak ki, büyük problemleri ortaya çıkaracak ve Anayasamızın işçi arkadaşlarımıza tamdığı hak ve hürriyetler ortadan kaldırılacaktır.»

Tunç sözlerini, konu ile ilgili bazı örnekler vererek bitirmiştir.

TURAN GÜNEŞ'İN SÖZLERİ

Başkan Demirsoy, sözü, Halil Tunç'tan sonra Prof. Muammer Aksoy'a verdiyse de, Aksoy, Anayasa'nın idare hukuku sahasında kaleme alınmış maddelerinin sözcülüğünü Turan Güneş'in yaptığını belirterek, ilk onun konuşmasında fayda umduğunu söyledi.

Güneş, modern devlet anlayışına temas etti ve zamanımızın memur kavramının 18 ve 19 uncu yüzyılın memur kavramından değişik olduğunu söyledi, konuyu etraflı bir şekilde inceleyerek çeşitli misaller verdi. Turan Güneş, Devlet Memurları Kanununda belirtilen kavramların tartışmasını yaptı ve sözlerini, **«Memur kavramını, kamu kudretini kullanan veya, kamu kudretinin kullanılmasına vasıta olan kişilere inhisar ettirmek**

Bu bir ruh hâlidir...

« — Ben işçi değilim...»
« — Biz memuruz...»
« — Fena mı, üyeleriniz işçilikten memurluğa yükseliyor ...»
« — Amele...»
« — İşçilerle bir arada mı olacağız?»

Bu sözler bir ruh hâlini göstermektedir. Aşağılık duygusunun verdiği bir ruh hâli.

Bir devir gelmiştir, işçi hakir görülmüş, hor tutulmuş, boğaz tokluğuna çalışmaya zorlanmıştır. Bir devir gelmiştir, işçinin değeri anlaşılmış bir İktisat kongresinde «amele» **yerine,** «işçi» **denilmesine karar verilmiştir. Zaman geçmiş, devirler gelmiş, geçmiş ve herkes anlamıştır ki, bir ülkenin kalkınması ancak işçilerin emekleriyle gerçekleşebilir.**

Bunu bütün bir toplum anlamış, işçiler cemiyet içinde layık oldukları yeri almışlardır.

Bu gerçeği anlamak istemeyenler de vardır. Bir Genel Müdür, kendisi ile konuşan bir gazetecinin «ben işçiyim» **demesi üzerine** «aman estağfurullah, efendim!» **diyecek kadar, geri bir zihniyet taşıyabilir. Bir başka genel müdür,** «daha ne istiyorsunuz, mensuplarınızı işçilikten kurtarıyor, onları memurluğa yükseltiyoruz» **diyecek kadar, örümcek ağları sarmış, tozlu, küflenmiş bir kafaya sahip olabilir...**

Bütün bunlar bir ruh hâlinin ifadesidir. Toplum içinde hiçbir işe yaramayan, memlekete - işgal ettiği mevkie rağmen **- hiçbir yararı dokunmayan kişi, elbet, çalışanların, memlekete faydası dokunanların yanında, kendini layık olmadığı bir mevkie yükseltebilmek için, karşısındakileri küçük göstermeye uğraşacaktır.**

Bu bir ruh hâli, daha doğrusu bir ruh hastalığıdır. Hastalığın adı da «AŞAĞILIK KOMPLEKSİ» dir.

Gerçekten de buna «aşağılık» tan daha uygun bir isim verilemez.

-ve bunun dışındaki kişileri ise, işçi kabul etmek lâzımdır» diyerek bitirdi.

MUAMMER AKSOY'UN KONUŞMASI

Muammer Aksoy konuşmasına, Anayasa'nın hazırlanışını anlatmakla başladı, sosyal Devlet anlayışından bahsetti ve sözü Devlet Memurları Kanununa getirerek şöyle dedi: **«Kanun koyucu öyle istedi diye, Devlet sektöründe çalışan işçileri memur statüsüne tabi tutarak, en mühim haklarından biri olan grev hakkından mahrum etmeyi kabul etmiyoruz. Hiçbir zaman, hukuk prensiplerini, «kanun koyucu öyle kabul etmiş, öyle olmuş» şeklinde ihlâl edemeyiz. Kanun koyucu ne isterse, o kanundur. Fakat, asla o kanunlar hukuk olamaz.»**

Aksoy, sözlerine devamla bir örnek verdi ve dedi ki: **«En hayati konuda, jetlerimize petrol yapan sahada grev yapılacak ama, bira fabrikasında, şarap fabrikasında grev yapılmayacak. Çünkü Devlet Personel Kanunu kapsamında onlar memur kapsamı içine girmişlerdir; ötekiler ise, memur değildir. Böyle şey olmaz.»**

TAHSİN BEKİR BALTA

Profesör Tahsin Bekir Balta konuşmasında, konunun önemini ve Siyasal Bilgiler Fakültesi İdare Enstitüsünün bu konuda çalışmalar yaptığını belirtti, memur - işçi ayırımına değinerek dedi ki : **«Bugün memleketimizde tatbik edilen karma ekonomi sistemi muvacehesinde, birçok hizmetler, hem Devlet tarafından hem de özel sektör tarafından yapılmaktadır. Bugün devlet çeşitli sahalara el atmıştır. Devlet şarap imalâthanesi işletiyor.. Şimdi özel sektörün şarap imalâthanesinde çalışan kimselerle, Devletin şarap imalâthanesinde çalışan kimseler arasında Anayasa'nın bahşettiği haklar bakımından bir fark yarattığınız zaman karma ekonominin temel hükümlerini ihlâl etmiş olursunuz.»**

Prof. Balta sözlerini **«işçi niteliğinde olanları, memur statüsüne tabi tutmağa kalkarsak Anayasa hükümlerini ihlâl etmiş oluruz»** diyerek bitirdi.

TURHAN ESENER KONUŞUYOR

Prof. Turhan Esener meseleyi iş hukuku yönünden ele alacağını söyledi, Türk iş hukukunun çok genişlemiş olduğunu, işçinin kim olduğuna yargı organlarının karar vereceğini belirtti. Çeşitli ülkelerden bu konu ile ilgili örnekler veren Esener, 3008 sayılı iş kanununun işçi tarifine değindi. Prof. Esener, konuyu derinliğine inceleyen bilimsel konuşmasında Devlet Memurları kanununu da ele alarak çeşitli çelişmelere dikkati çekti.

TÜRKİYE VE ORTA DOĞU ÂMME İDARESİ TEMSİLCİSİ GENCA ŞEYLA'NIN KONUŞMASI

Şeyla, Devlet Memurları Kanununun getirdiği sınıflandırma sistemi üzerinde durdu, tatbikatın ne şekilde olacağının belli olmadığını söyledi ve dedi ki:

«Özel teşebbüste çalışanların sahip olduğu haklardan, kamu kesiminde çalıştıkları için, Devlet personeli kapsamına alınacak işçilerin mahrum bırakılması doğru olmayacaktır.»

İSMET SEZGİN KONUŞUYOR

Personel Kanununun görüşülmesi sırasında Geçici Komisyon Başkanlığını yapmış olan Aydın Milletvekili İsmet Sezgin, Devlet Memurları Kanunu hakkında geniş izahat verdi, duyulan endişelerin yersiz olduğunu, kanunda belirtilen, kadroların tesbiti ve tüzüklerin hazırlanması ile, sözleşmeli ve yevmiyeli personelin bu kanun kapsamına girmeyeceğinin ortaya çıkacağını söyledi ve sözlerini şöyle bitirdi :

«Bu kanunu uygulayacak olan kişilerin anlayışları müsbet yolda olursa ve bu yolda hareket ederlerse, bugün üzerinde titizlikle durduğumuz, işçi haklarının ihlâli gibi bir mesele bahis konusu olmayacaktır.»

ŞEREF BAKŞIK

274 ve 275 sayılı kanunların görüşülmesinde komisyon başkanlığı yapmış olan İzmir Milletvekili Şeref Bakşık, konunun, 274 ve 275 sayılı kanunların görüşüldüğü komisyonlarda bir hayli tartışıldığını söyleyerek konuşmasına başladı. Bakşık, kanunların Mecliste görüşülmesi sırasında «sosyolojik olarak işçi olan kimselerin, memur statüsü içine alınmasının mümkün ola-

KONUŞMALARI TAKİP EDENLER - Seminerde yapılan konuşmaları kalabalık bir sendikacı topluluğu başından sonuna kadar büyük bir ilgiyle takibetti.

ATA'yı andık

Büyük ve ölümsüz ATATÜRK'ün ebediyete intikalinin 27 nci yıldönümünü, 10 Kasım günü 31 milyon Türk, büyüğü küçüğü, kadını erkeği ile tek kalb halinde, saygı ile anmıştır.

Sabahın erken saatlerinden itibaren, bütün yurtta bayraklar yarıya indirilerek ulusal matem başlamış ve Ata'nın hayata gözlerini yumduğu an olan saat 9.05 de O'nun aziz hatırası için iki dakikalık saygı duruşunda bulunulmuştur.

Büyük önder Atatürk'ün, Ankara'nın kalbinde yer alan kabri, puslu bir sonbahar sabahında adeta bir çiçek bahçesini andırıyordu. Devlet ve Hükûmet erkânı, teşekküller, kurumlar, dernekler tarafından gönderilen binlerce çelenk Anıt-Kabir'in içini ve dışını bu görünüşe boğmuştu. Bütün Ankaralılar Ata'larının manevî huzurunda saygı duruşunda bulundular.

Atatürk ilkelerinin mirasçısı, Atatürk devrimlerinin savunucusu Türk işçileri olarak yüce önder ATATÜRK'ü her yıl pekleşen bir inançla, katmerleşen sevgiyle anıyor ve huzurunda saygıyla eğiliyoruz.

ATATÜRK DİYOR Kİ...

Herhangi sınıfta emniyetle terakki arzu edilirse, ayni meslek ve sanatta bulunan insanların mütesanit bir şekil altına girmesi lâzımdır. (1927)

Fikirler, cebr-i şiddetle, topla ve tüfekle asla öldürülemez. Hassas bir millete karşı yapılan zalimane muamelelerin, onu daha çok takviye ettiği tecrübe edilmiştir. (1922)

Köylünün emeği mahsulü ve sonuçlarını, kendi yararına azami hadde çıkarmak, iktisat siyasetimizin ana ruhudur. (1922)

İktisaden zayıf bir millet, fakirlik ve sefaletten kurtulmaz, kuvvetli bir medeniyete, refah ve saadete kavuşamaz, sosyal ekonomik felâketlerden yakasını kurtaramaz. (1924)

Kılıç ve sapan... Bu iki fatihten birincisi, ikincisine daima mağlup oldu. (1923)

Bu memleketin sahibi ve toplumumuzun temel unsuru köylüdür. İşte bu köylüdür ki, bugüne kadar eğitim ve öğretim ışığından mahrum bırakılmıştır. (1922)

Efendiler ve ey millet. Biliniz ki, Türkiye Cumhuriyeti, şeyhler, dervişler, meczuplar memleketi olamaz. En doğru tarikat, medeniyet tarikatıdır. Medeniyetin emir ve talep ettiğini yapmak, insan olmak için şarttır. (1925)

Hiç bir medeni devlet yoktur ki, ordu ve donanmasından önce ekonomisini düşünmüş olmasın. (1923)

cağının ve bunun biran önce düzeltilmesi gerektiğinin» komisyon sözcüsü tarafından belirtilerek, zabıtlara geçirildiğini anlattı. Bakşık, meselenin pratik açıdan halledilmesi gerektiği görüşünü benimsediğini söyleyerek sözlerini bitirdi.

TUNÇ KONUŞUYOR

İkinci defa söz alan Halil Tunç, konuyu bir kere daha ve Devlet Memurları kanunu maddelerini okuyarak belirtti, toplu sözleşme masasından kaçmak amacıyla bazı kuruluşların, işçiyi memur yapmak için giriştiği çabaları anlattı ve dedi ki: «Devlet Personel Dairesi yetkilileri bir toplantıda bu konuyu tartışmamız sırasında bir çobanın, eğer devlete ait bir çiftlikte çalışıyorsa, hayvan bakım memuru olacağını, işçi sayılmayacağını ve do-

Kanat çırpması

Sözüm ona ilim adamı!..

Okumadığı eser hakkında hüküm verene, tetkik etmediği kanun tasarıları üzerinde mütalâa beyan edene ne denir? Hele, sözüm ona ilim adamı ise..

İki değerli insanın bulunduğu bir sohbette Toplu Sözleşme, Grev ve Sendikalar Kanunları tasarı halinde iken, bize telkin etmek istediğini duyun da bu insan hakkında hükme varın.

«Şuurlanın, hadiselerden istifade edin; bu grevi sağa sola sıçratın... Bu faşist Meclisten kanunlarınız çıkmaz.»

Soruyorum. Okudun mu tasarıları? «Hayır.» Okumak zahmetine katlanmadığın tasarılar hakkında nasıl hükme varıyorsun, derim. Susar. Dayanamaz bu iki dostumuz, kendisine, «Biz tetkik ettik. Çok liberal ve ileri bulduk tasarıları», bilâhare de bana, «Bu şahsı size tanıştırdığımız için üzgünüz, özür dileriz» derler.

Yirminci asırda kehanette bulunan bu ilim adamının, yeni kehanetlerini katıla katıla okuyoruz. Sütun sütun makaleleri içinde biz, «merdi kıpti şecaat arzederken sirkatin söyler» deyiminden başka birşey bulamadık.

Kendisinin aklına, olmayan ilimine ihtiyacımız yok. Gölgesine de.

Yazacağız sırası geldikçe. Şuur zerketmek istyen, şuurdan nasibi olmayanın telkinlerini. Ama ceste ceste.

layısiyle toplu sözleşme ve grev hürriyetinden faydalanamayacağını belirttiler. İşte endişelerimiz ve sıkıntılarımız bu yolda. Çalışma Bakanından, bu problemin çözüm yollarını bulmalarını isteyeceğiz.»

DEVLET PERSONEL DAİRESİ TEMSİLCİSİ

Devlet Personel Dairesi temsilcisi Fahri Dalsar, genel ve katma bütçelerden aylık alanlarla, bunlar dışında kalanların sayılarını vererek sözlerine başladı, Personel Kanununun uygulanmasının nasıl olacağını belirttikten sonra, bir de misal vererek dedi ki: «Bu gün öyle kurumlarda, öyle hizmetler var ki, bu hizmetler kısmî ve sürekli hizmetler olarak yapılmaktadır. Meselâ bir marangoz. Siz bu marangozu, diğer yerlerde çalışan marangozlarla mukayese edemezsiniz. Bunların yaptığı hizmetlerin sürekli ve asli olduğu kabul edilirse, bu kanunun kapsamına dahil edilecekler dir.»

DEVLET PLÂNLAMA TEŞKİLATI UZMANI RÜÇHAN IŞIK KONUŞUYOR

Işık, konuşmasına işçi terimi üzerinde durarak başladı, bu terimin aydınlığa çıkması için yapılan çalışmaları anlattı Çalışma Meclisinde de bu konu üzerinde durulmuş olduğunu belirtti ve dünyadaki tatbikattan örnekler verdi.

Işık sözlerine şöyle devam etti: «Devlet memurları kanunu ancak üç çeşit istihdam şekli olduğunu söylüyor. Devlet Personel dairesi temsilcisi, biz zaten herkesi memur yapmayacağız dediler. Kadrolar tayin edilecek, kişiler ona göre bu nitelikleri haiz olacak ve mesele halledilecek dediler. Peki bu müesselerde fiilen çalışan ve sayılarının yüz bine yakın olduğu kendilerince tesbit edilen ve bugün işçi olduğu bilinen, 28 Şubat akşamı işçi olarak yatıp, 1 Mart sabahı memur olarak uyanan kimselerin durumu ne olacaktır?»

Işık daha sonra, işçilerin bir başka istihdam şekli ile çalıştırılamayacağını kanundan misaller verek belirtti, «Devlet memurları kanununun getirmiş olduğu sistem herşeyden önce, sosyal gerçeklere tamamen aykırıdır, zira, bugün Türkiyede de, bütün dünyada olduğu gibi, endüstrileşmenin doğurduğu bir işçi kitlesi vardır» dedi ve devam etti :

«Yaptığı işin mahiyeti ve muhtevası icabı ,fiilen işçi olan bir kimseyi, kalkıp da, memur statüsü içersine itmek sosyal vakıaları reddetmek demektir. Çağımızın toplumunda tamamen aksi bir davranış vardır. Memur sınıfının da yavaş yavaş işçi statüsüne sokulduğu görülmektedir. «Beyaz Yakalı» işçiler sınıfının doğması bu hareketin bir sonucudur. Kanunlar, muhakkak ki, sosyal bir vakıaya dayanabildikleri ölçüde ve toplumun isteklerine cevap verebildiği oranda tutunabilir ve iyi kanunlardır. Bana bir İş Hukukçusu olarak, bir işçinin bir kanunla memur hâline getirilmesi, bir kadının, bir kanunla erkek hâline getirilmesi kadar acayip gelmektedir.»

GÜNEŞ VE BALTA'NIN KONUŞMALARI

İkinci defa söz alan Prof. Turan Güneş, konunun endişe verici olduğunu belirterek sözlerine başladı ve sürekli hizmet gören kişinin memur sayılmasının mümkün olamayacağını, kamu hizmetlerinin sürekli işçiler olduğunu belirtti.

Prof. Tahsin Bekir Balta'da Devlet Personel Dairesinin Türk-İş'le temasa geçerek, iyiniyetle çalışmak suretiyle, objektif bir ölçüye varılmasını istedi ve dedi ki:

«Personel kanunundan bütün personel huzur beklemektedirler. Eğer, bu kanun daha başlangıçta huzuru bozarsa, sizlerin de huzuru kaçar.»

KAPANIŞ

Balta'dan sonra devlet Personel Dairesi temsilcisi kısa bir konuşma

daha yaptı ve başkan Demirsoy toplantıyı kapadı.

Demirsoy, toplantıyı kapayış konuşmasında şöyle dedi :

«Bu toplantı çok faydalı oldu. Türk sendikacılarının karşılaştığı müşkülat tamamen ortada. Her ne kadar, Devlet Personel Dairesi temsilcisi «böyle bir endişeye mahal olduğunu sanmıyorum» demişse de, sayın Profesörlerimizin ayni kanaatte olmadıkları anlaşılmış bulunuyor. Bu endişemizi ifade etmek maksadıyla biz de kendilerine misal veriyoruz. İşte Karayolları. Karayolları kadrolarını hazırladı, bütün çalışanları memur yapmak istiyor. Türk sendikacıları buna müsaade etmeyeceklerdir. Müteakip toplantılarda bu toplantıdaki fikirlerden istifade edeceiğz. Bu toplantımızı başından sonuna kadar takip eden bir Bakan var. Çalışma bakanı Ali Naili Erdem bey bu durumu tesbit etti. Bu hususta yardım edecekleri vaadinde bulundular. Bir dahaki toplantıya yine sizleri rice edeceğiz. Bu hususta bir çözüm yolunu birlikte bulmuş olalım.»

Koz

Başbakanlık Türk-İş'in muhtırasına cevap verdi

Türk-İş tarafından 6 Nisan'da Başbakan'a tevdi edilen muhtıraya, Başbakan Yardımcısı Süleyman Demirel 26 Ekim günü bir cevap vermiştir.

«Memleketimizdeki sendika özgürlüğünü tahrip etmek ve sendikaları güçsüz bırakmak yolunda çalışmalar yapıldığı hakkındaki yazınız üzerine konu, Adalet, Milli Savunma, İçişleri, Maliye, Milli Eğitim, Bayındırlık, Sağlık ve Sosyal Yardım, Gümrük ve Tekel, Tarım, Ulaştırma, Çalışma, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlıklarıyla, Devlet Personel Dairesi Başkanlığının yetkili temsilcilerinden kurulu bir komisyona incelettirilmiştir.» diye başlayan cevapta, **«kamu sektöründe çalışan işçi sınıfındaki kimselerin memur statüsüne dahil edilmeleri ve sendikalara üye olmalarının önlenmesi hakkındaki şikâyetler, hâlen mevzuatımızda mevcut bulunan bazı hükümlerin değişik şekilde tefsiri ve uygulanmasından ileri gelmektedir»** denilmekte ve personelle ilgili kanunların çıkarılmasıyla ihtilafların halledileceği iddia olunmaktadır.

Cevapta ayrıca, bugün durumu daha karıştıracak tedbirlerden sakınılarak, resmi sektör personelinin yevmiyeli ve geçici görevlerden, daimi kadrolara, daimi kadrolardan da yevmiyeli ve geçici görevlere yapılmakta olan nakil işlemlerinin durdurulduğu açıklanmaktadır.

Başbakanlığın cevabında, ayrıca, Türk-İş tarafından şikâyet konusu yapılan diğer olaylara da değinilmekte ve bunların mahkemelere intikal etmiş olduğu belirtilmektedir.

TOTSİS başarılı bir grev yaptı...

TOTSİS'in Devlet Tiyatrolarında ilân ettiği grev, bütün sendikalar tarafından desteklendi. Tiyatroların kapısında asılı pankartlarda şöyle deniyordu : «Bu oyunumuz : Grev»

BU GECEKİ OYUNUMUZ GREV». 17 Kasım günü, işveren toplu sözleşme masasına oturuncaya kadar indirilmek üzere, Devlet Tiyatrolarının kapısına konulan bu levhalar, oralarda iki gün asılı kaldı. Sahnede alkışlanan sanatçılar bu defa, Tiyatroların kapılarında grev gözcüsü olarak alkışlandılar.

GREV

Geçtiğimiz ayın en önemli olaylarından birini, Türkiye Opera, Tiyatro Sanatkârları ve Yardımcı İşçileri Sendikası (**TOTSİS**) nın Devlet Tiyatrolarında ilân ettiği grev teşkil etti.

17 Kasım 1965 sabahı başlayan ve iki gün devam eden grev, grev kırıcılarının bütün çabalarına rağmen, kelimenin tam mânasıyla başarıyla sonuçlandı ve toplu sözleşme masasına oturmaya yanaşmayan işverenin, görüşmeleri kabul etmesi üzerine ertelendi.

«İşçiyi memur sayan» zihniyetin sebep olduğu grevin devamı süresince, TOTSİS mensubu işçilerin gösterdikleri dayanışma ve bilinç, olayları yakından izleyen diğer sendikaların yönetici ve mensuplarına kıvanç veriyordu.

OLAYIN BAŞLANGICI

Sendikayı greve sürükleyen zihniyet kendini daha, sendikanın kuruluşunda göstermişti. Devlet Tiyatrosu mensuplarının memur olduklarını, dolayısı ile işçi sendikası kuramayacaklarını söyleyen işveren, durumu yargı organlarına aksettirdi. Ancak, Yargıtay, Tiyatro mensuplarının işçi oldukları ve sendika kurabilecekleri yolunda verdiği kararla, bu oyunu bozdu.

Sendikanın kurulmasını, toplu sözleşme çağrısı ve görüşmeleri takip etti.

Uzun bir süre devam eden görüşmelerde, işveren ve sendika, bir çok madde üzerinde anlaşamadılar ve durumu Uzlaştırma Kuruluna götürmeye karar verdiler.

Ne var ki, tam bu sırada Devlet Memurları Kanunu çıktı. İşveren bu kanuna can kurtaran simidi gibi yapışıp, Tiyatro mensuplarının memur olduğunu, bu yüzden de kendileriyle toplu sözleşme yapmayacağını bildirdi, uzlaştırma kuruluna tarafsız aracısını göndermedi.

Yapılacak tek şey kalmıştı : GREV. Sendika grev kararı aldı.

GREVDEN ÖNCE

Sendikanın grev kararı, Tiyatro yöneticileri arasında bomba tesiri yarattı. Bazı tertiplerle grev kararının uygulanması önlenilmeye çalışıldı. Bunun için, işveren işçileri grev oylaması yapmaya zorlamak istedi, grev ilânlarının işyerinden indirilmesi için Savcılığa başvurdu... Ama işçiler haklarını aramaya kararlıydılar, işverenin gayretleri para etmedi.

TOTSİS üyesi işçiler 14 Kasım Pazar günü Sosyal Sigortalar Ku-

rumu salonunda düzenlenen toplantıda, kararlı olduklarını, ne olursa olsun grevden vazgeçmeyeceklerini, haklarını alıncaya kadar mücadele etmeye azimli olduklarını, adeta, andiçer gibi belirttiler. Ayni toplantıda konusan Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy ve Genel Sekreter Halil Tunç'un **«Türk-İş'in grevi sonuna kadar destekleyeceğini»** söylemeleri coşkun tezahürata sebep oldu. Bu toplantının havası, bile, grevin başarıya ulaşacağını gösteriyordu.

16 KASIM 1965

16 Kasım Salı günü (grevin başlamasından bir gün önce) Eğitim Bakanlığında bir toplantı yapılmış ve saat 15 ten gecenin 1 ine kadar devam eden toplantıda da bir anlaşmaya varmak mümkün olmamıştı.

Toplantı ile ilgili olacak, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ertesi gün bir demeç verecektir.

17 KASIM 1965

17 Kasım Çarşamba günü Devlet Tiyatrolarının önünden geçenler, pankartlar, grev gözcüleri ve gruplar halinde toplanan tiyatro mensuplarını gördüler. Zaten, kaç gündür gazeteler, Devlet Tiyatrolarında grev yapılacağını yazdığı için, Ankara'lılar merakla grevi bekliyorlardı. Herkesin kafasında ayni soru vardı: grevciler dayanabilecekler, grev başarıya ulaşacak mıydı?

Ama, saatler geçip de, tiyatro mensubu grevcilerin inançlı hâllerini görenler, anladılar ki, bu işçiler, sağlam işçilerdir; grev de fonksiyonunu yerine getirinceye kadar devam edebilecektir.

Grevin başlamasıyla beraber, Ankara'daki diğer sendikaların yöneticileri grev yerine gelerek, grevcilere çiçek verdiler ve grevi desteklediklerini belirttiler..

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy ve Genel Sekreter Halil Tunç ayrı ayrı grev yerlerini ziyaret ettiler, grevcilere başarı dilediler.

TUNÇ'UN DEMECİ

Ayni gün Halil Tunç bir demeç vererek, bir gün önceki arabulma görüşmelerini anlattı. Şöyle diyordu Tunç :

«Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü ile Totsis sendikası arasında Nisan ayından beri devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmelerinin olumlu bir sonuca bağlanmaması üzerine, sendikanın aldığı grev kararı bugünden itibaren, Devlet Tiyatrosuna bağlı beş tiyatroda uygulanmaya başlanmıştır.

Anlaşmazlığın grevsiz hallolması için Türk-İş araya girmiş ve dün saat 15 ten gecenin 1 ine kadar Eğitim Bakanının başkanlığında bir toplantı yapılmıştır. Toplantıya, Türk-İş adına Genel Sekreter Halil Tunç, Hukuk Müşaviri Orhan Apaydın, Totsis sendikası başkan vekili Alp Özbay katılmıştır. Toplantıda işveren olarak Milli Eğitim Bakanlığı Kültür Müsteşarı Adnan Ötüken, Genel Müdür Cüneyt Gökçer, Tiyatronun Hukuk müşaviri İstiklâl Gökçer bulunmuştur.

Toplantıda, sendika, işverenin toplu pazarlık masasına oturması halinde, grevi kaldıracağını belirtmiş, buna rağmen, işveren israrla sendikayla bir müzakereye asla girişmeyeceğini söylemiştir. İşverenin bu görüşünden vazgeçmemesi üzerine, bu sabah saat 8 den itibaren grev başlamıştır.

Başbakanın daveti üzerine, bu sabah Başbakanlığa giderek, kendisine, grevin sebepleri ve dün geceki toplantı hakkında bilgi verdim. Başbakan, konu ile ilgili bilgi aldıktan sonra, Milli Eğitim Bakanına, Devlet Tiyatrosu yöneticilerinin sendika ile müzakereye başlamaları talimatını verdi. Başbakanla görüşünce, grevin kısa sürede çözümleneceğine ve anlaşmazlığın halledileceğine inandım.

Ankaralı sanatseverleri tiyatrodan mahrum etmeyi samimi olarak istemiyorduk. Ancak, bu yola, adeta zorla itildik. İşverenin israrla sendika ile müzakereye yanaşmaması bizi greve mecbur etti. Seyirci-

PANKARTLAR - Grev ilân edilen işyerlerinin kapısma konulan pankartlardan çoğu, işyerinin durumunu ve işverenin zihniyetini belirtecek nitelikteydi.

Hükümet programı

Dar gelirli vatandaşlar ile işçi ücretlerinden alınmakta olan tasarruf bonoları tamamen kaldırılacaktır. Bu arada Hazinenin malî takati elverdiği anda tasarruf bonoları müessesesine son vereceğiz.

İktisadi kalkınmamızın ancak hürriyet içinde gerçekleştirilebileceğine inanıyoruz. Maddî ve iktisadi alanda elde edilecek başarıların, hürriyet ve adaletin hâkim olduğu, medeni ve demokratik bir toplumda gerçek değerini bulabileceği kanısındayız. İktisadi kalkınma gayretlerimizin hedefi; fert başına düşen geliri süratle arttırma yanında, zümreler ve bölgeler arasındaki dengeyi gerçekleştirme, iktisadi ve sosyal düzenimizin istikrarını koruyabilmedir. İktisadi kalkınma bahanesiyle fertleri siyasi otoritenin birer kölesi haline getiren onu, üzerinde fütursuzca işlenebilecek bir ham madde telâkki eden totaliter düşünüşün şiddetle karşısındayız.

Bizim refah devleti anlayışımız kendi gerçeklerimizden ve tarihi tecrübelerimizden mülhem bir düşünce ve metoda dayanmaktadır. Modern Türk Devletinin yolu, 19 uncu yüzyıl kapitalizminin Batı âleminde bile çoktan terkedilmiş metodlarından tamamen farklı olacaktır. Bu yol, aynı zamanda, doğmatik sosyalizm ve komünizmin, milletlere neye mal olduğu bugün daha iyi görülen ve girift meseleleri çözmede yetersizliği tecrübelerle sabit olan katı inanç ve sisteminden de farklıdır. Bu sebepledir ki, toplumun hürriyetini, refah ve mutluluğunu her alanda geliştirmek arzusu ile hareket eden hükümetlerin, fertle devleti birbirinin karşısına koyarak değil, her ikisini birbirine yardımcı iki varlık olarak gören bir zihniyetle çalışmaları lüzumuna inanıyoruz.

Plânlı kalkınma; bir Anayasa müessesesi olduğu gibi demokratik plân tekniğinin iktisadi kalkınmada çok müessir bir metod olduğu inancındayız.

Özel sektör için yapılan plânlama hazırlıklarında, özel sektör ve işçi temsilcileri ile geniş ölçüde danışma ve işbirliği yapılması gerektiğine inanıyoruz.

Vatandaşın istikbal endişesinden kurtulması sosyal güvenlik idealimizin temelidir. Bilhassa emek ve alın teriyle geçinen işçiler, tabîi şartlar ve âfetler karşısında emeklerinin heba olmasiyle karşı karşıya bulunan çiftçiler, geçimini zor temin eden küçük esnaf, sosyal güvenlik hizmetlerinden faydalanarak yarınlarından endişesiz bir hayat sürebilmelidir. Bütün vatandaşlarımız ihtiyarlık ve hastalık gibi şahsi hayatlarında karşılaşacakları güçlük ve sıkıntıları sosyal sigortaların yardımıyla yenebilmelidir.

Bize göre sosyal adalet, fakirlik ve sefalette vatandaşların eşit durumda olmaları veya, bu duruma getirilmeleri değil, artan gelir ve yükselen refahtan kaabiliyeti ve gördüğü hizmet oranında âdil bir pay almasıdır.

Mülkiyeti ortadan kaldırarak, servet düşmanlığı yaparak, biriken gelir ve sermayeyi devlet zoruyla fertler arasında bölmeğe kalkarak, sosyal adaleti sağlama çabaları, bugün en doktriner ülkelerde bile terkedilmiştir. Sosyal adaleti gerçekleştirmek için modern devletin elinde müterakki vergiler, halk kütleleri yararına genişleyen kamu faaliyetleri, hür sendikacılık ve kollektif pazarlıkla ücretlerin tesbiti ve kârdan pay alınması gibi birçok vasıtalar mevcuttur. Mülkiyet imkânlarını geniş kütleler arasında yayan çeşitli tedbirler, memlekette üretim şevkini ve kazanç arzusunu baltalamadan, fertler arasında daha âdil bir gelir ve servet dağılımını mümkün kılmıştır.

İşçilerimizin artan millî gelirden hisselerini alabilmeleri için millî ekonomide yıllık prodüktivite artışı nispetinde, ücretlerini yükseltecek bir millî gelir ve ücret politikası takip edeceğiz. Artan millî refahtan işçi kütlesinin hak ettiği payı alabil-

ler, daima hayranlıkla seyrettikleri sanatkâr ve perde arkasındaki isim siz kahramanların haklarını alma yolundaki bu mücadelelerini inanıyoruz ki, anlayışla karşılayacaklardır.

Son olarak şunu söylemek isterim ki, işveren, sendika ile müzakere masasına oturmayı kabul edinceye kadar grevimiz devam edecektir. Bunda kararlıyız.»

GÖRÜŞMELER

Grevin ilk günü herhangi bir hadise olmadı. Ancak, Tiyatroya girmek isteyen bazı şahıslara, grev olduğu söylendi, içeri girmemeleri için uyarıldı, geç vakte kadar, grev gözcüleri, tiyatro mensuplarıyla birlikte, tiyatroların kapılarında beklediler.

Öğleden sonra Milli Eğitim Bakanlığında, Milli Eğitim Bakanının Başkanlığında yapılan toplantıya katılan Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç ve Totsis Başkanı Müjdat Kutucuoğlu, saat 20.15 te Yeni Sahnenin önüne gelerek, grevcilere görüşmelerin seyri hakkında bilgi verdiler. Görüşmelerde anlaşmaya varılamamıştı. Grevciler, omuz silktiler, «canları isterse» dediler.

Yeni Sahnenin önünden, Türk-İş Genel Merkezine gelen Halil Tunç, burada görüşmelerin cereyanını Başkan Demirsoy'a anlattı. De

Hükümet Programı, geçtiğimiz ay içinde Millet Meclisinde Başbakan Süleyman Demirel tarafından okundu ve yapılan görüşmeler sonunda kabul edildi.

Bu sayfalarda, ekonomik ve sosyal meselelerle, işçi konularında yer alan bazı hususları yayınlıyoruz.

mesinde hür sendikacılığın oynadığı önemli rolü bilmekteyiz. İşçilerimizi iş verenlerle toplu sözleşmelerde kuvvetli pazarlık gücüne sahip kılacak olan işçi teşekküllerini ve hür sendikaları haklı isteklerinde ve faaliyetlerinde daima destekliyeceğiz.

Kanun ve kamu düzeni sınırları içinde çalışan sendikaların faaliyetlerine müdahale edilmesine göz yummayacak, aynı zamanda sendikaların siyasi maksatlar için kullanılmasına, kamu düzenini bozmak amacı ile istismar edilmesine asla müsaade etmiyeceğiz. İşçi ve işveren arasında çıkan anlaşmazlıkların barış yolu ile çözümlenmesine gayret sarfedecek, hükümetin çalşanla çalıştıran arasında tarafsızlığını korumasına, iyi niyetli bir aracı gibi davranmasına bilhassa itina edeceğiz.

Tarım İş Kanunu'nun çıkarılmasına çalışacağız. Sosyal sigorta sistemimizi son çalşma meclisinin kararları ışığında islâh etmek için gereken tedbirleri alacağız.

Seri iş mahkemeleri kurulmasına çalışacağız. Tarım işçilerinin sosyal sigortalar sistemi ve çalışma mevzuatı hükümleri kapsamına alınması yönünde gereken hazırlıkları yapacağız. İşsizlik sigortasının biran evvel gerçekleştirilmesi için çalışmalara derhal başlamak kararındayız.

İşçilerin teknik bilgilerini arttırmaları, daha yüksek kazanç elde edecek alanlara yönelmeleri, iş yerlerinde daha verimli çalışma metodları uygulayabilmeleri için, devlet yardımı ile kurslar, stajlar ve eğitim faaliyetlerine hız vereceğiz.

İşçileri, rahat ve sıhhi yuvalara kavuşturan işçi meskenleri yapımını süratlendirecek ve memleketimizin sosyal şartlarına uygun bir statüye getirmeğe çalışacağız.

İşçilerin gelirlerini, hisse senedi gibi kaynaklardan gelecek kazançlarla takviye etmelerine ve servetin toplum içinde tıpkı Batı dünyasında olduğu gibi, daha geniş vatandaş zümreleri arasında dağılmasını uygun bulmaktayız. Bunun için işçilerimizin anonim şirket ortaklıklarına katılmalarını, toplu sözleşmelerle kârdan kendilerine hisse verilmesini, bu hisselerin nakit hisse senedi veya tahvil gibi karşılıklarla ödenmesi usullerini denemenin isabetli bir yol olacağına kaniyiz.

El emeği ile geçinen meslek mensuplarının, sosyal sigortalardan faydalandırılmalarını sağlamak, muhtaç oldukları âlet ve vasıtalara bizzat sahip kılınmalarını teşvik etmek ve bu hususta gereken tedbirleri alarak, kendilerine yardımcı olmak kararındayız.

Çalışma Bakanlığı Teşkilât Kanunu ile Sosyal Sigortalar Teşkilât Kanunları islâh edilecektir. Sosyal Sigortalar Kanunu'ndaki aksaklıklar giderilerek diğer emekli sandıklarına bağlı işçiler ile sosyal sigortalara bağlı işçilerin emeklilik hakları arasındaki dengesizliğin islâhına çalışılacaktır.

Ele alacağımız büyük projelerden biri işçilerimizin senelik ücretli izinlerini aileleri ile birlikte geçirebilecekleri tatil köyleri ile plâj siteleri kurmak olacaktır.

Kurulacak bu tesislerin mevsimin muayyen bir ksmında aynı işkolunda çalışan yabancı işçilere tahsis edilmesi sağlanacaktır. Bu suretle sosyal turizm mevzuunda ciddi bir merhale aşılabileceği gibi, döviz temini imkânı da doğmuş olacaktır.

Bu mevzuda işçi sendikaları, özel idare ve belediyelerle işbirliği sağlanacaktır.

Basın mensuplarının sosyal güvenlik ihtiyaçlalarına uygun tedbirleri, bu arada işsizlik sigortası konmasını mevzuatımıza ithal edeceğiz.

Bugün tazminat hükümleri dolayısiyle basın işkolunda görülen iş ve işçi seyyaliyetinin ortadan kalkması, hem işverenlere hem de fikir işçilerine türlü güçlükler çıkarmaktadır. Buna daha teminat verici çareler aranacaktır.

mirsoy, müzakereleri bütün teferrüatıyla öğrendikten sonra, **«greve sonuna kadar devam edeceğiz»** dedi ve ertesi gün devam edilmesi kararlaştırılmış arabulma toplantılarına kendisinin de gideceğini söyledi.

O gece Türk-İş merkezinin ışıkları geç saatlere kadar yandı. Türk-İş Merkezinde ışıklar söndükten sonra, çalışmalar Türk-İş Hukuk Merkezine intikal etti.

18 KASIM 1965

Ertesi gün, grevciler gene ilk günün heyecanı içinde grev yerindeydiler. O günkü gazetelerden bazıları, işverenin **«grevin kanunsuz olduğu»** iddialarına yer veriyordu. İşin acı tarafı, bazı yazarlar bu tek taraflı iddiaya dayanarak ve konuyu incelemeden yazı yazmışlardı.

Türk-İş o sabah bir bildiri yayınladı. Bildiride şöyle denilmektey di :

«1 — Totsis Sendikası tarafından Tiyatrolarda ilân edilmiş olan grev 17 Kasım 1965 günü başlamıştır. Daha önce de kamu oyuna açıklandığı gibi, grev Türk-İş tarafından kesin olarak desteklenmektedir; başarıya ulaşıncaya kadar da desteklenecektir.

2 — Grevin ilk günü, Totsis mensubu işçilerin gösterdikleri dayanışma ve haklarını koruma yolundaki bilinçli tutum, bu grevin

başarıyla sonuçlanacağının açık de lilidir.

3 — Grevin sebebi hakkında kamu oyunu yanıltıcı beyanlarda bulunulmaktadır. Bu bakımdan grevin doğuş sebebini bir kere daha belirtmekte fayda görüyoruz.

Grev, işverenin toplu sözleşme masasına oturmak istemeyişinden doğmuştur. Ortada, Sendika'nın şu ya da bu talebinin kabulü veya reddi diye birşey bahis konusu değildir. Nitekim, 17 Kasım günü Millî Eğitim Bakanı'nın başkanlığında yapılan toplantıda, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç Toplu Sözleşme ve Grev Kanununda belirtildiği üzere, Uzlaştırma Kurulu kurulmasını, işverenin bu Kurula tarafsız aracısını göndermesini teklif etmiş; ancak, bu teklif tiyatro yöneticeleri tarafından kabul edilmemiştir. Aynı şekilde toplantıya katılan Devlet Bakanı Cihat Bilgehan bir protokol hazırlamıştır. Türk-İş Genel Sekreteri tarafından kabul edilen bu protokolü de işveren temsilcisi reddetmiştir.

İşverenin anlayışını göstermesi bakımından, reddedilen bu protokolün metnini kamu oyuna sunmayı faydalı görüyoruz. Protokol şöyledir :

«Tarafların yetkili mümessilleri önceki iddialarını mahfuz tutmakla beraber grev kararının hemen kaldırılarak toplu sözleşme müzakerelerinin devamına ve sonucunda bir anlaşmaya varamadıkları takdirde tarafların kanunî haklarını kullanmakta muhtar oldukları hususunda anlaşmış ve bu tutanak dört nüsha olarak tanzim ve imza edilmiştir.»

4 — Basınımızda, grevin kanunsuz olduğu yolunda bazı görüşler belirtilmiş ve işin üzüntü verici yanı bazı sorumlular da, sorumsuzca bir davranışla «Grev kanunsuzdur» diyebilmişlerdir.

Bir grevin kanunsuz olduğu yolunda karar verebilecek tek kuruluş yargı organlarıdır ve şu ana kadar, hiçbir yargı organı böyle bir karar vermemiştir. Kaldı ki, yargı organlarının karar vermesi ve verilen kararların kesinleşmesi için geçirilmesi gerekli safhalar bulunmaktadır.

Daha önce Savcı'nın isteği üzerine, mahkemece verilmiş ve bir tedbir mahiyetinde olan, grev ilânlarının işyerinin içinden indirilmesi kararının grevin mahiyeti ile hiçbir şekilde ilgisi yoktur. Ve hattâ sözü edilen bu karar dahi, şu anda bozulmuş bulunmaktadr.

Bu bakımdan, yargı organları Totsis grevi ile ilgili bir karar verip, bu karar kesinleşmedikçe, hiç, ama hiç kimsenin, «Grev kanunsuzdur» diyebilmeye hakkı yoktur. Aksi davranış, tam bir sorumsuzluk örneği olarak tescil edilecektir.

5 — Grevle ilgili olarak, Millî Eğitim Bakanlığında yapılmakta olan uzlaşma toplantılarına bugün de devam edilecektir.

6— Türk-İş'e bağlı bütün işçi kuruluşları grevi tamamen desteklediklerini bildirmişlerdir.»

GÖRÜŞMELER DEVAM EDİYOR

Grev devam ederken, öğleden sonra Milli Eğitim Bakanlığında ye

Bir zihniyet ki...

Bir milletvekili AP. grubuna önerge vererek, grevin kanunsuz olduğundan tutun da, polisin neden müdahale edip, grevcileri yaka paça etmediğine kadar herşeyi sormuş, Adalet Bakanı, İçişleri Bakanı, Eğitim Bakanı ve Çalışma Bakanı'nın gruba izahat vermelerini istemiş.

Sahibi bulunduğu gazetede yaptığı yayınlar, bu zatın işçi hakları konusunda ne düşündüğünü ötedenberi göstermekteydi. Bu bakımdan, önerge kimseyi şaşırtmadı. Ancak, tarafsızlığın bir suçmuş gibi gösterilmesi ve tarafsız hareket ettikleri için, bakanlardan hesap sormaya kalkışma gayretkeşliği üzerinde durulmak gerekir.

Özellikle, bugünkü Parlamento yapısı içinde, iktidar partisine mensup bir milletvekilinin, bakanlarını tarafsız hareket etmedikleri takdirde hesap vermeye davet etmesi gerekirken, bunun tamamen aksi bir davranışa şahit oluyoruz.

Bir iktidar partisi milletvekili, «idare grev esnasında, herhangi bir hadisenin çıkmasına meydan vermeyecek basireti göstermiştir, ilgili bakana teşekkür ederim» **diyeceği yerde,** «neden böyle yaptın» **diyebiliyor.**

Dünyanın her yerinde, Hükümetleri, partileri en fazla yıpratanlar kendi içlerindeki ters zihniyetlerdir.

Partiler ise, bu zihniyetlerle mücadele ettikleri, edebildikleri sürece başarıya ulaşabilirler.

Yakın tarih, bunun sayısız örnekleriyle dolu.

Herhalde bu örneklerden ders almak da politikacıların ilk görevi olmalı...

GREV GÖZCÜLERİ - Grev ilân edilen Devlet Tiyatrolarının kapısında nöbet tutan sanatkârlar, bu defa grev gözcüleri olarak alkışlandılar.

ni bir arabulma toplantısı yapıldı. Toplantıda Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, Genel Sekreter Halil Tunç, Türk-İş Hukuk Müşaviri Orhan Apaydın, Totsis İkinci Başkanı Alp Özbay; işveren olarak Kültür müsteşarı Adnan Ötüken, Tiyatro Genel Müdürü Cüneyt Gökçer, Tiyatronun avukatı İstiklâl Gökçer bulundular. Eğitim Bakanı Orhan Dengiz'in başkanlık ettiği toplantıya Devlet Bakanı Cihat Bilgehan, Devlet Bakanı Ali Fuat Alişan katıldılar.

GREVİ KIRMA ÇABALARI

Milli Eğitim Bakanlığında görüşmeler devam ederken, Tiyatro Genel Müdürü Cüneyt Gökçer, grevi tesirsiz bırakmak için bazı yollara başvurmağa kalkıştı. Bu arada, Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesine başvurarak, salonu almak istedi. Ancak, bu talep, öğrenci derneği tarafından geri çevrildi. İşveren bu çabalarına devam eder, kendisiyle beraber olan, greve katılmamış bazı sanatkârlarla, greve rağmen, Devlet Tiyatroları dışında her hangi bir sahne bulup, bir piyesi oynamak için çareler ararken, Ankara'daki bütün sendika yöneticileri de çağrı üzerine, Türk-İş Genel Merkezinde toplantı yaptılar. O sırada Ankara'ya gelmiş bulunan Türk-İş 3 üncü Bölge Temsilcisi Burhanettin Asutay'ın Başkanlığında yapılan toplantıda Sendikacılara TOTSİS Grevi hakkında bilgi verildi ve İşverenin grevi tesirsiz kılmak için giriştiği çabalar anlatıldı. Bütün Sendika yöneticileri, grevcilerle tam bir dayanışma halinde olduklarını, grevi kırmak için yapılacak teşebbüslere karşı, alınacak tedbirleri bütün güçleriyle destekleyeceklerini söylediler.

Sendika liderleri, o toplantıda bazı kararlar da alarak, bunları uygulayabilmek için olayların gelişmesini beklemeğe başladılar.

GREVE KATILMAYANLAR

TOTSİS'in grevine bazı sanat-

BÜTÜN İNANCIYLA - TOTSİS üyesi bu yaşlı işçi kadın, yaptığı işin kutsiyetini bütün inancıyla hissederek grev nöbeti tuttu.

çılar katılmadı. Bu sanatçılar yayınladıkları bildirilerde, kendilerinin işçi değil, memur olduklarını; grev hakları bulunmadığını; herhangi bir talepleri olmadığını söylüyorlardı.

İşçi olmak istemeyen bu sanatkârlar, bu çeşit bildiriler yayınlamaya daha sonra da devam edecekler, grevi kötüleyeceklerdir.

ANLAŞMA

18 Kasım Perşembe günü son bir ümitle Milli Eğitim Bakanlığında yapılan anlaşma toplantısı, bütün gözlerin oraya çevrilmesine sebep oldu. Gazeteciler, bakanlığa toplanmışlar, içerden haber sızdırabilmek için uğraşıyorlardı.

O sırada ve daha sonra, toplantının seyri hakkında öğrenilenlere göre, Başkan Demirsoy, görüşmelere başlamak için ilk şart olarak, işverenin başka bir sahnede oynama çabalarını durdurmasını istemiş, Milli Eğitim Bakanının ilgililere, bu konuda gerekli emri vermesi üzerinedir ki, müzakereler başlamışdı. Görüşmelerde tiyatro mensuplarının memur olduğu, dolayısı ile onlarla toplu sözleşme yapılamayacağı için görüşmelere giremeyeceklerini belirten işverenlerin iddiaları, Türk-İş ve Totsis temsilcileri tarafından hukuki dayanaklar ileri sürülerek çürütüldü.

O akşam geç vakit bir anlaşmaya varılabildi. Buna göre, toplu sözleşme görüşmeleri başlayacak, ama, her iki taraf da iddialarını mahfuz tutacaklardı.

Bu suretle, işvereni toplu sözleşme masasına oturtmak için en tabii hakkı olan grev silahını kullanmak zorunda bırakılan Totsis, gayesine ulaşmış, toplu sözleşme görüşmelerine başlamayı işverene kabul ettirmiş oluyordu.

GREV ERTELENİYOR

Varılan anlaşma gereğince, grev ertelenmiş ve Devlet Tiyatrosu işçileri işbaşı yapmışlardır..

Toplu sözleşme görüşmeleri 22 Kasım Pazartesi gününden itibaren başlamış bulunmaktadır. Bu görüşmelerde bir anlaşmaya varılırsa, toplu sözleşme imzalanacak, anlaşmaya varılamazsa, ertelenen grev yeniden başlayacaktır. Ama ne var ki, işvereni toplu sözleşme masası na oturtmak amacıyla girişilen grevde Totsis üyeleri öyle bir dayanışma göstermişlerdir ki, onların eninde sonunda haklarını alacaklarına kimsenin şüphesi kalmamıştır.

Bu satırlar yazıldığı sırada grev bitmiş, toplu sözleşme görüşmeleri başlamıştır. Toplu sözleşme görüşmeleri sırasında, Üniversite ve bazı bakanlık temsilcilerinin tiyatro mensuplarının statüleri hakkında verecekleri istişari mahiyetteki mütalaalar da müzakere konusu yapılacaktır.

İşin bu safhasında, taraflardan beklenen, herhalde tansiyonu yükseltecek hareketlerden kaçınmak olmalıdır. Türk-İş olsun, Totsis olsun buna azami riayeti göstermektedirler. Ama, işveren bazı davranışlarıyla, maalesef, iyi bir imtihan verememektedir.

BAZI YAYINLAR

Grevin bitmiş olmasına rağmen, bazı gazetelerde grevin niteliği hakkında maksatlı yayınlar devam etmekte ve **«tiyatro mensubu işçi midir, memur mudur»** anketleri yapılmaktadır. Elbette, bir gazete bu meseleyi inceleme konusu yapabilir, hatta bir bakıma bu, gazetecilik görevi de sayılabilir. Ama, peşin bir görüşle hareket edilir ve sadece istenilen yönde cevap vere-

BAŞARIYA ULAŞACAĞIZ - Bütün Totsis üyeleri, haklı olmanın ve başarıya ulaşacağını bilmenin verdiği güven içinde görevlerini neşe ile yaptılar.

cek kişilerin mütalaası alınırsa, bu, gazetecilik ilkeleriyle uyuşmayan bir davranış olarak nitelenir.

GREVDEN SONRA

Totsis grevi, bir sendikanın Anayasa teminatı altındaki hakkını işverene kabul ettirebilmek için, gene Anayasa teminatı altındaki bir diğer hakkını kullanması olarak düşünülmek gerekir. Oysa, bu grevi kötülemek için bazı çevreler ne yalanlar uydurdular. İşte bunlardan bir örnek: Güya, Devlet Tiyatrosu sanatçılarında birisi Sovyet Sefaretine ait otomobille grevcilere kumanya dağıtmış. Gülünmesin, bu bir gazete haberi olarak yayınlandı. Gazete üstelik bu otomobilin plâka numarasını dahi veriyordu. Plâka numarası verecek kadar sağlam bir haber üstünde kimsenin tereddüdü olmamak gerekir. Ama ne var ki, niyet kötü olunca gayeye ulaşılamıyor. Numarası verilen plâka, ne Sovyet Sefaretine, ne de Demir Perde gerisi ülkelerden birine ait. Üstelik, bu otomobille kumanya dağıtımı da bahis konusu değil... O halde neden bu yollara başvurulur? Bu sorunun cevabını iyi niyet ölçüleri içinde bulmaya imkân yoktur.

TOTSİS grevi genel olarak sakin geçti. Ancak, Küçük Tiyatroda, provaya girmek isteyen ve bunda israr eden, greve katılmamış bazı sanatçılar, grevci işçiler tarafından telin edildiler. Yapılan gösteriler üzerine, greve katılmayan sanatçılar içeri girmekten vazgeçtiler ve çekip gittiler. Şurası muhakkak ki, kuruluşu çok yeni olan TOTSİS başarılı bir grev yönetti ve bütün kardeş sendikalar tarafından takdir edildi.

****

Simav'da grev devam ediyor

Simav kurşun işletmesinde 22 Ekim tarihinde başlamış olan grev başarı ile devam etmektedir.

İşçilerin birikmiş ücretlerinin ödenmemesi yüzünden başlayan grevin, işçilerin haklı talepleri kabul edilinceye kadar devam edeceği bildirilmektedir.

Gediz Bölgesi Maden İşçileri Sendikası tarafından ilân edilmiş olan grev, diğer sendikalar tarafından da desteklenmektedir.

Maden İş Federasyonu, bu grevle ilgili olarak bir bildiri yayınlamıştır. İcra Kurulu imzasını taşıyan bildiride şöyle denmektedir :

«Her an ölüm tehlikesiyle karşı karşıya olan ve en güç şartlarda çalışan işçilerin emeklerinin karşılığını aylarca ödemeyen, onları ve ailelerini açlığa mahkûm eden zihniyet, 20 inci yüzyıl Türkiyesi için yüzkarası teşkil etmektedir.

Anayasamız Devlete «çalışanların yaptıkları işe uygun ve insan haysiyetine yaraşır bir hayat seviyesi sağlayacak ücreti elde etmeleri için gerekli tedbirleri alması» görevini vermiştir.

Biz, «insan haysiyetine yaraşır hayat seviyesi sağlayacak ücret» ten geçtik, Simav kurşun işletmesinde çalışan 350 işçinin açlıktan ölmemesini istiyoruz.

«Param yok» diyerek, işçilerin ücretlerini ödemeyen işveren gerçekte kâr etmektedir. İşçilerin ve onların çoluk çocuğunun rızkını keserek elde edilen kârı, haksız kazanç sayıyoruz.

Durumu, bu maden işletmesinin sahipleri olan bankalara, Hükümete ve Devletin her kademesinde görev almış bütün ilgililere duyuyoruz.

Türk kamuoyunun aç bırakılan işçilerin, sadece emeklerinin karşılığını almak için giriştikleri bu grevi haklı bulacağı inancındayız.»

LİKAT-İŞ GREVİ BİTTİ

Likat-İş Sendikasının 18 Ekim'i 19 Ekim'e bağlayan gece saat 00.01 de Denizcilik Bankasına karşı başlayan grevi, 18 gün devam ettikten sonra, Yüksek Uzlaştırma Kurulu'nun anlaşmayı sağlayan kararı üzerine, sendika tarafından kaldırılmıştır.

Türk İş ve Konfederasyona bağlı bütün sendikalar tarafından desteklenen grev, kamuoyu tarafından da benimsenmiş ve işçiler grev süresince tam bir dayanışma göstermişlerdir.

Geçen sayımızda bu grevle ilgili haberimiz şu cümlelerle bitmekteydi.

«Likat-Iş Sendikası ve grevci işçiler ise, başarıya ulaşmak için azimli ve kararlıdırlar. Ve mutlaka başarıya ulaşacaklardır.»

Bu cümleler bir kehânetin değil, grevin tam bir dayanışma içinde geçmesinin tabii sonucunu gösteriyordu.

Yüksek Uzlaştırma Kurulu, grevle ilgili toplantısında, sendikanın taleplerini haklı bulmuş ve kararını işçiler lehine vermiştir.

GREVDEN SONRA

18 günlük bir ayrılıktan sonra, tekrar işbaşı yapan işçiler, işlerine canla başla sarıldılar. Toplu sözleşmenin getirdiği çalışma şevkine, işveren Denizcilik Bankası da, sendika ile işbirliği yapmak suretiyle yardımcı olursa, bu işyerinde düzenli ve özlenilen çalışma hayatı kurulmuş olacaktır.

GÖNEN TARIM İŞÇİLERİNİN GREVİ

Eskişehir Tarım-İş Sendikası ile Gönen Türk-Alman çiftliği işvereni arasında başlayan toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde anlaşmaya varılamaması üzerine, bu işyerinde çalışan 85 işçi greve başlamışlardır.

MALATYA GREVİNİN DURDURULMASINA YAPILAN İTİRAZ KABUL EDİLDİ

Genel-İş Sendikasının Malatya Belediyesine ait işyerlerinde ilân ettiği ve bir ay devam eden grevin, mahkeme kararıyla durdurulması üzerine, sendika, bu kararın kaldırılması talebinde bulunmuştu.

Genel-İş Sendikasının yaptığı itiraz kabul edilmiş ve grevin durdurulması kararı kaldırılmıştır.

Öte yandan, Malatya Belediye Başkanı Turgut Temelli, Ankara'ya gelerek Genel-İş merkezini ziyaret etmiş ve Başkan Abdullah Baştürk'le bir süre görüşmüştür.

Grev kararının kaldırılması ile ortaya çıkan durum ve takip edilecek yol, Genel-İş İcra Kurulu tarafından kararlaştırılacaktır.

GARP LİNYİTLERİ İŞLETMESİNDE ANLAŞMA

Seyitömer Maden işçileri Senkası, Garp Linyitleri İşletmesi Seyitömer bölgesi kömür kazma ve yükleme işyerinde grev kararı almış bulunuyordu. 4 Kasım günü işverenle yapılan toplantıda, anlaşmaya varıldığı için, grev kaldırılmıştır.

Sümerbank boru fabrikasında grev

Topkar Sordu, «..Ehliyetsiz kişiler daha ne kadar başta kalacak!»

İzmit'teki Mannesman - Sümerbank Boru Fabrikası'nda çalışan işçiler, işverenin uzlaştırma kurulu kararına itibar etmediğini bildirmesi üzerine 25 Kasım günü greve başlamışlardır. İşçilerin üyesi bulundukları Maden - İş Sendikası'nın müteaddit iyi niyet çağrısına mukabil, toplu pazarlık masasındaki inatçı tutumuyla adeta grevi teşvik eden işveren hakkında Türk - İş Birinci Bölge Temsilcisi İsmail Topkar şunları söylemiştir : «Prensibimize aykırıdır diye Anayasa'ya ve kanunlara saygı göstermiyen böyle ehliyetsiz kişiler, Devleti durmadan zarara sokmaktadır, ve bu gibiler hala iş başındadır.

Sorumlulara soruyoruz. Ehliyetsiz kişiler daha ne kadar müddetle başta kalacak?»

Mannesman - Sümerbank Fabrikasında 631 işçi çalışmaktadır. Maden - İş Sendikası ve Türk - İş Temsilcisi işçilerin hakları tanınana kadar greve devam edileceğini açılamışlardır.

İzmirde 6000 tekstil işçisi greve gidiyor

Tekstil İşverenleri Birliği'nin baskısı ve sorumsuz davranışı sebebiyle TEKSIF Sendikası'na üye olan 6000 işçi dergimizin baskıya verildiği şu sıra İzmir'de greve başvurma zorunda kalmıştır. Özel sektöre ait dört işyerinde çalışan işçilere günde 2.50 TL. sı seyyanen zam yapılması yolundaki sendika teklifi hakem tarafından kabul edilmişse de Tekstil İşverenleri Birliği, sendika talebini makul karşılıyan fabrika sahiplerinin görüşüne rağmen, anlaşmaya yanaşmamıştır. İşveren teşkilâtının bu tutumu İzmir iş çevrelerince hayretle karşılanmıştır

Türk - İş Sendikacılık Koleji'nde eğitim kursları üç ay devam edecektir.

Resimde kolej için hazırlatılan broşür görülmektedir.

1966 yılı başında Türk sendikacılarının hizmetine girecek olan Türk - İş Sendikacılık Koleji binası Türk - İş Eğitim Merkezince uzun bir zamandır çeşitli seviyelerde yapılan seminerler için kullanılmaktaydı. Resim binanın giriş kapısı önünde yapılan bir tören sırasında alınmıştır.

Türk-İş Sendikacılık Koleji

1961 yılından beri Türk-İş Eğitim Merkezi tarafından başarı ile yürütulen **«Sendikacılık Eğitimi»**, 1966 yılı başından itibaren öğretime başlıyacak olan Türk-İş Sendikacılık Koleji ile en üst seviyeye erişecektir.

Yaygın olarak tatbik edilmekte olan sendikacılık eğitimini, yöneticilere köklü bilgi verecek bir daimi eğitim müessesesi ile takviye etme yolundaki çalışmalar 1963 yılında başlamıştır. Çalışmalar sonucu bir sendikacılık kolejinin açılması kararlaştırılmış ve kolejin öğretime geçirilmesi görevi Eğitim Merkezine verilmiştir.

1964 yılında faaliyete geçmek üzere bütün hazırlıkların tamamlanmasına rağmen, Kolej için uygun görülen, Ankara Bira Fabrikası yanındaki bina'nın Türk-İş'e devri, hukukî bazı sebepler yüzünden gecikmiş ve bina ancak 1965 yılı Eylül ayında Gümrük ve Tekel Bakanlığından alınabilmiştir.

Binanın alınması ile, Kolejin açılması yolundaki son engel de ortadan kalkmış ve süratle binanın tadilatı tamamlanarak, öğretime hazır bir hale getirilmiştir.

Türk-İş Sendikacılık Koleji, bir yıl içinde 3 er ay devam edecek kurslarla, Türk sendikacılığının yüksek seviyedeki eğitim ihtiyacını karşılıyacaktır. 25 sendikacının devam edeceği kurslarda, Ekonomi; İş Hukuku; Toplu Pazarlık; Sosyal Sigortalar; ve Beşeri Münasebetler konuları ele alınacak, nazari dersler ayrıca grup çalışmaları ve tetkik gezileri ile de takviye edilecektir.

Eğitim Merkezi tarafından Kolej'e davet edilecek kursiyerlerin her türlü ihtiyacı karşılanacaktır. Kursiyerler, kolejin yatakhanesinde misafir edilecekler, yemeklerini Kolej yemekhanesinde yiyecekler ve ayrıca tesis edilecek kütüphane ile yardımcı ders araçları laboratuarından istifade edeceklerdir. Türk-İş kolej kursiyerlerinin bu masraflarını karşıladıktan sonra, kendilerine, zaruri masraflarına karşılık olmak üzere para da ödeyecektir.

Sendikacılık Koleji'nin gayesi, yeni girilen çalışma hayatımızda sendikaya düşen sorumluluğu, bilgili sendikacı yetiştirmekle karşılamaktır. Sendika yöneticilerinin işçi işveren münasebetleri ile başlıyan sosyal hayata girişi ve temsilettiği topluluğun sulh içinde yüksek hayat seviyesine ulaştırılması, ancak eğitim faaliyetleri ile gerçekleştirilebilecektir.

Türk-İş Sendikacılık Koleji, Konfederasyonun ve üye kuruluşların bu yoldaki çalışmalarına önderlik edecektir.

Cezayir Sendikacılar heyeti Türkiyede

CEZAYİRLİ SENDİKACILAR TÜRK SENDİKA LİDERLERİYLE - Misafir Cezayirli sendikacılar, Konstantin Vilayeti Sendika Birliği Genel Sekreteri Abdullah Dammene, Media Vilayeti Sendika Birliği Merkez icra komitesi üyesi Boudubala Hakiki, Türk - İş Genel Merkezinde Seyfi Demirsoy ve Ömer Ergün'le

Bir Cezayir sendikacılar heyeti Türk-İş'in davetlisi olarak 20 Kasım günü yurdumuza gelmiş ve sendikal konularda incelemelerine başlamıştır.

Cezayir Konstantin Vilayeti Sendika Birliği Genel Sekreteri Abdullah Dammene, Media Vilayeti Sendika Birliği Genel Sekreteri Ali Mossaoudene ve Cezayir İşçileri Genel Birliği Merkez İcra Komitesi üyesi Boudubala Hakiki'den müteşekkil sendikacılar heyeti Türk-İş yöneticileri tarafından karşılanmışlardır. Yurdumuzda 10 gün kalacak olan misafir sendikacılar Anıtkabiri ziyaret ederek, **«Kardeş Cezayir İşçileri»** adına bir çelenk koymuşlardır. Cezayirli sendikacılar Ankara'da bulunan çeşitli sendika merkezlerine giderek sendika liderlerimizle tanışmış ve sendikal faaliyetler hakkında izahat almışlardır. Sendikacılar Heyeti tetkiklerine Eskişehir, Bursa İzmir ve İstanbulda devam edecektir.

«CEZAYİR İŞÇİ HAREKETİ HÜR VE DEMOKRATİKTİR...»

Misafir sendikacılar, Ankara'daki temasları sırasında, memleketlerindeki sendikalar hakkında sorulan bir soruyu şu şekilde cevaplandırmışlardır :

> **«Sendikalarımız her türlü müdahaleden uzak, demokratik teşekküllerdir. İşçiler sendikal faaliyetlerin tümüne iştirak ederler. Sendikalarımız çeşitli kademelerde merkezileştirilmiş hür ve demokratik teşkilâtlardır...»**

Cezayir işçilerinin grev hakkına sahip olup olmadıkları yolundaki suale, **«Cezayir işçisinin grev hakkı kanunların teminatı altındadır»** diyen sendikacılar, Cezayir endüstrisinin % 80 ini teşkil eden millileştirilmiş işkollarında, greve esasen ihtiyaç kalmadığını da sözleri ne eklemişlerdir. Millileştirilmiş endüstrilerin yönetiminde biri işçi, diğeri hükümet mensubu olarak iki kişinin söz sahibi olduğunu belirten misafirler, **«en önemli mesele bu iki yöneticinin birbirleriyle anlaşabilmesidir; tarihimize Mart Bildirisi adı ile geçen ve Cezayir Kurtuluş Hareketi'nin hedeflerini tayin eden prensiplerin eksiksiz uygulanabilmesi için bu yöneticiler arasında ihtilaf çıkmaması gerekmektedir.»** demişlerdir. Bunlar arasında çıkacak anlaşmazlığın gene işçi, sendikacı, ordu, parti ve hükümet temsilcilerinden mürekkep bir bölgesel üst kurulda halledilebileceği ve hâliye greve ihtiyaç kalmıyacağı izah edilmiştir.

MÜREFFEH BİR HAYAT SEVİYESİ İÇİN EL ELE

Hedefleri; ülkede işçi idaresini tesis, sanayileşme yoluyla kalkınma, eğitim ve tarımda reform olan Mart Bildirisi'nin ilânından sonra, Cezayir halkının bir bütün olarak memleketin gelişmesi için gayret sarfettiğini bildiren misafir sendikacılar, **«müreffeh yarınlar için el ele vermiş bulunuyoruz»** demişlerdir. Sendikacılar, Cezayir'in üçüncü dünya devletlerile yakın münasebetler kurmuş olduğunu, dünya politikası içinde tarafsız bir mevkide bulunduğunu ifade etmişlerdir.

CEZAYİR İŞÇİLERİNDEN KARDEŞ TÜRK İŞÇİLERİNE SELAM.

Misafir Cezayir Heyeti Türk-İş Dergisi vasıtasıyla Türk işçilerine sevgi ve muhabbetlerini duyurmak istemişler, «... **faaliyetlerinizden kuvvet alıyoruz, en sıcak sevgi ve en içten selamlarımızı»** kabul ediniz demişlerdir.

İşveren Sendikalarında Kamu Teşebbüsleri

Doğan Avcıoğlu

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, uzun süredir devlet teşebbüslerini, işveren sendikalarına üye yapmak için çaba göstermektedir İşveren Konfederasyonu bu teşebbüsünde başarı da sağlamıştır. Nitekim Makina Kimya Endüstrisinden sonra, Karabük Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü de, Türkiye Madenî Eşya Sanayicileri Sendikası'na üye olmuşlardır.

İşverenlerin, devlet teşebbüslerini sendikalarına almak istemekteki belli başlı maksatları şöyle özetlenebilir :

a) Devletin teşebbüslerinin geniş malî gücünden yararlanarak işveren sendikalarını kuvvetlendirmek. Özel işverenlerden yeteri kadar giriş parası ve aidat tahsilâtı yapamıyan işveren sendikaları, devlet parasıyla gerçekten büyük bir güç hâline gelebilirler..

b) Devlet ve devletin sosyal ve ekonomik politikası üzerinde özel işverenlerin egemenliğini arttırmak. Meselâ: Özel işverenler; devlet teşebbüsünün, özel sektörden çok daha yüksek ücret ödemesinden ve toplu sözleşmelerde «anlayışlı» davranmasından şikâyetçidirler. Devlet teşebbüsleri, işveren sendikalarına üye olunca, toplu sözleşmeleri, onlar adına, işveren sendikaları temsilcileri yürüteceklerdir. Böylece özel teşebbüs sosyal alanda devlet teşebbüsü seviyesine yükseltilecek yerde, Devlet teşebbüsü özel teşebbüs seviyesine inecektir. Yani sosyal politikada bir gerileme olacaktır. İşçisine devlet teşebbüslerinden düşük ücret ödeyen özel sektör, işveren sendikaları aracılığıyla, devletin de düşük ücret ödemesini sağlamaya çalışacaktır.

Bu nedenler, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu'nun, işçiler aleyhine büyük bir komplo hazırladıklarını ortaya koymaya yeterlidir. İleri Batı ülkelerinde ve dünyanın hiçbir ülkesinde, devlet teşebbüsünün, özel İşveren sendikalarına katıldığı görülmüş ve işitilmiş şey değildir. Türkiyede, İşveren Konfederasyonu'nun becerikliliği ve kamu teşebbüsünün görevlerinden habersiz politikacılar ve yöneticilerin gafleti yüzünden, dünyada rastlanmayan çok tehlikeli bir çığır açılmaktadır.

Tutulan yol, devlet anlayışına da, kamu teşebbüslerinin varlık nedenlerine de tamamen aykırıdır.

İşçi ve işveren zıt çıkarlara sahip oldukları için, ayrı sendikalarda, çıkarlarını korumak amacıyla teşkilâtlamışlardır. Devletin görevi ise, zıt çıkarlar karşısında tarafsız kalmaktır. Kamu sektörü işverenleri, özel sektör işverenleriyle ayni sendikalar etrafında toplandıkları takdirde, bu tarafsızlık ortadan kalkmış ve devlet, özel sektör ile birlikte, işçi sendikalarına karşı ortak bir cephe kurmuş olacaktır. Özel sektör böylece, kendi çıkarlarını korumak için, devlet teşebbüsünün geniş imkânlarından işçiler aleyhine olarak yararlanacaktır. Demek ki, kamu teşebbüsünün özel işveren sendikasında toplanması, devletin işverenleri, işçilere karşı çok açık olarak desteklemesi anlamına gelmektedir. Böyle bir durumun, sosyal devlet kurma amacına güden Anayasamızla bağdaşdırılmasına imkân yoktur. Makine Kimya Endüstrisi ve Türkiye Demir ve Çelik İşletmeleri Genel Müdürlüğü, işveren sendikasına girerek, Anayasayı çiğnemişlerdir. Yetkililerin bu konuda dikkati çekilmelidir.

Öte yandan, kamu sektörü ile özel sektör arasında bir nitelik ayrılığı vardır. Kamu sektörünün amacı, özel sektör gibi, sadece ve sadece azamî kâr sağlamak değildir. Amaç, topluma azamî hizmet sağlamaktır. Kamu teşebbüsleri, işçinin, köylünün yani geniş halk kütlelerinin paralarıyla kurulmuştur. Bu teşebbüsler, özel sektörden farklı olarak, halkın çıkarlarını ön plânda tutmak zorundadırlar. Sosyal devletin kamu teşebbüsü, sosyal alanda, geriden gelen özel teşebbüse ayak uydurmak değil, öncülük yapmak durumundadır. Nitekim 440 sayılı kanunla, işçilerin, kamu teşebbüslerinin yönetimine katılması sağlanmıştır. Kamu teşebbüsü, özel işveren sendikasına katılınca, teşebbüsteki yönetici - işçinin, işveren sendikasına karşı durumu ne olacaktır.?

Meseleyi neresinden ele alırsanız alınız, kamu teşebbüsünün özel işveren sendikasına girmesi, hukuk anlayışına, sosyal devlet anlayışına tamamen aykırı ve son derece tehlikeli bir saçmalıktır. Başta Türk-İş olmak üzere sendikalar, işçiler aleyhine girişilen bu komployu önlemek için, vakit geçirmeden, her türlü tedbire başvurmalıdırlar.

Geçim endeksleri ve toplu sözleşme

Yazan :
Lâle ERTEM

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA UZMANI

Müstehlik geçim endeksleri toplu pazarlıkta, ücret artışı, sosyal yardımlar yanında, satın alma gücünü muhafaza etmek gayesiyle sendikalar tarafından kullanılmaktadır. Sendikalar, fiyatlardaki yükselmeler neticesinde meydana gelen satın alma gücünün düşmesini ancak, ücretlerde de, fiyatlar kadar bir artışı sağlayarak bertaraf edebilirler.

O halde, toplu iş sözleşmelerinde reel ücret artışı ile birlikte, müstehlik geçim endekslerinde meydana gelen bir artış kadar ücret artışı sağlanmalıdır. Ayrıca, sözleşmenin yapıldığı tarihten sonra, müstehlik geçim endekslerinde meydana gelecek artışlar da sözleşmede nazarı itibare alınmalıdır. Diğer bir ifade ile, bir toplu iş sözleşmesinde reel ücret artışı yanında, o günkü müstehlik geçim endeksine paralel bir artış ve ilerde vukuu muhtemel artışlarla ilgili bir de hüküm bulunmalıdır.

Herşeyden evvel pazarlığa oturanların müstehlik geçim endekslerindeki yüzde değişimi ile nokta değişimi arasındaki farkı bilmeleri lazımdır. Nokta değişim, müstehlik geçim endeksinde iki devre arasındaki değişimdir. Yüzde değişimi ise, yeni endeks numarasının eskiye bölünmesi ile elde edilir.

1956 — 1964 arasında Ankara geçinme endeksi aşağıdaki gibidir: (konjonktür dairesi, 1958 100)

Yıllar :	1956	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964
Bütün maddeler	77	87	100	123	132	133	139	148	152

Burada 1963 - 1964 arasında nokta değişimi 4, yüzde değişimi ise, 152:148 1.026 dır. Bu sendikacıların 1964 de toplu iş sözleşmelerini yaparken, sadece satın alma gücünü korumak için % 2,6 lık bir ücret artışı sağlamalarını ifade eder. Bu artış, hakiki bir artış değildir. Bu çeşit bir artış sözleşme esnasında veya sözleşmenin herhangi bir devresinde bu meselenin ele alınıp, konuşulması ile mümkün olur.

Bu artışı sağlamanın diğer bir şekli, sözleşmeye otomatik işleyen hükümlerin konmasıyla sağlanabilir. Şöyle ki, eğer sözleşmenin yürürlükte olduğu sürede fiyatlarda bir yükselme olursa, ücretlerde de otomatikman ayni miktarda bir yükselme olur.

Uzun süreli (mesela üç yıl) sözleşmelerde böyle hükümlere yer vermek gerekir. Ancak, pazarlık yapılırken, endekslerdeki artışın ne zaman kontrol edileceği ve bundan dolayı ne zaman ücretlere artış yapılacağı konuşulmalıdır.

Zaman meselesi için, birkaç usulden biri tesbit edilir.

1 3 AYLIK VEYA YILLIK

Bu çeşit bir ayarlama, müstehlik geçim endeksi, belli bir miktar arttığı taktirde yapılır. Mesela, sözleşmeden üç ay sonra, müstehlik geçim endeksi % 1 artmışsa, ücretler de, evvelce kabul edilmiş nokta veya yüzde değişim metodlarından birine uygun olarak değişecektir. Eğer, % 1 artış yoksa, taraflar, bir üç ay daha bekleyeceklerdir.

2 BELLİ BİR SÜRE SONRA

Toplu iş sözleşmesinin süresi içinde, başlangıçtan belli bir müddet sonra, önceden tesbit edilen bir tarihte müstehlik geçim endeksleri gözden geçirilir. Mesela, Toplu iş sözleşmesi 1964 Haziran - 1967 Haziran tarihleri arasında yürürlükte ise, otomatik ücret ayarlaması, 1965 Haziran ve 1966 Haziranında veya sözleşmenin ortasında, yani 1966 Ocak ayında yapılır.

3 MÜSTEHLİK GEÇİM ENDEKSLERİNDE BELLİ BİR ARTIŞA GÖRE

Müstehlik geçim endekslerinde meydana gelen belli bir artışa göre, ücretlere zam yapılır. Mesela, müstehlik geçim endeksi, % 1 veya 8 puan artmışsa, ücretler, sözleşmede tesbit edilen metoda göre arttırılır. Endeksteki bu artış ne zaman olursa olsun, ister 2 ayda, ister 2 yılda, endeksteki bu artış, ücretlere derhal uygulanır.

Müstehlik geçim endekslerine göre, ücret ayarlamasında, sadece müstehlik geçim endekslerindeki artışlar göz önüne alınır. Yoksa, endekste meydana gelen bir azalıştan dolayı, işçinin ücretinde bir kesilme yapılamaz. Böyle bir kesilme yapıldığı taktirde, bu işverenin cebine girecektir. Müstehlik geçim endeksindeki azalıştan dolayı da, işvereni zengin yapmaya hiç lüzum yoktur.

Gelecek yazı
Artışın hesaplanması

İŞ HUKUKU

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU

Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu

SENDİKALARIN İŞYERİ SEVİYESİNDE TOPLU SÖZLEŞME YAPMA YETKİSİ

Madde 7; Fıkra — 1 ve 2 :

Bir işkolunda çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden işçi federasyonu veya işkolu esasına göre kurulmuş işçi sendikası o iş kolundaki işyerini kapsayan toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.

Bir veya birden fazla işyerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden sendika, o işyeri veya işyerleri için toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.

Mahkeme kararı

«İşkolu seviyesinde yapılmış toplu iş sözleşmesinin Federasyon tarafından mücerret yenilenmesi için talepte bulunulması, sendika'nın işyeri seviyesinde toplu sözleşme çağrısında bulunmasına engel teşkil etmez. İş Davalarına bakmağa yetkili Adana 1 inci Asliye Hukuk Mahkemesi, Esas No. 1965/183; Karar No. 1965/270, 12.10.1965»

KARARIN GEREKÇESİ

«7.10.1965 günlü itiraz dilekçesinde itiraz eden vekili, Bölge Çalışma Müdürlüğü tarafından verilen 4.10.1965 tarih ve 52 numaralı yetki itirazına dair kararın müphem olduğunu ve karar niteliğini taşımadığını beyanla bu kararın kaldırılmasını istemiştir.

Açık bir deyimle muteriz vekili 4.10.1965 tarihli Bölge Çalışma Müdürlüğünün kararına,

a) Bir karar mahiyetinde bulunmaması sebebiyle itirazda bulunmuştur. Bu itiraz sebebine göre bahsekonu yazı karar niteliğinde değildir. «Bilgi edinilmesini rica ederim» tarzında yazılmak suretiyle gerekçe gösterilmemektedir. İncelenen Bölge çalışma Müdürlüğünün sözü edilen kararı (U.K. nunun 388 inci maddesinde gösterilen hususları) ihtiva etmediği anlaşılmıştır. Bu maddeye göre iki tarafın iddialarının özetleri ve incelenen meseleler ve gerekçe ile hasıl olacak sonucun gösterilmesi gereklidir. Ancak evrak arasında tarafların iddialarının bulunduğu görülmüştür. Kararda işyerinde görülen işin mahiyeti iş kolları yönetmeliği münderacatı gerekçe olarak gösterilmiştir. İtiraz hakkı mahfuz tutulmuştur. Mücerret (karar uslubunda yazılmamış olması) ve yazının karar tekniğini ihtiva eylememiş olması bu kararın kaldırılması için kâfi sebep addedilmemiştir.

b) Kararın müphemiyet ifade ettiği ikinci bir itiraz sebebi yapılmıştır. Taraflar arasında yetki yönünden anlaşıldığına göre uyuşmazlık daha evvel federasyonca işyeri ile yapılmış bulunan toplu iş sözleşmesinin yenilenmesi için bir müracaat yapılmış olup bu kerre işyerinde bulunan harp sanayii ve yardımcı işkolları işçileri sendikasının da işyerini toplu iş sözleşmesi yapılması hususunda davet etmesinden dolayı yetki itirazı hususunda işyerinin tereddüte düştüğü, uyuşmazlığa düştüğü anlaşılmıştır. Bu hususta·

Emsali bir karar dolayısiyle Yüksek Yargıtay 9 uncu Hukuk Dairesinin 17.6.1965 tarih ve 4612/5416 sayılı kararında işkolu esasına göre kurulmuş bir işçi teşekkülü olduğu takdirde 275 sayılı kanunun 7 nci maddesinin birinci fıkrası gereğince bu teşekkülün ancak işkolu esası üzerine toplu iş sözleşmesi yapmıya yetkisi olduğu işyeri esası üzerine toplu iş sözleşmesi yapmak yetkisine sahip olamıyacağı yolunda içtihatta bulunulmuş iken bilahere sözü edilen kanun maddeleri maksada daha uygun tarzda yorumlanmak suretivle ayni daire tarafından ittihaz edilmiş bulunan 1.10.1965 tarih ve 8425/8230 sayılı kararlarında (İşkolu seviyesinde yapılan toplu iş sözleşmesine o iş kolu içindeki işyerlerinin özellik-

lerini kapsayan hükümlerin konulması çok zaman mümkün olamıyacağından işkolu esasına göre bir toplu iş sözleşmesi yapıldıktan sonra diğer şartlar gerçekleşirse o iş kolundaki işyerlerinin öözelliği ile ilgili bulunmak şartı ile o işyeri için toplu sözleşme yapılabileceği) sonucuna varılmıştır. Şu halde işkolu esasına göre toplu sözleşme var iken bile işyerinde bulunan ve diğer şartları üzerinde toplamış bulunan sendikanın işin özelliğine göre işyeri ile toplu sözleşmesi mümkündür.

Bölge Çalışma Müdürlüğünün yazısında, işçilerin harp sanayii ve yardımcı işkolları işçileri sendikası tarafından temsil edilebileceği işkolları yönetmeliğine aykırı bir cihet bulunmadığı iki numarada belirtilmiştir. Şu halde itirazlar yerinde değildir.

S o n u ç : Yukarıda yazılı nedenlere ve diğer kanuni şartlar hakkında bir uyuşmazlık bulunmadığına ve diğer şartların mevcut olması halinde federasyonun eski toplu sözleşmeyi mücerret yenileme teklifinde bulunması harp sanayii ve yardımcı işkolları işçileri sendikasının işyeri seviyesinde bir toplu sözleşme çağrısında bulunmasına engel teşkil edemiyeceğine harp sanayii ve yardımcı işkolları işçileri sendikasının toplu iş sözleşmesi çağrısının yetkili bulunduğuna ve itiraz edilen Bölge Müdürlüğünün kararının da bu merkezde bulunmasına binaen vaki itirazın reddine...

Evrak üzerinde yapılan incelemeye binaen ve mesele münhasıran yetki itirazına matuf olmayıp. Bölge Çalışma Müdürlüğünün kararının usul ve kanuna uymaması sebebine de dayandığı cihetle yargıtay yolu açık kalmak üzere ve tarafların yokluklarında karar verildi.

Mahkeme kararı

— «İşkolu seviyesinde olan bir sendika, işyeri esasına göre de toplu sözleşme yapabilir. İstanbul 21 inci Asliye Hukuk Mahkemesi, D. İş. No. 965/44; Karar No. 965/33; 2.10.1965»

KARARIN GEREKÇESİ

Bilindiği gibi, Yargıtay 9. Hukuk Dariesi, işkolu esasına göre kurulmuş sendikaların işyeri seviyesinde toplu sözleşme yapabileceklerini 1.10.1965 günlü karariyle belirtmiş ve Türk Sendikacılığını çok önemli bir müşkülden kurtarmıştır. Yukarıda özünü verdiğimiz Mahkeme Kararı, Yargıtay kararından bir gün sonra ittihaz olunmuştur. Mahkemelerimizin bu konuda artık istikrarlı bir uygulama içinde bulunduklarına işaret etmek bakımından, ilginç bulduğumuz gerekçeyi de sunuyoruz :

«Filhakika, Mahkememizden sadır olmuş ve Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin 17.6.1965 günlü kararı gibi, işkolu esasına göre kurulmuş bir işçi teşekkülünün ancak, işkolu esası üzerine toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkili olacağına, işyeri esası üzerine toplu sözleşme yapmaya yetkili olamıyacağına mütedair bir karar var ise de, bu karar, bu görüş, bu mantık Türk Kanun Koyucusunun maksadına, Türk Anayasa'sının ruhuna, 275 sayılı kanunun manâ ve vicdani kanaatlarına aykırıdır. Aykırıdır, Çünkü: Kanunun gerekçeleri meclislerdeki müzakere tutanakları yeniden incelendikte, 275 sayılı kanunun gerek Millet meclisinde gerek Cumhuriyet Senatosundaki müzakerelerinde ve nihayet Hükümet tasarısının gerekçesile Komisyon Raporlarında işyerinde yapılacak Toplu İş Sözleşmelerinin ancak işyeri esasına göre kurulmuş sendikaya ait ve münhasır olduğuna veya olacağına dair hiçbir hüküm ve görüş bulunamamıştır. 275 sayılı kanunun 7 nci maddesinin 1 inci bendi iki fıkradan mürekkeptir. İlk fıkrada kanun koyucusu (Bir iş kolunda çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden işçi federasyonu veya işkolu esasına göre kurulmuş işçi sendikası o işkolundaki işyerlerini kapsayan toplu iş sözleşmesi yapmaya yetkilidir.) diyor. Yani burada işkolu esasına göre kurulmuş olma şartını ve kaydını arıyor... Ayni bendin ikinci fıkrası, işyeri esasına göre kurulmuş sendika demiyor... Bir veya birden fazla işyerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden sendika diyor...

Anladığımıza göre, Kanun koyucusu birinci fıkrada sadece işkolu seviyesindeki Toplu iş sözleşmelerini esas almış, işyeri sendikasının işkolu esasına göre toplu iş sözleşmesi yapmasını önlemiştir. İkinci fıkrada ise işkolu sendikasının işyeri esasına göre toplu iş sözleşmesi yapabilmesini hiçbir suretle önlememiştir. Fıkra, gayet sarih ve vazıhtır. Bir veya birden fazla işyerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil eden sendika demek bir iş kolunda kurulu sendika demektir. Zira bir işyeri sendikasının kendi işyerinin dışından, bünyesine üye kaydetmesi hukuken imkânsızdır. Bu hukuki mani karşısında birden fazla iş yerinde çalışanları temsil edebilecek tek sendika tipi ancak ve ancak işkolu sendikasıdır. Eğer vazıı kanunun maksadı adı geçen kanunun 7 nci maddesinin 1. bendinin 2. fıkrasile işyeri esasına göre toplu iş sözleşmesini düşünmek olsaydı o vakit bir iş yerinde çalışanların çoğunluğunu temsil eden sendika tabirini kullanırdı. Kullanmadığına göre de bir sendikanın birden çok işyerlerinde çalışan işçilerin çoğunluğunu temsil edebileceğini kabul etmek ve hukuken işkolu seviyesinde olan bu sendikanın birden çok işyerlerile de toplu sözleşme yapabileceğini teyid ve ilân eylemek lâzımdır.»

TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ YAPMA YETKİSİNİN TESBİTİNDE USUL

Madde 12, Bend 1 - Fıkra 2 ve Bend 3 - Fıkra 2:

— Belli bir işyeri veya işyerlerinde toplu iş sözleşmesi yapmayı kendisine yetkili gören işçi sendikası, toplu görüşmeye başlamadan en az altı iş günü önce Bölge Çalışma Müdürlüğüne yazı ile başvurarak aynı mahalde ve ayni iş kolunda kurulu diğer işçi sendikalarının adreslerini gösterir bir listeyi almaya ve bu listede yazılı sendikalara hangi işyerinde toplu iş sözleşmesi yapmak istediğini yazı ile bildirmeye ve bunu -varsa- mahallî bir gazete ile ilân etmeye mecburdur

— ...bildiri ve ilân şartlarına uyulmaksızın yapılmış olan toplu iş sözleşmesinin taraflarından birinin yukardaki bentler gereğince yetkisiz olduğu, sözleşmenin uygulanmaya başladığı günden itibaren altı iş günü içinde ilgililerce yapılacak itiraz sonucunda anlaşılırsa bu sözleşme hükümsüz sayılır.

Bu bent uyarınca itirazlar 11 inci madde gereğince yapılır.

Mahkeme kararı

— «Toplu Sözleşmede her iki taraf da yetkili iseler, bu taktirde bildiri şartının yerine getirilmemiş olması Toplu İş Sözleşmesinin hükümsüzlüğüne karar verilmesine imkân yoktur. İş dâvalarına bakmağa yetkili Çan Asliye Hukuk Hâkimliği, Esas No: 1965/22, Karar No: 1965/22, 5.4.1965»

KARARIN GEREKÇESİ

«Toplu iş sözleşmesinin hükümsüzlüğü 275 sayılı kanunun 12 nci maddesinin 3 üncü bendinde yer almıştır. Bu bent 2 fıkradan ibaret olup 1. fıkra ilan ve bildirme yapılmış olması halinde bahis mevzuudur. Ve iki şık altından tetkik edilebilir.

Birinci şık 6 iş günü içinde yetki itirazının vâki olması halidir. Ki bu halde itiraz yetkili mercilerce tetkik olunur ve yetki hususunda bir karar verilir.

2 nci şık ise yetki itirazının 6 iş günü içinde yapılmasıdır ki bu hal de yani 6 iş gününden sonra yetkisizlik itirazı yapılsa dahi mesmu olmıyacaktır.

12 nci maddenin 3 üncü bendi 1 inci fıkrası konu dışıdır.

İncelenecek husus 12 nci maddenin 3 üncü bendi 2 nci fıkrasıdır ki bu fıkra esasen ilân ve bildiri şartına riayet edilmeksizin bir toplu iş sözleşmesi akdedilmiş olması durumunu hükme bağlar ve fıkradaki kanuni unsurları şöylece sıralamak mümkündür. Bunlar üç gurupta mütaala edilebilir.

A) Toplu iş sözleşmesine ait unsurlar: Bu şartları taşımayan bir toplu iş sözleşmesinin 12 nci maddenin 3 bendinin 2 nci fıkrasına göre hükümsüzlüğüne karar vermek esasen mümkün değildir.

B) İtiraza ait unsurlar.

C) Toplu iş sözleşmesini akdeden taraflara ait unsurlar. Bunu daha açık olarak saymak şu şekilde kabildir.

1 — 1 ve 2 nci bentlerde yer alan bildiri ve ilân şartlarına riayet edilmemiş olması

2 — 1 ve 2 bentlerde şartlar yerine getirilmeden bir toplu iş sözleşmesi akdedilmiş bulunması.

3 — Toplu İş sözleşmesinin uygulanmaya başlanmış bulunması.

4 — Toplu iş sözleşmesinin uygulanmaya başlanmasından itibaren 6 iş günü içinde bir itiraz yapılmamış bulunması.

5 — İtiraz her hangi bir kimse tarafdan değil, ilgililerce yapılmış bulunması.

6 — Yapılan itirazın her hangi bir hususa dair olmayıp taraflardan yani toplu iş sözleşmesini akdeden akitlerden birinin yetkisizliğine dair olması.

7 — Toplu iş sözleşmesinin taraflardan birinin yetkisizliğinin anlaşılması.

Bu kanuni unsurların mevcudiyeti şarttır. Fakat hükümsüzlük kararı verebilmek için taraflardan birinin yetkisizliğinin alınması gerekir. Bu kanuni unsurlardan ilk beşinin toplu iş sözleşmesinin hükümsüzlüğüne karar ittihaz için mutlaka taraflardan birinin yetkisizliğinin yukarıdaki şartlar tahakkuk ettikten sonra tesbit olunması yani kanunun kullandığı tabire göre anlaşılması gerekir.

12. Maddenin 3 bendinin 2 fıkrası etraflıca tetkik olunduğunda bu fıkraya göre anlaşılması yani tesbit olunması gereken husus bildiri şartına riayetsizlik değil YETKİSİZLİĞİN tesbit olunmasıdır. Bu fıkranın lafız ve kanun içindeki umumi yerine ve keza ruhuna nazaran eğer toplu iş sözleşmesi akdeden taraflardan birinin yetkisizliği tesbit olunmuyor ise yani her iki taraf da yetkili iseler bu takdirde bildiri şartının yerine getirilmemiş olması Toplu İş Sözleşmesinin hükümsüzlüğüne karar ittihazına imkân yoktur. Buna benzer hükümler hususi hukukun diğer bazı kanunlarında da ve mesela Medeni Kanunda da yer almıştır. Balıkesir Bölge Çalışma Müdürlüğünün 1993 sayılı kararı mücerret bildiri şartının yerine getirilmemiş olmasına müsteniden verilmiş olup TOPLUU İŞ SÖZLEŞMESİNİN taraflarından birinin yetkisizliğini tesbit etmemiştir. Bu sebepten dolayı 12 nci maddenin 2 nci fıkrasının lafz ve ruhuna aykırı bulunmuştur.

HAK UYUŞMAZLIKLARINDA İLÂN EDİLEN GREV HAKKINDA TEDBİR İSTEĞİNİN REDDİ

Madde 19, Bend 2, Fıkra 5 :

Mahkeme kararı

«Davacı işyeri avukatı sözü edilen dilekçede dava sebeplerini açıkladıktan sonra grevin, grev kararının usul ve kanuna aykırı alınmış bulunduğunu işyerinin askeri bir müessese içinde bulunduğunu bu sebeplerle tesbit davası bitmeden evvel, grev kararının uygulanması halinde Türkiyenin Milli Savunması bakımından önemli bir zarar doğması bahse konu olacağını beyanla tedbir kararı verilmesini istemiştir.

Karşı taraf vekili ise bu iddiaları doğru bulmadığını açıklamış ve grevin yasalara ve toplu iş sözleşmesi münderecatına uygun olduğunu beyanla isteğin reddini dilemiştir.

Dava dilekçesinde gösterilen sebeplerle grev kararının usul ve kanuna uygun olup olmadığı hususu ancak davanın incelenmesi sonunda verilecek bir hükümle belirtilecektir. Dava incelenmeden dava dilekçesinde gösterilen sebeplerin aynen varit olduğunu kabul etmek doğru olmaz. İşyeri askeri müesseseden olan Tuslog Karargâhından bulunmaktadır. Türk Şirketleri ile bu yönden, aynı hukuka sahip ve Türk Kanunlarına bağlı yabancı bir şirkettir. Bu şirket hakkında da 274 ve 275 sayılı kanunların uygulanması gereklidir. Kaldı ki askeri müessese dahilinde iş kanununa tâbi bir işyeri olduğunu kabul edilmiş olsa bile mücerret bu sebeple grev hakkını tehiri gerektiremez. Çünkü bu durumda olan işyerlerinin diğerlerinden farklı bir imtiyazı yoktur. Bu gibi işyerleri için kanun bir istisna kabul eylememiştir.

Türk milli menfaatlerine aykırı olacağı iddiası ise varit görülmemiştir. Orada çalışan işçilerin grev hakkı bulunduğuna göre, kendilerine kanun yapıcısı tarafından verilmiş bulunan bir hakkın istimal edilmesi milli menfaatlere aykırı düşmüş sayılmaz. Eğer bu, böyle olmuş olsa idi bu gibi grev hakkının sözü edilen müesseselerde uygulanmasını kanun yapıcısının yasak etmesi lâzımdı. Şimdiki durumda ise bir fevkalâdelik yoktur. Türkiye Sulh halindedir. Fevkalâde bir durum kabulü için ortada hiç bir sebep görülmemiştir. Yukarıda gösterilen nedenlerden dolayı yerinde görülmeyen tedbir isteğinin reddine, tedbir evrakının dâva dosyası ile birleştirilmesine işbu kararın resen taraflara tebliğine bilgi edilmek üzere, bir örneğinin Bölge Çalışma Müdürlüğüne gönderilmesine karar verildi. **Adana İş Mahkemesi Esas 1965/248, Karar 1965/203, 14.8.1965»**

MENFAAT UYUŞMAZLIĞINDA İLÂN EDİLEN GREVİN DURDURULMASI

17 nci maddenin 2 nci bendinde derpiş edilen durum (mevzuat veya toplu iş sözleşmesi ile bağlanmış olan hakların ihlâli halinde ilân edilen grev) dışında, ilân edilen veya uygulanmaya başlayan grev hareketinin, tedbiren de olsa, Mahkemelerce durdurulması mümkün değildir. Gerçekten, T.O.M.İ.S. tarafından Konya Belediyesi mezbahasında ilân edilen grev'in durdurulması için, Belediye tarafından ikame olunan davayı, Konya 2. Asliye Hukuk Mahkemesi 5.10.1965 tarihli ve 1965/13, 1965/191 sayılı kararında, bu gerekçe ile, reddetmiştir.

GREVE KATILAN İŞÇİLERİN YERİNE BAŞKA İŞÇİ ÇALIŞTIRILAMAZ

Madde 27, Bend 2 :

— İşveren, kanunî bir grevin veya lokavt'ın süresi içinde, yukardaki bent gereğince hizmet akitlerinden doğan hak ve borçları askıda kalmış olan işçilerin yerine, hiçbir suretle, daimî veya geçici olarak, başka işçi alamaz veya başkalarını çalıştıramaz.

Mahkeme kararı

«Türkiye Toprak Mahsulleri Gıda Sanayii İşçileri Sendikası adına Genel Başkanları tarafından Konya Belediye Başkanlığı aleyhine 18.9.1965 tarihli dilekçesiyle Mahkememize müracaatla tedbir talebinde bulunmuştur.

İddiaya ve tetkik edilen 275. sayılı kanuna nazaran bu kanunun 27. Maddesinin 2. fıkrası gereğince işçi, yer değiştirmemek şartiyle kesici, kesicilik işinde, yüzücü, yüzücülük işinde ve parçalayıcı, parçalayıcı işinde yani evvelden yaptığı işin mesleki branşını değiştirmemek kayıt ve şartıyla greve gitmeyen işçinin çalışabileceğine ve bu kayıt ve şart altında mezbahaya hayvan girip kesilenin dışarı çıkabileceğine ve 1234 sayılı kanunun 275 sayılı kanuna tesiri bulunmadığına ve kasapların kendi hayvanları olsa dahi kesim yapamıyacaklarına, ancak nezaret vazifesi yapabileceklerine ve dışarıdan alınacak başka her türlü işçi çalıştırılmamasına H.U.M. kanununun 101 maddesi hükmünce karar verilmiştir. İşbu ihtiyati tedbir kararının infaz, ve murakabe görevleri dolayısiyle bir suretinin Konya C. Savcılığına tebliğine, müteakiben taraflara da usulen tebliğ olunmasına itirazı kabil olarak evrak üzerinde karar verildi. Konya İş Mahkemesi, Esas 1965/79, Karar 1965/5, 8.9.1965»

Sendikalar Kanunu

EMEKLİ SANDIĞINA TÂBİ İŞÇİLERİN SENDİKA KURMA HAKKI

Madde 2, bend 1, Fıkra 4 :

1 inci fıkra kapsamına giren kimselerden Türkiye Cumhuriyeti Emekli San dığı Kanununa tabi olanlar ile, Milli Savunma Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına bağlı işyerlerinde çalışıp askerlik yükümünü yerine getirmekte olanlar dışında kalanların, işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakları saklıdır.

Mahkeme kararı

«Emekli Sandığına tâbi olan işçiler, İşçi Sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler. Eskişehir As. 2. Asliye Hukuk Mahkemesi (İş Mahkemesi) Esas No. 965/288; Karar No. 965/602; 4.11.1965»

KARARIN GEREKÇESİ

1 — Davanın Niteliği :

Davacı vekili Özel idarede odacı olarak çalışmakta bulunan Nuri Tunalı'nın müvekkili sendikaya üye olup olamıyacağının tesbitine hüküm verilmesini istemektedir. Bu bir tesbit davasıdır. Mevzuatımızda tesbit davalarının açılamıyacağına, bu davalara bakılamıyacağına dair bir hüküm rastlanmadı. Hukuken himayeye layık bir durumun tesbiti mahkemeden istenebilir. Çünkü bunda menfaat fayda yoktur. Durumun hükmen tesbiti üzerine ilerde dava açmak, davayı kazanmak imkânları olup olmadığı anlaşılır. Böylelikle lüzumsuz davaların açılması, vaktin kayıp edilmesi, masraflara girme önlenir.

2 — Görev :

Davalı vekili İş Mahkemesinin bu davaya bakamıyacağını ileri sürmektedir. B.M.M. nin tefsir kararına dayanmakta ve Çalışma Bakanlığını görevli görmektedir. Halbuki Çalışma Bakanlığı bu hususun mahkemeye ait olduğunu 27.10.1965 günlü 1045-1-88 sayılı yazısıyla bildirmiş bulunmaktadır. Kaldıki Çalışma Bakanlığı İş kanununa göre bir kimsenin işçi olup olmadığını belirtir. 274 sayılı kanunun şumulüne girenler hakkında böyle bir yetkisi yoktur. Sendika ile işveren arasında çıkan bu anlaşmazlığı çözmeğe, üyelik sıfatını tesbit etmeğe mahkeme yetkilidir.

3 — Üyelik Vasfı :

274 sayılı kanunun 1 inci maddesinde sendika tarif edilmekte kuruluşu serbest ve ihtiyari olduğu belirtilmektedir. Müşterek iktisadi, sosyal kültürel menfaatlerin korunması, geliştirilmesi, sendikaların maksat ve gayesini teşkil etmektedir. Ayni Kanunun 2 nci maddesinde işçi sendikası üyeliği de alınmakta kimlerin sendika kurabileceği, kimlerin sendikaya üye olabileceği tesbit edilmektedir. 2 nci maddenin 1 inci bendinin 2 nci fıkrasında işçi niteliğini taşımayan kamu hizmetlerinin sendika kurma hakkı saklı tutulmuştur 4 üncü fıkrasında 2 nci maddenin 1 nci fıkrasına

95/288 İŞ MAH.

girmekle beraber emekli sandığına tabi olanların işçi sendikası kurmak ve işçi özelliklerinin ayrı bir kanunla düzenleneceği belirtilmiştir. 274 sayılı Kanunun 1 inci ve 2 nci maddesi üzerinde kısa bir durmadan sonra özel idarede odacı bulunan Nuri Tunalı'nın üyelik sıfatını ele alalım :

Odacıların fikri çalışmaları yoktur. Kendilerinden bu emek beklenmez. Bunlar bedenen çalışan hizmet eden kimselerdir. Emekli sandığına tabi olmaları, aylık ücret almaları kendilerini işçi olmaktan kurtarmaz. Kanaatma anlayışıma göre idare hukuki ile hasusi hukuk bu konuda karışmaktadır. Hukuki bir münasebetin sadece bir kaç yerine idare hukukunun temas etmesi o hukuki münasebete âmme karakterini vermez. Odacılarla idare arasındaki münasebetin galip vasfı hususi hukuktur. Nitekim 3656 sayılı kanunun 19 uncu maddesi odacıların bu Kanunun şümülü dışında tutmuştur.

4 — Netice :

Yukarda yazılı gerekçeye istinaden davalı özel idarede odacı bulunan Nuri Tunalı'nın davacı Yol-İş sendikasına üye olabileceğine durumun bu şekilde tespitine 4.11.1965

GREVDEN DOĞAN TAZMİNAT DAVALARINDA GÖREV (İŞ MAHKEMELERİ KANUNU)

Mahkeme kararı

2 — «Grev'den mütevellit tazminat davalarının görülmesi, İş Mahkemelerinin yetkisi dışındadır. 12 Asliye Hukuk Mahkemesi, D. İş 965/267; Karar 965/18; 23.10.1965

KARARIN GEREKÇESİ

«Tedbir isteyen vekili tarafından verilen 20.10.1965 tarihli dilekçede LKAT-İŞ Sendikası ile müvekkili banka arasında başlıyan toplu iş sözleşmesi müzakerelerinin akim kalması sonunda sendikanın greve başladığının ancak arzuhale eklediği çekilen fotolardan da anlaşılacağı veçhile bunların burada gösterilen mahallerin bina cephesi ve duvarlarına asıldığını ve grevle ilgili olmayan bazı personelin tecavüz mahiyetinde bulunduğu belirtilerek bu hususta tedbir istenmiştir.

Hadisenin tetkiki mürafaaya tâbi tutulmuş davalı duruşmaya gelmemiş vekili tarafından bir mazeret arzuhali konmuş ise de vekâletname ibraz edilmemiştir.

5521 sayılı kanun İş Mahkemelerinin vazifelerini tayin etmiştir. Burada sendikalarla işverenler arasında cereyan eden hadiseler bahis konusu edilmemiştir 274 sayılı kanunun 14 üncü maddesinin C beninde iş anlaşmazlıkları ile ilgili makam ve mercilere Uzlaştırma ve Hakem kurullarının İş Mahkemelerine vesair mercilere baş vurmak ve mütalaa bildirmek ve onlardan talepte bulunmak gibi yetkiyi dahi oldukları görülmekte ise de iş mahkemelerinin vazifesi bu fıkrada gösterilen hükümlerden ibaret olup burada husumete ehliyet bahis konusu edilmemiştir.

İşverenin sendika aleyhine açacağı tazminat davalarına bakmak vazifesinin iş mahkemelerinin ait olacağı hususunda kanunda bir hükümde mevcut değildir. Davacı İşveren Denizcilik Bankasının Grev dolayısiyle yapılan faaliyet ve asılan döviz ve pankartların kanunun tarifine ve amacına düşmiyecek sekilde yapılmış bulunması sebebiyle mütazarrır olan hakiki veya hükmi şahıs için doğacak tazminat hakları iş mahkemesinde takip edilemez. İşverenin suç teşkil edecek hallerden dolayı ceza mercilerine ve idarî mercilere baş vurma hakkı da bulunacağına ve yapılan grevin kanun dışı olduğu yolunda her hangi bir iddia öne sürülmemiş olması itibariyle tedbir kararı ittihazı mahkememizin vazifesi dışında bulunduğundan davacı vekilinin ait olduğu mahkemeye müracaatta muhtar olmak üzere talebin vazife noktasından reddine 23.10.1965 tarihinde karar verildi.»

YORUM

TOTSİS üyelerinin ve grevin hukuki durumu

Yazan :
ORHAN APAYDIN

Devlet Tiyatrosu ve Operası Sanatçılarını bünyesinde toplayan TOTSİS Sendikası toplu iş sözleşmesi müzakerelerinde işverenle uyuşmazlığa düşerek grev kararı almış ve kararını uygulamıştır. Sendika ve Sanatçılar, Anayasanın ve Kanunların kendilerine tamdığı en tabii haklarını kullandıkları halde, şahsi menfaatlerinin sarsıldığı endişesine kapılan bazı idarecilerin maksatlı olarak yaydıkları telkinlerle grevin kanuniliği hakkında kamu oyunda şüphe ve tereddütler yaratılmak istenmektedir. Gerçek durum ortaya atılan iddiaların tamamen aksinedir.

Tgulamakta olduğu grevin kanunsuz olduğu hakkında TOTSİS Sendikasının uyda herhangi bir yargı organının kararı mevcut değildir. Her ne kadar Ankara Savcılığı, Tiyatronun bir eğitim kurumu olduğu gerekçesi ile Sendika yöneticileri hakkında takibata girişmiş ise de, henüz bu takibat Mahkemeye bile intikal etmediği gibi, Savcılığın ayni gerekçe ile Sulh Ceza Mahkemesinden istihsâl ettiği grev ilânlarının toplatılması ile ilgili kararın kesinliği Adalet Bakanın yazılı emir yolu ile Yargıtay'a baş vurması üzerine ortadan kalkmıştır. Bu sebeple grevin kanunsuz olduğu hakkındaki iddialar kesin olarak varit bulunmamaktadır.

Devlet Tiyatrosu Sanatçıları mukavele ile istihdam edilmektedirler. Devlet Tiyatrosu, tüzel kişiliği haiz ve özel bütçe ile idare edilen bir kurumdur. Kurum bu hukuki durumu itibarı ile Devlet Memurları Kanununun kapsamı içinde bulunmamaktadır. Zira Devlet Memurları Kanunun 1 inci maddesi «Bu kanun, Devlet kamu hizmetlerinin gerektirdiği Aslî ve Sürekli görevlerde çalışan, Genel veya katma bütçelerden veya bunlara bağlı döner sermayeli kuruluşlardan veya hut kefalet sandıklarından aylık alanlara uygulanır.» **hükmünü ihtiva etmektedir. Devlet Tiyatroları kuruluşu hakkındaki kanuna göre Sanatçılar özel bütçeden aylık almaktadırlar. Bu sebeple Sanatçıların Memur oldukları hakkındaki iddia hiçbir hukukî mesnede dayanmamaktadır.**

Grev kanunî olduğu gibi, Sanatçıların çok büyük bir çoğunluğunun iştirak etmesi haklı olduğunun en büyük delilini teşkil etmektedir.

BİR GEZİDEN NOTLAR

Yazan :

Ferit Azkara
TÜRK-İŞ EĞİTİM
BÜROSU DİREKTÖRÜ

Suriye ve iş disiplini

HAMADA BİR SERAMİK FABRİKASINDA - Seramik sanayii Suriyede henüz tecrübe safhasında bulunmaktadır. İşyerinin sorumlu yöneticileri, kalite itibariyle, Türk seramiklerinin Suriyede imal edilen seramikten daha iyi olduğunu ve Suriyede yapılabilen en üstün kalite seramiğin ham maddesinin Türkiyeden ithal edildiğini belirttiler.

Suriye'ye varışımızın tarihi Şam'da her yıl açılan Uluslararası Sanayi Fuarının açılış tarihine rastladığından, dostlarımız bize bu fuarı da gezdirdiler Fevkalâde güzel tertip edilmiş bu fuara, Suriye'nin en yakın bir komşusu ve kardeş bir memleket olan Türkiye'nin katılmamış olmasından dolayı üzüntülerini beyan eden Suri'yeli sendikacılara, verebileceğimiz cevap, Türkiye'deki İzmir Enternasyonal Fuarının da aynı tarihlerde faaliyete geçirilmiş olduğu idi. Bu fuara katılmayışımızın esas sebebinin ne olduğunu şimdi bile pek bilmiyoruz. Fakat bildiğimiz bir husus, ilerde daha iyi münasebetler kurmamız muhakkak gerekli olan bu memlekette, bu ve buna benzer ufak tefek şeylerin, halk indinde, bizim bu memlekete ve ahalisine olan yakınlığımızı ölçmeğe miyar teşkil ettiğidir.

Fuardaki Suriye Pavyonu, Suriye'nin sanayileşme durumu hakkında insana kısmen bir bilgi veriyor;; fakat şurasını hemen ilâve etmem lâzım, biz Suriye'de bulunduğumuz 10 gün içinde bu memleketin belli başlı bütün fabrikalarını dolaştık, dolayısıyla Suriye sanayii hakkında bildiklerimiz, sadece bu fuarda gördüklerimize inhisar etmemektedir. Bundan evvelki yazımda, Suriye'deki belli başlı bütün işyerlerinin devletleştirilmiş ve bu işyerlerinin idaresinin, işçi temsilcilerinin çoğunlukta olduğu yedi kişilik idare meclislerine verilmiş olduğunu belirtmiştim. İşçilerin bu yeni tarz idareden çok memnun oldukları ve bu sayede bazı işyerlerinde verimin de bir hayli artmış olduğu söylenildi. Yeni uygulanmağa başlanılan bir sistemin (en iyi şartlar altında dahi) iki buçuk yıl gibi kısa bir zamanda umulan gayeyi yüzde yüz hasıl edemiyeceği ve tecrübe safhasında birtakım güçlüklerle karşılaşılacağı tabiidir. Bu bakımdan biz, hele bazı işyerlerinde şahit olduğumuz birtakım acayip durumlardan sonra, sendikacı dostlarımızın bize Suriyede' yeni denenen bu sistemin (işçinin işyeri idaresine iştiraki) büyük faide sağlamış olduğunu göstermek için verdikleri birtakım rakamları kaydı ihtiyatla karşıladık. Bu yeni sistemin matlup gayeyi hasıl etmesinin ne kadar zamana bağlı olacağını bilmiyoruz. Bildiğimiz, bu yeni sistemin uygulanmasından dolayı ve bizzat müşahede etmiş olduğumuz fabrika gezileri esnasında, sebebini pek bilmediğimiz ve fakat teşhis etmiş olduğumuz bir hastalık, birçok işyerlerini tehdit eden ciddî bir iş disiplini buhranıdır.

Bu disiplinsizliğin bir örneği, Homs'ta ziyaret etmiş olduğumuz bir şeker fabrikasında karşımıza çıkmıştı. Fabrika ziyaretimizden bir iki saat önce,

bir geziden notlar

devam

mihmandarımız Haysam'ın, mutad olduğu üzere, fabrikaya telefon ederek, gerek fabrika müdürü ve gerekse sorumlu sendika yöneticilerine, fabrikayı ziyaretimiz hakkında, gideceğimiz saat ve dakikaya kadar varan detaylı bilgi vermiş olduğunu hemen kaydetmem lâzım. Bizi kapıda karşılayan fabrika müdürünün refakatinde, pancar boşaltma rampasından itibaren bütün fabrikayı dolaşmağa başladık. Rampaya yaklaştığımızda, boşaltma işine nezaret eden işçiyi, taa burnunun dibine kadar yaklaşan fabrika müdürüne hiç aldırış etmeksizin kulağına dayamış olduğu transistörlü radyosunu dinler vaziyette bulmuştuk. Müdür bu laubali durumdan hiç hoşlanmamış ve biraz sonra işçiyi yanına çağırarak kendisine bir hayli uzun bir konferans çekmişti. İşçi kâh etrafa bakarak, kâh transistörlü radyosunu okşayarak bu ciddi konferansı büyük bir dikkatle (!) dinledikten sonra cevap yerine iri, paslı dişlerini gösteren ve tebessümle kahkaha arası bir yüz ifadesi ile yanımızdan uzaklaşmıştı. Yukarda şeker çuvalları arasında zamansız şekerleme yapan ve basmamak için adeta seke seke ilerlediğimiz işçilerin çizmiş olduğu tablo ise, işyerindeki disiplinsizliği ve başıboşluğu göstermek bakımından, birincisinin üstüne sünger çeker mahiyette idi.

Yeni Hükümetin işçiye verdiği bir takım hakların herhalde pek hazmedilmemiş olmasından dolayı ikinci bir laubali davranışa da Halep'te, bir tekstil fabrikasına yapmış olduğumuz ziyaret esnasında şahit olmuştuk. İdare Müdürünün masasında oturan ve bize, fabrikanın baş işçi mümessili olarak takdim olunan işçiyi, masada oturuş tarzından ve sağa sola lâf olsun diye telefonla emir yağdırırken takınmış olduğu tavır ve hareketinden işyerinin müdürü, onun yanında iki ellerini önünde kavuşturmuş esas fabrika müdürünü de çay kahve siparişlerini tesbit etmeğe gelmiş bir müstahdem zannetmiştik.

17 senelik bir iş tecrübesine sahip ve fabrikanın sevk ve idaresinden birinci derecede sorumlu bir kimse olarak hareket eden işçi mümessili kardeşimiz, bir işyerindeki çalışma disiplininin en temel şartı olan, hürmet prensibini bizzat ihlâl ederken, zihnimizden geçen düşünceler kendi laubali davranışları ile sorumlu bu işçilerin, işyerinde disiplin sağlamak babında diğer işçiler üzerinde ne derece etkili olabildikleri idi. Nitekim biraz sonra işyerini gezerken şahit olduğumuz, tezgâhlar arasında aylak dolaşan, fabrikanın loş köşelerinde uyku kestiren işçilerin teşkil etmiş olduğu manzara, üzücü fakat teşhisimizin yerinde olduğunu teyit etmek bakımından manidardı. Aynı işyerinde, bize fabrikanın hususî bir şahsa ait olduğu zamanlar, işverenin işçiye yapmış olduğu zulümden de bahsolundu. İşçilerin müdürünün çalışma masasına oturmak şöyle dursun, müdür odasının civarına bile yaklaşamadıkları ve sabık işverenin haşin davranışlarına misal teşkil eden daha bir sürü acı hatıralar nakledildi. Ancak, kendisini müdafaadan aciz bir işçi toplumuna zalim bir işverenin reva gördüğü gaddarlıkların çeşitli örneklerinin sıralandığı anda duymuş olduğumuz teessür, idaresi, varlığı ile yokluğu arasında hiçbir fark olmayan bir idareciye tevdi edilmiş disiplinsizliği ve başıboşluğu çeşitli örnekleri ile karşımızda duran bir işverenin millî ekonomiye millî sanayie ne derece yardımcı olabileceğini düşündüğümüz zamanki teessür kadar büyüktü.

Düne ve bugüne ait iki ayrı misalin ortaya koymuş olduğu realite, komşumuz Suriye'nin, işçi-işve-

Türk sendikacıları Halepte bir tekstil fabrikasını geziyorlar. İnceleme konusu olan kumaş rengârenk ve göz alıcı desenleriyle tipik bir Suriye basmasıdır. Suriyede tekstil sanayii çok ilerlemiş durumda.

ren münasebetleri sahasında aynı vahim boşluğu, maalesef hala hissetmekte olduğudur Aradaki fark: dün terazinin işvereni gösteren kefesi ağır basarken, bugün, işçiyi gösteren kefesi ağır, hattâ haddinden fazla ağır basıyor; zira işveren kafesindeki birtakım ağırlıklar da işçiyi gösteren kefeye boca edilmiş. Bütün bu değişiklikler işçiye maalesef pek bir şey kazandırmamış, o yine dünkü ızdırapları ile başbaşa, transistörlü radyosundaki yanık arap şarkıları ile bir misli daha efkârlanıyor.

SURİYE HALKI VE YAŞAYIŞI

Suriye'de nüfusun çoğunluğunu müslüman dinine mensup halk teşkil ediyor. Maalesef komşularımız koyu taassuptan kendilerini henüz kurtaramamışlar. Hıristiyan halkın, özellikle Ermenilerin, toplanmış olduğu Halep ve Homs gibi şehirlerin dışında, bu taassup bilhassa kadınların giyiminde kendisini ziyadesiyle hissettiriyor.

Kadınlar çoğunlukla çarşaflı ve peçeli. Erkeklerin giyimine gelince; Suriye'de erkeklerin kıyafeti genellikle, sıcak iklime uyacak şekilde. Resmî dairelere ve sendikalara mensup erkeklerin kıyafeti ise batılı erkeklerin kıyafetinden farklı değil. Erkekler genellikle başlarına şapka yerine keyfiye, tabir edilen beyaz yaşmak, vücutlarına ise elbise yerine uzun, bol entariler giyiyorlar. Suriyede fese pek itibar yok. Çalışkan, cana yakın, mert ve misafirperver insanlar, Asırlarca Osmanlı İmparatorluğunun idaresi altında yaşamış olmaları, aynı dine mensup olmamız ve daha birçok müşterek bağlarımız dolayısı ile, Türklere karşı son derece sevgi ve yakınlıkları var, bunu her vesile ile belirtiyorlar.

Osmanlı kültürünün izlerini Suriye'de her yerde görmek mümkün. Camileri ve tarihi yerleri dolaşıyoruz, mihmandarımız izahat veriyor: «Görmüş olduğunuz cami, giriş kapısındaki turasından da anlıyacağınıza göre Sultan Abdülhamit tarafından yaptırılmıştır. Bu bedesten, Osmanlı İmparatorluğu zamanında Padişah Abdülhamit tarafından yaptırılmıştır. Bu mektep, Osmanlılar tarafından yaptırılmış ve halen üniversite olarak kullanılan, Şam'ın en büyük mektebidir. Bu abide Sultan Abdülhamit tarafından ilk Hicaz demiryolunun inşa edilmesini müteakip dikilmiştir» diyor. Tevekkil değil, diye düşünüyoruz, Anadolu senelerce boş yere ihmal edilmemiş. Mağduriyetine halâ son verilemeyen fakir Anadolu uzun seneler akıbeti ile başbaşa bırakılırken, Osmanlı hazinesindeki altınların Arabistan çöllerine boca edilmiş olduğunu bizzat görmek insanın içini burkuyor.

Şam'a varışımızın ilk günü akşamı, Khaled el-Jundi'nin Türk heyetinin ziyareti münasebetiyle vermiş olduğu ve bütün Konfederasyon idare heyeti üyelerinin katıldığı yemekten de bir nebze bahsetmemin, bu memleket halkının gıda rejimi hakkında sizlere bilgi vermek bakımından faydalı olacağı kanaatindeyim. Yemek verilen yer, şehri bir baştan öbür başa kateden, Duma nehrinin kenarında, modern şekilde inşa edilmiş fevkalâde şık ve güzel bir restorandı. Sonradan öğrendim, Suriye evkaf malı imiş. Bahçenin tam ortasındaki, içinde rengârenk balıkların kaynaştığı bir havuz ve bütün bahçeyi çepeçevre kaplayan ve yeşil şemsiyeleri andıran hurma ağaçları bu lokantaya ayrı bir güzellik vermekte idi. Akşam yemeğine oturduğumuzda, saat takriben

Türk sendikacılar heyeti Halep'in meşhur kalesinde. Bu kale de orada adım başında rastlanan yapılar gibi, Osmanlı İmparatorluğu devrinden kalmıştır.

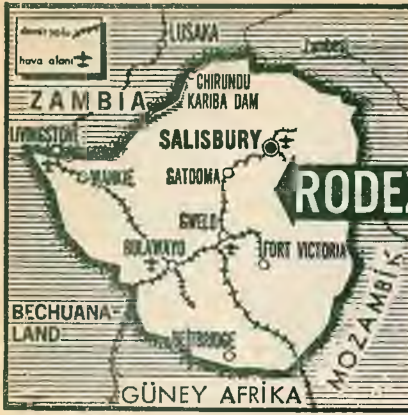
20.00 raddelerinde idi. Bize göre gecenin bir hayli ilerlemiş bir saati; fakat Suriye'de, başlıca sebebinin sıcak iklime dayandığı değişik bir çalışma ve yemek programı uygulanıyor. Mesai sabah saat 6.00 da başlıyor ve saat 14.00 de sona eriyor. Bu durumda, en erken saat 14.00 veya 15.00 de yenilen bir öğle yemeğini takibedecek akşam yemeğinin de saat 22.00 veya 23.00 de yenilmesi gayet normal Suriyeliler için. Gelgelelim biz bu tarifeye bir türlü alışık olmadığımız ve kendimizi de bir türlü alıştıramadığımız için, Suriye Irak'ta geçirdiğimiz bir ay içinde her yemeğe götürülüşümüzde adetâ işkenceye götürülüyormuşuz gibi geliyordu bize. Suriye halkının yemekleri bizde Güney Anadolu halkının yemekleri ile büyük benzerlikler arzetmekte. Halkın başlıca gıdası kebaplar; humus adı verilen ve nohut ezmesinden yapılmış bir nevi salata ise halkın pek fazla itibar ettiği ve sofraların demirbaşı olan bir gıda.

Belki de eğlence imkânlarının biraz mahdut olması dolayısıyla, yemek yemek halkın başlıca eğlence vasıtasını teşkil ediyor. Bu bakımdan, Suriye'de ve Irak'ta böyle şık lokantalar pek fazla.

ŞAM

Çöl iklimine tâbi olan memleketlerde su herşey. Nitekim, Şamda da hayat, şehri bir baştan öbür başa kateden böyle bir nehirden fışkırıyor adetâ. Bu nehrin adı Duma. Hazreti Nuh'un oğullarından birinin adıymış Duma. Yedi ayrı kolunun yedi ayrı set teşkil ederek aktığı bu nehrin birtakım zengin halkın yaşayışına kadar tesir etmiş bir özelliği var. Eskiden birtakım kimseler, nehrin meydana getirdiği setler arasında suların çağıltısını dinleyerek istiareye dalmaktan o kadar hoşlanıyorlarmış ki, aynı atmosferi evlerine de getirmek isteyen zenginler, evlerini bu nevi sun'i çağlayanlarla süslerlermiş. Şam'da, içinde bu nevi bir suni çağlayan tertibatı bulunan bir evi ziyaret etmiştik. Çok eskiden yapılmış ve bir Osmanlı paşasına ait olan bu ev, bahsetmiş olduğum su tertibatı ve zarif mimarisi ile sade bu tip evlere değil, eski devrin zengin Osmanlı paşalarının debdeli hayatına da bir örnek teşkil etmek üzere şimdi müze olarak muhafaza ediliyor.

Gelecek Yazı : Suriyede tarım reformu

Rodezya ve Afrikadaki yerini gösteren harita

Geçtiğimiz ayın dünya çapında yankılar uyandıran olaylarından birisi de Rodezya'nın tek yönlü bağımsızlık ilân etmesiydi. Bir iki ülke hariç, bütün devletler tarafından takbih edilen bu davranış, Rodezya'da, zaten çok güç şartlarda yaşayan zencileri tam anlamıyla bir köle hâline getirecektir. Durum Dünya Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu tarafından da takbih edilmiştir.

Rodezya : Siyahların köle sayıldığı ülke

Güney Rodezya Başbakanı Ian Smith'in 12 Kasım günü, ülkenin tek taraflı bağımsızlığını ilân etmesi, Güney Afrika Birliği ve Portekiz hariç bütün dünya tarafından nefret ve endişe ile karşılanmıştır.

Dünya kamu oyuna, Rodezya'nın beyaz başkanı Ian Smith'in cüret ettiği cinsten bir kafa tutmayı tarih, pek ender kaydetmiştir.

Bu olay, 1961 yılından bu yana Rodezya'daki gelişmeleri dikkatle izliyen uluslararası hür sendikacılık âleminin, endişelerinde, ne kadar haklı olduğunu ortaya koymuş bulunmaktadır.

ZENGİN BİR ÜLKE

Rodezya Afrika'nın güneyinde, Türkiye'nin yarı büyüklüğünde bir toprak parçasıdır. Nüfusunun 3,900,000'i siyah Afrikalı, 217,000'i Avrupa asıllıdır. Afrikalıların Zimbabwe, Avrupalıların ise Rodezya ismini verdikleri bu zengin ülke, Britanya — Güney Afrika Kumpanyası'nın ve dolayısıyla o tarihlerde ülkenin tek hükümdarı olan Kral Lobengula'dan topraklarında maden arama izni alan Cecil Rhodes adlı bir İngilizin şahsi sömürgesi durumundaydı. Cecil Rhodes'un

İngiltere Başbakanı Wilson ve Rodezya Başbakanı Ian Smith.

1888 tarihinde Rodezya'ya gelişinden sonra, bu ülkeye, şirketin muhtelif dallarında görev almak üzere beyazlar akın etmeğe başlamışlardı. Ülke zengin altın ve elmas-madenlerine sahip bulunmaktadır. Rodezya'da ayrıca tütün, pamuk, şeker gibi kıymetli ziraî ürünler istihsal olunur. 1893 yılında Kral Lobengula, topraklarının beyazlar tarafından işgal edilmekte olduğunu gördüyse de, mücadele için gecikmiş oldu. Bin yıllık mazisi ve uygarlığı olan Zimbabwe Krallığı tarihe karıştı. Afrikalılara ait arazi ve büyük baş hayvanlar gaspedildi. Artık Rodezya beyaz bir azınlığın idaresine tam manasıyla boyun eğmiş, bir sömürge durumuna sokulmuştu.

1914 yılında şirkete verilen imtiyazın vadesi sona erince Rodezya'ya yerleşmiş olan beyazlara Güney Afrika ile birleşmek isteyip istemedikleri soruldu. Beyazlar mütereddittiler. Daha sonra, 1923 yılında Rodezya İngiltere kolonilerinden ilk «kendi kendini idare et-

me yetkisini» kazanan olmuş ve o tarihten bu yana İngiltere'nin Rodezya üzerindeki kontrolü gün geçtikçe azalmıştır.

MİLLİYETÇİLİK CEREYANI

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda Afrika kıtasını kaplıyan milliyetçilik cereyanı, Rodezyalı yerlileri de etkilemekte gecikmiyecekti. Buna rağmen Rodezyalı beyazlar zencilerin teşkilâtlanıp harekete geçmesine engel olmasını bildiler. Bir çok Afrika ülkesinin bağımsızlığına kavuşması ve buralarda yaşayan beyazların zenci çoğunluğun hakimiyetini kabul etmesine rağmen, Güney Rodezya'da beyaz idareciler tarafından uygulanan baskı rejimi, yerlilerin başarı kazanmasına engel olmakla kalmamış, bugünkü durumu yaratmıştır. Güney Rodezya idarecileri, zenci çoğunluğun hakimiyeti esası üzerine kurulacak bir rejimi kabule yanaşmıyacaklarını her fırsatta ve uluslararası alanda gösterilen bütün muhalefete rağmen, ilânda bir mahzur görmemişlerdir.

HAKSIZLIKLARLA DOLU BİR ANAYASA

1961 yılında Başbakanlığa getirilen Stephan Todd'un Rodezya'daki Afrikalılara yakınlık göstermesi üzerine harekete geçen beyaz sermayedarlar, bu şahsın «Birleşik cephe partisinden ihraç edilmesini

CECIL RHODES

LOBENGULA ve KARISI

«Beyazlar sözüm ona altın aramağa gelmişlerdi»

sağlamışlardır. Bunun üzerine başbakanlığa Sir Edgar Whitehead tayin edilmiş ve bu şahıs ilk iş olarak Rodezya'ya yerleşmiş bulunan beyazların yıllardır özlemini duydukları, **«Rodezya'nın bağımsızlığı»** fikrini ortaya atmıştır. Whitehead bu suretle partinin sarsılan prestijinin tamir edileceğini düşünmüştü. Bu teşebbüs karşısında, İngiltere, Afrikalıların ve beyazların iştirak edecekleri bir Anayasa konferansı yapılmasını teklif etmiş ve neticede, haksızlıklarla dolu, insan hak ve hürriyetleriyle asla bağdaşmıyan, 1961 Anayasası kabul edilmişti. 1961 Anayasası'nın Afrikalılara yeni bir çok hak ve hürriyet getirdiğini, dâvaya ihanet edildiğini iddia eden Ian Smith, partisinden istifa ederek, bağımsızlık fikrini temel hedef kabul eden bir politikayla ortaya çıkmış ve sermayedarların desteği ile 1962 seçimlerinde iş başına gelmiştir.

IRK AYIRIMI

Ian Smith Afrikalı milliyetperverlerin büyük bir çoğunluğunu tasfiye etmiş bulunmaktadır. Rodezya'da ırk ayırımı politikası bütün iğrençliği ile tatbik edilmektedir. Beyaz işçiler ile siyahiler arasında derin ücret uçurumları vardır. Afrikalı bir işçinin yıllık ortalama kazancı 200 dolar civarındayken, bu, beyazlar için asgari 2000 dolardır. 1961 Anayasasına göre Rodezya'da oy hakkına sahip olabilmek için, ya lise mezunu olmak, ya da yılda asgari 739 dolar para kazanmak şarttır. Ne var ki, Rodezya'da, Afrikalılar için eğitim imkânlarından eşit olarak faydalanabilmek şöyle dursun, ırk ayrımı yapmadan öğretim yapmakta olan okullar dahi bu tutumlarına son vermeğe davet edilmektedirler. Hele, Afrikalıların yıllık kazançları-

Rodezya'da ülkenin gerçek sahipleri olan Afrikalılar, insan haysiyetiyle bağdaşmıyacak bir ücret ile çalıştırılırken, 220,000 beyaz mü reffeh bir hayat sürmektedir. Yukardaki bowling sahasına siyahilerin girmesi yasaktır.

ÖRNEK BİR DAVRANIŞ

Yazan :

Beycan TAVUS

TÜRK-İŞ
ARAŞTIRMA UZMANI

...Teknik gücümüzün, hem mutlu azınlığın hizmetinde olmak halk hizmetinde olmamak gibi utanç verici bir durumdan kurtulması için, hem bu fakir halkımızın cebinden korkunç denilecek paraların bir takım teknik kişileri zengin etmek uğruna çıkmaması için hem de teknik kişiler arasında bir gelir adaletinin sağlanabilmesi için tez elden sosyalleştirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

İstanbul'da kurulduğunu ve faaliyete geçtiğini öğrenmiş olduğumuz «Toplumcu Mimarlar Fikir Kulübü» **nün tüzüğündeki amaçları ve yayınladıkları bildiriyi okuduğumuz zaman içimiz kıvançla doldu. Dernek çok ilginç ve çok önemli bir konuyu amaç olarak ele alıyor ve umutla mücadelesine başlıyordu. Dernek kurucularını memleketimizin iktisadî kalkınmasında önemli etkileri olacağını tahmin ettiğimiz düşüncelerinden dolayı tebrik ederiz.**

Tüzüklerinin 2 nci maddesi ana amacı şöyle belirtmektedir. «... Türk mimarlarının, hızla kalkınmazorunda olan toplumumuzun hizmetine en yararlı şekilde bütün gücü ile katılmasını sağlamak için gerekli çalışmaları yapmaktadır.»

Dernek, amacına uygun olarak yayınladığı bildiride plânlı kalkınmada teknik gücün sorumluluğunu pek güzel tahlil etmiştir.

Bildiri hakkında fikir vermek amacıyla önemli kısımlarını aynen nakledivorum :

«... Kalkınma Plânının öngördüğü her yılki yatırımların % 65 i doğrudan doğruya inşaatla ilgilidir. İnşaat yatırımlarının gerçekleşmesi elbette teknik gücün randımanlı ve rantabl çalışabilmesi için toplumcu bir görüşle organize edilmesine bağlıdır.

a — Teknik gücümüzün durumu :

Halihazırda teknik gücümüz son derece yetersizdir. Yurdumuzda bugüne kadar 2600 mimar yetiştirilmiştir. Bunun aşağı yukarı % 10 u askerdir. % 19 u yurt dışında, ve % 9 u da ya mimarlık mesleğinde çalışmamaktadır ya emekli olmuştur veya hayatta değillerdir. Geriye, bugün eylemli çalışan mimar gücümüz olarak yuvarlak hesap 1600 mimar kalmaktadır. Yani mevcut nüfusumuza oranlanırsa 18 - 19 bin kişiye bir mimar düşmektedir.. Bu mimar gücümüze inşaatla ilgili teknik personel olarak bir o kadar da inşaat mühendisi eklersek, ancak 4 bin kişilik bir teknik gücümüz olduğunu göreceğiz. Bugün 1 milyon TL. sı değerindeki bir inşaat yatırımına ancak 0.75 adedinde mimar - mühendis seviyesinde bir tek-

Rodezya

nın 200 doları dahi bulmadığı düşünülürse, 1961 Anayasasının ne gibi iğrenç hesaplarla hazırlanmış olduğu anlaşılır.

ICFTU'NUN İSTEDİĞİ TEDBİRLER

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu (**ICFTU**) 1961'den bu yana Rodezya olaylarını dikkatle izlemiş ve azınlığın çoğunluğa tahakküm etmesinin karşısında olduğunu belirtmiştir. Rodezya'da çoğunluğun **-Afrikalıların-** iradesine hürmet edilmesi gerektiğini ifade ve ilân eden ICFTU, daima çeşitli tedbirlerin alınmasını istemiştir. Bu tedbirler arasında şunlar sayılabilir :

— Faaliyetleri yasaklanmış olan ve olmıyan bütün siyasi parti mümessillerinin katılacakları bir Anayasa Konferansının toplantıya çağrılarak, çoğunluk iradesine hürmet ve çoğunluğun hakimiyeti esasını benimsiyen, bir Anayasa'nın hazırlanması ve bu konferansın en erken bağımsızlık tarihini tesbit etmesi;

— Rodezya hükümetinin halen hapiste bulunan Rodezyalı sendika liderlerini derhal serbest bırakması;

— Irk ayrımı politikasına paralel olarak hazırlanan ve yürürlüğe girmiş bulunan mevzuatın ilga edilmesi;

— Afrikalılar için sendikal faaliyetlerin, seçme ve seçilme hak

nik eleman işgücü ayırabiliyoruz. Buna karşılık yine 1 milyon liralık inşaat yatırımına ayırabildiğiniz ikinci derece teknik eleman adedi 1,14, yönetim personeli adedi ise 1,76 dır. Gerçekte bu miktarların tamamen tersini yani en azından 1,76 adet mimar - mühendisin görevlendirilmesi gerekmektedir. 1963 ve 1964 yılları uygulamalarında da inşaat sektörü ile ilgili yatırımların ancak % 50 gibi bir oranda gerçekleşebilmesi hem teknik gücümüzün yetersizliğinin hem de mevcut teknik gücümüzün mutlaka en kısa zamanda organize edilmesi zorunluğunun açık bir belgesidir.

b — Tekniik gücümüz halk hizmetinde değildir. Bir milyon liralık resmî inşaatlara bile bir teknik personel ayıramaz iken, 18750 kişiye bir mimarın düştüğü bir ülkede % 65 i inşaatla ilgili bir kalkınmanın toplumcu görüşten uzak bir plânlama ile gerçekleşeceğini düşünmek bir hayaldir. Örneğin 1965 yılında öngörülen 8,191 milyar liralık inşaat yatırımının, 4000 kişilik bir teknik güçle gerçekleştirilebilmesi, mimar mühendis ayırımını ve birlikte çalışmalarını hesaba katmadan her teknik elemanın 2.048 milyon liralık bir yatırımın hem projesini hem uygulamasını yapmasına bağlıdır. Aslında, mimarla mühendisin birlikte çalışmaları gerekeceğine göre, her mimarın 5.120 milyon liralık bir yatırımın hem mimarî projesinin düzenlenmesi, hem de mimarî uygulamasını yapması zorunludur. Bunun ise teknik bakımdan imkânsızlığı ortadadır. Bu resmi sektör inşaat yatırımlarına bir de özel sektörün konut v.s. yapıları gibi yapacağı inşaat yatırımlarını eklersek, durumun korkunçluğu bütün iriliğiyle ortaya çıkacaktır. Bir örnek olarak konut durumunu ele alalım, 18750 kişiye bir mimarın düştüğü ülkemizde, normal olarak aile büyüklüğünü beş kişi kabul edersek, her mimara 3750 aile düşecektir. Bir mimarın bu kadar kalabalık bir topluluğun hizmetine yetişmesi ise ne derece mümkündür, söylemeğe lüzum yok ve hâlâ her aile için ayrı özel ev yaptırma usulünün egemen olduğu yurdumuzda, böylece acı bir gerçek açığa çıkmaktadır. O da, biz mimarların bugüne kadar halk hizmetinde olmadığımız ve mutlu azınlığın emrinde çalıştığımızdır.

c — Teknik gücümüz sosyalleşmelidir.

Kalkınmamız için gerekli bu inşaat yatırımları % 100 gerçekleşse, ortaya bir de teknik personele ödenen ücret adaletsizliği çıkacaktır. Örneğin 1965 yılında yürürlükte olan ücret tarifelerine göre birinci ve ikinci sınıf teknik personele % 14 oranında bir ücretin ödenmesi gerekecektir. Bu % 14 oranındaki ücretin % 8-i, yani yarısından fazlası mimar ve mühendislere gitmektedir.

Şöyle bir hesaplanırsa, kalkınmamızı gerçekleştirebilmemiz için, bu fakir ulusun dişinden tırnağından arttırdığı 655.320 milyon lira gibi bir parayı 4000 kişilik bir teknik gücün cebine ücret olarak atacağız. Bütün bu çabalarla 2200 liraya çıkarılan adam başına düşen ulusal gelirin yanında, bir mimara bir yılda 163830 lira ücret ödemenin utanç vericiliğini bir düşünelim.. Yani her mimar ayda 13600 lira kazanacak. Fakat gerçekler bu rakamlardan da korkunç. Bugün teknik gücümüzün tamamı kalkınma savaşımıza katılmamaktadır. Üstelik, bu kalkınma savaşı içindeki sorumluluğumuzun bilincinde bile olmadığımızın farkındayız. Bugün % 52 miz sadece yılda 10 ila 30 bin lira arası bir kazanç elde edebilmekteyken, % 3 ümüz, yüzbin liranın üstünde, % 1 imiz ise ikiyüz bin liranın üstünde bir gelir elde etmektedir.

Artık, kalkınma savaşımız içinde çok büyük sorumluluklar yüklenen teknik gücümüzün hem mutlu azınlığın hizmetinde olmak, halk hizmetinde olmamak gibi utanç verici bir durumdan kurtulması için, hem bu fakir halkımızın cebinden korkunç denilecek paraların bir takım teknik kişiler arasında bir gelir adaletinin sağlanabilmesi için tez elden sosyalleştirilmesi gerektiğine inanıyoruz.»

Kurucular böyle düşündükten sonra bize sadece başarı dilemek kalıyor herhalde. Yalnız doktorlarımız aynı konuda neler düşünüyorlar öğrenmek isterdik!

devam

kının en ufak bir tahditten uzak olarak tanınması.

BECU'NUN TELGRAFI

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri Ömer Becu, bu defa, İngiltere Başbakanı Harold Wilson'a bir telgraf çekerek, silahlı müdahale dahil, her türlü iktisadi ve siyasi baskının uygulanarak, temel insan hak ve hürriyetlerini çiğnemekte devam eden Ian Smith iktidarına haddinin bildirilmesini istemiştir. Becu, mesajında, uluslararası hür sendikacılık âleminin Afrika işçisinin haklı mücadelesini sonuna kadar desteklemeğe kararlı olduğunu da bildirmektedir.

NE OLACAK?

Ian Smith'in hukuken gayri meşru iktidarı uzun ömürlü olacak mıdır? Hâlen ırkçı Güney Afrika Birliği ve Portekiz hariç hiç bir devlet tarafından destleklenmemesi, Rodezya'daki Afrikalıların ayaklanma teşebbüsüne girişmeleri ihtimalinin kuvvetli olması, Asya-Afrika ailesinin böylesine bir meydan okumaya kayıtsız kalmıyacağı görüşü ve nihayet uygulanması düşünülen iktisadi müeyyidelerle Smith rejiminin uzun müddet başta kalamıyacağı ifade edilebilirse de, ön neticenin ne olacağını şimdiden kestirebilmek mümkün görülememektedir.

İşçi ve yiyeceğe ayrılan para

Yazan :

Doç. Dr.
Osman N.
KOÇTÜRK

Fertler ve toplumlar fakirleştikçe, yiyecek için harcanan paranın tüm gelire oranı yükselmekte, diğer ihtiyaçlar için sarfedilebilen miktar azalmaktadır. İşçi grupları Dünyanın hemen her yerinde dar gelirliler sınıfına dahil olduklarından, bunların yiyecek tedariki için ayırdıkları paranın miktarı ve tüm gelirlerine oranı yüksek kalmakta, böyle olmasına rağmen, işçi, gereği gibi beslenememektedir. Geri kalmış memleketlerde işçi ve işveren, beslenme koşullarının prodüktivite ve işçi sağlığı ile ilişkilerini iyi kavrayamamış ve bu hususta bilinçlenememiş olduğu için, belirli bir tasarruf sağlanacaksa, ekseriya yiyeceğe el atmak ve «işten artmaz dişten artar» formülünü uygulamak âdet olmuştur. Bundan dolayı, işçi ve işverene çeşitli yönleri ile zarar vermekte olan bu yanlış tutum milli prodüktivite ve tüm üretim kapasitesine kötü etkiler yapar ve geri kalmış toplumun, bulunduğu noktadan çok daha gerilere itilmesine ortam hazırlar. Türkiyemizde çeşitli iş kollarında çalışan ve çalıştırılan milyonlarca işçinin hangi şartlar altında beslendiğini ve gelirlerinin yüzde kaçını kendileri ile ailelerinin beslenmesi için harcadıklarını henüz iyi bilemiyoruz. Toplu İş Sözleşmelerinin, işçinin beslenmesi ile ilişkili bölümleri incelendiği zaman ise, mevcut düzenin kifayetsiz olduğu ve işçi tarafının ne isteyeceğini, işverenin ise ne vereceğini bilmediği açık olarak görülmektedir. (1) Hatta, işçinin gereği gibi beslenmesini sağlamak için özel sektör yanında, Devlet sektörünün de bilimsel gerçeklere dayalı ölçüler getiremediğini ve işçiye yapılmakta olan yiyecek yardımlarının yeterli olmaktan çok uzak kaldığını görüyoruz.

İleri memleketler ve bu günkü hâli ile Dünya iktisadiyatına hakim duruma girmiş olan toplumların çoğunda, işçinin beslenmesi konusunun, Devlet, İşçi ve İşveren kuruluşlarının işbirliği ve Üniversiteler ile ilim adamlarının yardımı ile ikinci Dünya Savaşını izleyen yıllarda çözümlendiğini ve bu suretle kalkınma sistemi içinde bulunan geri kalmış toplumlara da güzel örnekler verildiğini görüyoruz. Çünkü, işçinin yiyeceği ile makinenin benzini arasında bir fark olmadığı bu devre içinde anlaşılmış, iyi beslenmeyen işçilerle iş görmenin yakıtsız bir makine ile üretime yönelmeye çok benzediği öğrenilmiştir.

Hindistan, Pakistan ve Türkiyemiz gibi geri kalmış toplumlarda işçinin beslenmesi konusu henüz ele alınmamış ve işe ters bir noktadan başlanarak gereği gibi beslenmedikleri için hastahane kapılarından kurtulamayan insanları ithal malı antibiyotikler ile tedavi edip, bir süre sonra onu hasta eden koşullar içine iteklemek nedense daha çok rağbet görmüştür. Bu gün Türkiyede de milyonlar sarfı ile kurulmuş hastahanelerin ve yüksek ücretlerle istihdam edilen üstad hekimlerin işçinin sağlık meselesini bir türlü çözümleyemediklerini ve hekime baş vuran işçi sayısının her yıl biraz daha arttığını görüyoruz. İlgililerin bir başarı gibi göstermeye çalıştıkları bu olay, işçinin yiyecek için ayırdığı paranın kâfi gelmediğini ve yiyecek fiyatlarının hızla artışı dolayısıyle her yıl biraz daha kötü şartlar içine düşen işçi gurupları ile ailelerinin hastalıklara karşı direnme gücünü yitirdiklerini göstermektedir. Ankarada yiyecek için sarfedilen para indeksinin ocak 1964 ayı ile Ağustos 1965 ayı arasında 169 dan 187 ye İstanbul'de ise 171 den 182 ye yükseldiğini görüyoruz. (2) Eğer, bir toplumda yiyecek fiyatları böylesine hızlı bir artış gösterir de işçi ayni ücreti alarak, ayni işi yapmaya zorlanacak olursa, sonuç olarak prodüktivitenin düşmesi ve hekime baş vuranların çoğalmasından başka birşey bekleyemeyiz. Prodüktivitenin düşmesi olayı işçi kadar işvereni ve hatta hükümeti ilgilendirmekte, işçi sağlığının bozulup antibiyotik sarfiyatının artması ise, ilâç masraflarının çoğalmasına ve dışarıya kaçan paranın yükselmesine sebep olmaktadır. Türkiyede de durum aynen böyledir. Et, süt, yumurta ve balık gibi yüksek değerli onarıcı yiyecekleri pahalı olduğu için satın alamayan işçi gurupları, karınlarını ekmek ve tahıl, fiyatları düşük tutulmuş olan margarin ve diğer kalorifik yiyeceklerle doyurmaya çalışmakta, insan gücü her gün biraz daha düşerken, plâncılarımız % 7 hızla kalkınmak için projeler ihzar etmektedirler.

Bu şartlar böylece devam ettikçe grev ve lokavtların önü alınamayacak ve istenilen prodüktivite seviyesine kavuşmamız da hiç bir zaman mümkün olamayacaktır. Birleşik Amerikada 1952 - 1954 yılları arasında insan başına düşen yıllık milli gelir 1870 dolar civarında bulunmakta ve bunun % 32.4 ü

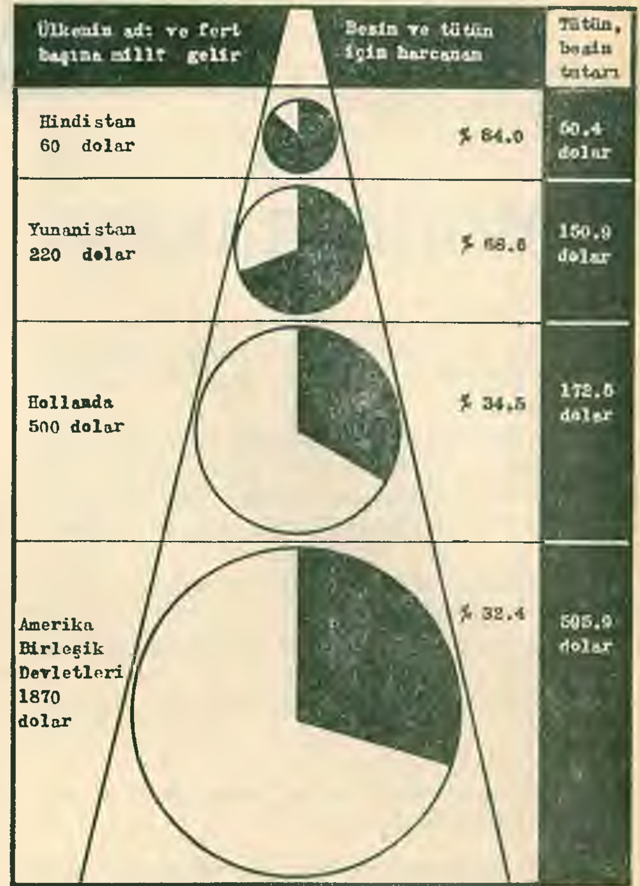
yiyecek masraflarını karşılamak için kullanılmaktaydı. Ayni süre içinde bir Hollandalının milli gelirden aldığı yıllık payın 500 dolar ve yiyeceğe harcanan miktarın % 34.5, Yunanistanda ise gelirin 220 dolar ve yiyeceğe ayrılan payın % 68.6 olduğunu görüyoruz. Hindistanda şartlar büsbütün değişmekte ve Hintli 60 dolar civarında olan yıllık gelirinin % 84 ünü yiyeceğe yatırdığı halde gene de yakasını açlığın elinden kurtaramamaktadır.

Bu dört toplumda bir insanın yiyecek için ayırabildiği parayı dolar olarak ifade etmek istersek, Amerikalının 595.9, Hollandalının 172.5, Yunanlının 150.9 ve Hintlinin ise ancak 50.4 dolarlık bir harcama yapabildiğini görürüz. Türkiyemizde ise, bu günkü yiyecek fiyatları muvacehesinde işçi guruplarının gereği gibi beslenmek için tüm gelirine oranla, bir Hintliden daha az para sarfetme durumunda olabileceğini tahmin etmiyoruz. Tarım sektöründe çalışan işçiler, bulgur ve tarhana ile ağır işlerin altma girmekte, endüstri merkezlerinin İstanbul, İzmir ve Eskişehir gibi kalabalık ve yiyeceğin pahalı satıldığı şehirlerde kurulmuş olması bu dar gelirli vatandaşları, milli gelirden en üstün payı alan sosyal gurupların yiyecek tedarik ettikleri pazarlardan alış veriş etmelerine ve karınlarını bu suretle doyurmalarına sebep olmaktadır. Buna karşılık hiç bir işverenin veya Devletin işçileri daha ucuz ve daha kaliteli yiyeceklerle beslemek için, spekülatif davranışlarla yiyecekleri alabildiğine yükselten aracıları, aradan çıkaracak tedbirler almadığını, işçi ve işveren kuruluşlarının da bu konuya ilgisiz kaldıklarını görüyoruz. İsrail, işçiyi daha iyi beslemek ve iş verimini maksimal seviyede tutmak için, «Agrindus» üniteleri içinde tarımsal ve endüstriel üretimi birleştirmeye çalışmış, ileri memleketlerde ise işverenler, çocuklarından çok, çalıştırdıkları işçilerin beslenmesi ile ilgilenme yoluna girmiş bulunuyorlar. Benzer çalışmalar yapıldığı takdirde, Türkiye'de de işçi guruplarını çok daha ucuza ve çok daha mükemmel şekilde beslemek mümkün olabilecektir kanısındayız.

İnsanların temel ihtiyaçlarını gereği gibi karşılayıp, bunu icaplarını yerine getirmeden onlara satıhta kalan sosyal haklar tanımak, grev ve lokavt müessesesinin bütün meselelerimizi çözümleyeceğini kabul etmek çok yanlış bir harekettir. Açlık ve ekmek işini sadece grev günleri pankartlarda dile getirip, bunun nedenlerini incelemezsek, işçi olarak da işveren olarak da bazı çelişmezlikler içinde bulunuyoruz demektir. İşçinin beslenmesi ile işverimi ve p düktivite arasındaki ilişkileri TÜRK-İŞ dergisinin 32 nci sayısında izaha çalışmıştık. (3)

İşçi kadar işvereni ve hatta Devleti, kalkınma plânları hazırlayanları ilgilendiren bu bilimsel gerçekler muvacehesinde bir insanın 15 lira gündelik alıp kemikli koyun etinin 8 liraya satıldığı bir toplumda insanların nasıl ve ne ile beslendiklerini incelemek ve şartları düzeltmek için çıkar yol aramak durumundayız. İleri memleketler ve milletlerarası ihtisas kuruluşları, örnek olarak alabileceğimiz çalışmalarını bundan 20 yıl önce tamamlamış ve işi bilimsel düzeyde çözümlemek isteyenlere yol göstermiş bulunuyorlar. Bütün mesele işin önemini anlamak ve ilgililere anlatarak çalışmaya başlamaktadır. Bize kalırsa kalkınma hızını arzulanan seviyeye ulaştırmamış, işçilerimizi yabancı ülkelere göç etmeye mecbur bırakmış, grevlerin önünü, arkasını alamamış olmamızın nedenleri hep buna dayanmakta, milli prodüktivite bundan dolayı en düşük seviyede kalmaktadır.

Çeşitli memleketlerde fert başına milli gelir ve besin ile tütün için harcanan para

Gelir seviyesi yüksek ve ekonomik şartları düzgün olan memleketlerde fertlerin milli gelirden aldıkları pay da üstün olmaktadır. Hindistan'da bir insan ortalama olarak bir yılda 60 dolarlık kazanç sağlayabildiği halde, bu miktarın Yunanistan'da 220,, Hollanda'da 500, A.B.D. ise 1870 dolar olduğunu görüyoruz. Bir Hintli gelirinin % 84 kadarını, yani 50.4 doları yiyecek için harcamakta ve gene de aç kalmaktadır. Buna karşılık Yunanistan, Hollanda ve A.B.D. de insanların gelirlerinden daha az bir yüzdeyi ayırmakla, yiyecek için daha geniş harcamalar yaptıklarını ve daha iyi beslendiklerini görüyoruz. Bu memleketlerin işçileri başta yiyecek olmak üzere diğer ihtiyaçlarını da gereği gibi karşılayabildikleri için iş verimi yüksek ve prodüktif şahıslardır.

Gelir seviyeleri 1952 — 1954 ortalaması olup, bu bilgi, «İsrailde Tarım ve Köy Kalkınması» isimli eserden alınmıştır.

---

(1) — Egemen, Erdal - Odabaş, Mehmet, Türk Toplu İş Sözleşmesi Mevzuatı, 1965 Ankara
(2) — Türk-İş Dergisi, Sayı 32, Ekim 1965
(3) — Koçtürk, Osman N., İş Verimi, Türk-İş Dergisi, Kasım 1965

Kadın işçilere tanınan haklar

KADIN İŞÇİLER

İş hayatını tanzim eden kanun ve nizamnamelerde işçilere tanınan bütün haklardan erkek işçiler gibi kadın işçiler de aynen istifade ederler.

Ancak, kadınların gerek bünyevi hususiyetler, gerekse içtimai ve ahlâki sebepler dolayısile erkek işçilerden fazla olarak kadın işçilere diğer bazı haklar tanınmış ve bazı işlerde çalıştırılmaları yasaklanmıştır.

Kadınlara tanınan bu hakları iki kısımda mütalâa etmek mümkündür :

A — Umumi iş hukuku ve çalışma şartları bakımından,

B — Sosyal Sigortalar Kanunları ile tanınan haklar.

★

A — Umumi iş hukuku ve çalışma şartları bakımından tanınan haklar :

1 Bunların en önemlisi, kadınların gece çalıştırılmamasıdır. Gerçekten kadınların çalışma müddetlerini günün muayyen saatleri dahilinde tahdit etmek zaruridir. Zira işin hitamında işyerini terkeden kadının vazifesi bitmiş değildir. onu bir de evinin işleri beklemektedir. Kadınlara, evinin işlerini görebilmeleri ve çocuklarının bakım ve eğitimi ile meşgul olabilmeleri için vakit ayırmak, bilhassa gece çalışmamalarını temin etmek zaruridir.

Ayrıca, gece mesaisinin yıpratıcı tesirleri de vardır. Bunlar sadece fizyolojik değil, aynı zamanda sosyaldir. Bu hususta, bilhassa XIX. asrın sonunda, muhtelif memleketlerde yapılan araştırmalarda mühim neticelere varılmıştır. Almanya'da bu meseleyi tetkike memur edilen Reichstag Komitesi, 1889 da, gece mesaisinin kadın işçilerin sıhhatleri üzerindeki tahripkâr tesirine ait istatistiki malûmatı aynı mıntıkada, gece mesaisi yapılmayan aynı cinsden bir işyerinde çalışan kadınların sıhhati ile mukayese etmiştir.

Kadınların fizyolojik mukavemetinin erkeklerinkine müsavi olduğunu düşünsek bile, gece mesaisinden evine dönen kadın aile efradının yataktan kalkması üzerine bu sefer de ev işlerini yapmak zorunda kalacak ve böylece gündüz de uyuyamıyacaktır. Tetkikler göstermiştir ki, gece çalışan kadınların ekserisi 4-6 saat uyuyabilmektedir. Bundan başka insan bünyesinin gece çalışmasından doğan yorgunluk, sun'i ışığın sebep olduğu asabi yorgunluk ve bitkinlik, itiyatların değiştirilmesinden dolayı hazım sisteminin bozulması gibi sebepler de buna ilâve edilince, gece çalışmanın mahzuru daha iyi anlaşılır.

Kadınların gece çalıştırılmalarının itiyat haline gelmesi bilhassa dokuma sanayiinde XIX. asrın sonuna doğru olmuştur. Bunun sebebi, günlük çalışma saatlerinin 12 saatden git gide azalarak 8 saate indirilmesi neticesinde, müesseselerde mütevali postalar halinde çalışılmasının gerekmesidir.

Fakat, yukarıda sayılan mahzurlar dolayısile bu meselenin kadınlar lehine halledilmesi yolunda faaliyete geçilmiş ve bu temayül işçi teşekkülleri tarafından desteklenmiştir.

Filhakika, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı tarafından kabul olunan 41 ve 89 sayılı sözleşmelerle kadınların sanayi işlerinde gece çalıştırılmaları yasak edilmiştir. Bu sözleşmeler Hükümetimizce henüz tasdik edilmemiş olmakla beraber, mevzuatımızda bu hususta hükümler mevcuttur.

İş Kanunu'nun 50 inci maddesi; sanayie ait işlerde 18 yaşını doldurmamış çocuklarla her yaştaki kız ve kadınların gece çalıştırılmalarını esas itibarile yasak etmiştir.

2 Çalışma şartları bakımından tanınan diğer bir hak da, kadınların ağır ve tehlikeli işlerde ve yeraltı işlerinde çalıştırılmamasıdır.

Her işkolunda mesleki tehlikeler mevcuttur. Bunlardan bazılarının tesirleri anî, bazılarının ise yavaş yavaş olur. Ağır yüklerin taşınması dolayısile kemik teşekkülâtının bozulması, kadınlarda analık organlarının gayrı tabii şekiller alması, bazı tahripkâr maddelerin cilt üzerine tesir etmesi, teneffüs organlarını tahriş edecek dumanların, gazların, tozların teneffüs edilmesi, tedrici zehirlenmeler, daha uzun zamana mütevakkıf olan tehlikelerdir. Bu tehlikeler, kadın işçiler gibi erkek işçiler için de varittir. Ancak, arada bazı farklar vardır. Bir kere kadınlar adelî bakımdan daha zayıftır. Sonra kadınların bazı organlarının zehirlere karşı bilhassa hassas oldukları tesbit edilmiştir.

Bu konuda en mühim nokta, analık dolayısile maruz kalman tehlikelerdir. Kurşun, cıva vs. smaî ze-

Yazan :

Gül Neş'e Kutlu

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA UZMANI

hirler kadınların analık organlarına tesir ederek müstakbel doğumları tehlikeye düşürebilir.

Bundan başka genç kızların ağır yük taşımaları, yahut devamlı olarak ayakta durmaları gibi sebeplerle analık organlarının gayrı tabii şekiller alması, kadınların gebelik esnasında ağır işlerde çalışmalarından doğacak mahzurlar kadar, gelecek nesiller için de zararlıdır.

Bu sebeplerden ötürü, kadınların ağır ve tehlikeli işlerle, yer altı işlerinde çalıştırılmamaları hususunda, gerek milletlerarası anlaşmalarda, gerekse mevzuatımızda çeşitli hükümler mevcuttur.

Filhakika her nevi maden ocaklarında yer altı işlerinde kadın çalıştırılmaması hakkında 45 sayılı Milletlerarası Sözleşmede kadın cinsinden hiç bir şahsın, yaşı ne olursa olsun, maden ocaklarında yer altı işlerinde çalıştırılamıyacağı derpiş edilmiştir. Bu sözleşmeye 1937 de 3229 sayılı Kanunla, Hükümetimiz de iltihak etmiştir.

Bu konuda memleketimiz mevzuatındaki hükümlere gelince :

İş Kanununun 58 inci maddesi hükmü gereğin ve 22/7/1948 tarih ve 3/7896 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile kabul edilen Ağır ve Tehlikeli İşler Nizamnamesine bağlı cetvelde yazılı işlerden bir çoğunda kadınların çalıştırılması- men edilmiştir.

Tüzüğün 6 ncı madde gereğince ay halinde olan kadınlar ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılamaz. Bu günlerin sayısı 3 gün olarak hesap edilir. Daha fazlası için doktor raporuna ihtiyaç vardır.

Kadın işçilere tanınan diğer mühim haklardan biri de analık halinin korunmasıdır. Kadınların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılmamaları suretile alınan tedbirlerin gayelerinden biri de onların ana olmaları hususunda vukuu melhuz tehlikeleri önlemek ve böylece gelecek nesli garanti altına almaktadır. Alınan bu ihtiyati tedbirler analığın himayesi için kâfi değildir. Ayrıca, kadınların fiilen ana olmaları halinde, gerek doğumdan önce, gerekse doğumdan sonra bir takım koruyucu tedbirler alınması ve bazı haklar tanınması lâzımdır.

Mevzuatımıza göre, analık halinde tanınan hak ve menfaatlerle alınması gereken tedbirlerin bir kısmı işverene, diğer bir kısmı da Sosyal Sigortalar Kurumuna terettüp etmektedir.

Burada bunları çok kısa olarak şöyle özetleyebiliriz :

Gebe kadınlar doğumlarından evvel 3 ay zarfında çocuğuna ve kendisine zarar verecek işlerde kullanılamaz. Doğumdan sonra da muayyen bir müddet istirahatten sonra işe başlayan emzikli kadınlara ilk altı ay zarfında çocuğunu emzirmek üzere mesai zamanlarında yarımşar saatlik iki fasıla verilir.

Ayrıca doğumdan evvel ve sonra altışar hafta çalışmayı yasakladığı gibi çalışılmayan bu günler için Sigortaca geçici iş göremezlik ödeneği verilir.

Bundan başka, işverenlere, işyerlerinde emzirme odaları ve kreşler tesis etmek zorunluğu da tahmil edilmiştir. Kadın işçilere, emzirme odaları ile kreşlerde bulunan bir yaşından küçük çocuklarını emzirmek için, mutad dinlenmeden evvel ve sonra ayrı ayrı olmak üzere yarımşar saatlik iki müsaade verilir.

★

B — Sosyal Sigortalar Kanunları ile tanınan haklar .

Sosyal Sigortalar Kanunlarında kadın işçilere erkek işçilerden fazla olarak tanınan haklar, onların analık hallerinin sigorta edilmesidir.

17/7/1964 tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu Madde 43 de, sigortalı kadın veya sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısının analığı halinde, yapılacak yardımlar şöyle sıralanmaktadır :

a) Gebelik muayenesinin yaptırılması ve gerekli sağlık yardımlarının sağlanması,
b) Doğumda, gerekli sağlık yardımlarının sağlanması,
c) Emzirme yardım parası verilmesi,
d) Sigortalı kadının doğumdan önce ve sonra işinden kaldığı günler için ödenek verilmesi,
e) Analık hali sebebi ile, gerekirse yurt içinde başka bir yere gönderilmesi.

Gebeliği usulen sabit olan sigortalı kadına ve sigortalı erkeğin sigortalı olmayan karısına muayyen bir para yardımı yapılacağı gibi doğumdan ileri gelen hastalık hallerinde resmi sağlık makamlarından alacakları rapor vs. belgelere dayanan masrafları da ödenir. Ayrıca, çocuğun ölü doğmaması şartı ile bir emzirme ödeneği de verilir.

İş Kanunu ve Sosyal Sigortalar Kanununun kadın işçiler lehine vazetmiş olduğu bu hükümleri gözden geçirdikten sonra, şöyle bir soru hatıra gelebilir:

Acaba Türkiye'de İş Kanunundan ve Sosyal Sigortalar Kanunundan yararlanan kadın işçilerin sayısı ne kadardır?

1951 de İş Kanununa tabi müesseselerde çalışan 427.364 işçiden 70.572 si, yani 1/6 i kadın iken, Bu rakkamı 1964 de çıkan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile erkek işçilerin de eşlerine şâmil olunca, 1964 de 445.085 ve 1965 in ikinci ayında ise 604.948'e yükselmiştir.

Şu hale göre mühim bir yekûn teşkil eden kadın işçiler lehine, mevzuatımızın koyduğu hükümler sosyal hayatımızın zaruri ihtiyaçlarını karşılamakta, kadın işçilerimizin sıhhatlerile, çalışma şartlarını ve gelecek nesillerin hayatını teminat altına almaktadır.

Türk - İş yapı kooperatifinin yaptıracağı sitenin maketi. Site tamamlandığı zaman bütün ihtiyaçları karşılayacak dükkânları, ve diğer gerekli binalarıyla modern bir mahalle olacaktır.

Türk - İş Yapı Kooperatifi

Sanayileşme çabası içinde bulunan ülkemizde, sanayileşme hareketinin ortaya çıkardığı sosyal problemlerin başında, mesken dâvası gelmektedir. Sanayileşmenin tesiri altında, hızla genişleyen yerleşme merkezleri, mesken probleminin bütün çıplaklığı ile ortaya çıktığı yerler olmaktadır. Büyük şehirlerde yaşıyan işçilerin çoğu, şehir içinde arsa fiatları çok yüksek olduğundan ve kira vererek iyi binalarda oturacak kadar para kazanamadıklarından şehirlerin her türlü hizmetten mahrum bölgelerinde gayri sıhhi şartlar altında barınmak mecburiyetinde kalmaktadırlar. Bu vahim durumu, Ankara'da yapılan bir araştırma açıkça ortaya koymaktadır :

İşçilerin % 69'u kötü meskenlerde ve % 48'i kiracı olarak oturmaktadır. Bu meskenlerin hiç birinde havagazı yoktur ve % 20'si elektrikten, % 78'de şehir suyundan mahrumdur. Sıhhî şartlar ise çok daha acıdır. İşçi meskenlerinin sadece % 17 sinde banyo, % 30 unda mutfak vardır ve bu meskenlerin % 54 ünde hela müşterektir. Diğer taraftan işçilerimizin % 87 si de 50 metrekareden küçük evlerde barınmaktadır.

İşçi mesken probleminin bu derece vahim bir hal almasının başlıca sebebi, bu dâvaya kimsenin sahip çıkmaması ve işçi meskenlerinin küçük kooperatifler kanalile inşa edilmesine çalışılmasıdır. Türk-İş, bu konuda, ilgili bütün kuruluşlar ile yaptığı temaslar sonucunda, işçi meskenleri problemini, merkezî bir şekilde çözüme bağlama yolunda çalışmalara başlamış ve ilk olarak Türkiye sathında faaliyette bulunan bütün işçi mesken kooperatiflerini bir konferans hâlinde Ankara'da toplamıştır. Ayrı zamanlarda üç defa toplanan bu kooperatifler kongresinin de davayı çözümlemeğe yeter olmadığını gören Türk-İş, işçi meskenleri problemine doğrudan doğruya sahip çıkmak için bir kooperatif kurmuştur.

Türk-İş Yapı Kooperatifi 1963 yılında kurularak faaliyete geçmiştir. Hazırlanan projeye göre, ilk defa Ankara'da 3.000 kişilik bir site inşa ettirilecek, daha sonra bu proje, işçilerin yoğun oldukları diğer bölgeleri de kapsayacaktır.

Ankara'da inşa ettirilecek işçi meskenleri, kaloriferli olup, havagazı, elektrik, su, asfalt yol ve kanalizasyon tesislerini havidir. Ayrıca sitede oturacak işçilerin ve ailelerinin her türlü ihtiyaçları düşünülmüş ve bir ilkokul, bir çocuk kreşi, bir klinik, bir cami ve bir de büyük mağaza, site hudutları içine alınmıştır.

KOOPERATİFİN KONGRESİ

Memleketimizdeki işçi meskenleri problemini halletme yolunda, ikinci adım 7 Kasım 1965 Pazar günü, Sosyal Sigortalar Kurumu Toplantı Salonunda yapılan Türk-İş Yapı Kooperatifi ilk Genel Kurul Toplantısı ile atılmıştır. Kooperatif üyelerinin tamamının geldiği Kongre gayet olumlu geçmiş ve olumlu çalışmaları takdirle karşılanan Kurucu İdare Meclisi oybirliğiyle ibrâ edilerek, yeni İdare Meclisi'nin seçimlerine geçilmiştir. Seçimler sonucunda Yeni İdare Meclisi şu şekilde kurulmuştur: **Halil Tunç, Kutay Aksel, Mahmut Eker, Kenan Durukan, Osman Soğukpınar, Turan Albayrak ve Saffet Öztürk.**

Bütün projeleri tamamlanan ilk kısım inşaatı, yakın bir gelecekte ihaleye çıkartılacaktır.

Haberler

Kongreler

Demirsoy, Türk Sendikacılığı büyük hamleler yapmıştır, dedi

Eskişehir Demiryolu İşçileri Sendikasının kongresi Kasım ayı içinde yapılmıştır.

DYF-İŞ Başkanı Şerafettin Akova'nın başkanlığında yapılan kongrede Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy da hazır bulunmuş ve bir konuşma yapmıştır.

Demirsoy konuşmasında, Türk sendikacılığının aştığı yolu anlatmış ve demiştir ki:

«Bugün artık, sendikalar ve Türk-İş inanılır, itibar edilir müesseseler hâline gelmişlerdir. Hür Dünya İşçileri Sendikaları Konfederasyonunun Holanda'da yapılan Genel Kurul toplantısında, az gelişmiş ülkeler arasında, iki memleketin sendikacılığı örnek olarak gösterilmiştir. Bunlardan biri Habeşistan, diğeri ise, Türkiye'dir. Bugün Orta Doğu ükeleri sendikaları bize, gelin ağabeylik yapın diyorlor.»

Demirsoy daha sonra grev ve lokavt konularına değinmiş ve şöyle demiştir :

«Bugün artık yurdumuzda hür sendikacılık vardır. İstediğimiz zaman, istediğimiz uluslararası kuruluşlara katılabiliyoruz. Bir kısım ağızlarda «lokavt kalkmalıdır» sözü dolaşıyor. Grev ve lokavt yapışık iki kardeştir. Türkiyede işyerlerinin büyük çoğunluğu devlet elinde olduğu) Devlet'in lokavt yapması da çok uzak bir ihtimal olduğu için, aslında bugün, Türkiyede yüzde 60 lokavt hakkı yoktur. Lokavtı kabul etmemek demek, hür sendikacılığı kabul etmemek demektir. Lokavt'ın kalkmasını istemek eşitlik prensibine aykırı bir görüştür... Lokavt hakkı kaldırıldığı taktirde, sosyal güvenliğini kaybedecek hiçbir müteşebbis, yeni yatırım yapmaz. Dolayısiyle, biz işçilere iş sahası açılmadığı gibi, kalkınma da gerçekleşemez. Hür dünyada bin grev hareketi olmuşsa, bunun karşılığında sadece bir lokavt hareketi olmuştur. Lokavt kalkmalı diyenler, işçilere şirin görünmek isteyenlerdir.»

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy, çeşitli yurt sorunlarına da değinerek, özetle şöyle demiştir :

«Köylü yurttaşların da istikrarlı bir hayata kavuşması için, toprak ve tarım reformunun yapılmasını gerekli görüyoruz. Yurtta sosyal dengeyi kurabilmek için bu reformların yapılması gereklidir.. Dış yardımlar geçicidir, gayeleri bellidir. Dış yardıma ihtiyaç göstermeyen bir iktisadi düzen kurabilmek için, toprak ve tarım reformuyla birlikte, vergi reformu da mutlak surette yapılmalıdır. Biz Türk işçisi olarak, bu konuda bütün gücümüzle mücadele edeceğiz.»

Tasarruf bonolarının kaldırılmasının artık bir zaruret hâlini aldığını belirten Demirsoy konuşmasını, Türk-İş eğitim çalışmaları ve sendikacılık koleji hakkında bilgi vererek bitirmiştir.

ERGÜN'ÜN KONUŞMASI

Türk-İş Malî Sekreteri Ömer Ergün'de yaptığı konuşmada şöyle demiştir :

«Mensup olduğum sendikanın kongresinde bulunmak ve eski meslekdaşlarımla bir araya gelmekten son derece bahtiyarlık duymaktayım.

Bu toplantı bana, 1950 yılındaki sendikayı ve mesai arkadaşlarımla çalıştığım günleri hatırlattı. O gün mütevazi çalışmalarımızda, gayemiz, sarsıntı geçirmeyecek, hergün daha çok gelişecek bir sendikayı kurmaktı. Bu sendika kurulmuştur. Zamanımızda, yine bu sendika, Demiryolları İşçileri Sen-

İŞÇİNİN BESLENMESİ - Türk - Iş tarafından düzenlenen İşçinin beslenmesi konulu seminer, 20 Kasım Cumartesi günü Sosyal Sigortalar Kurumu salonunda yapıldı. Doç. Dr. Osman N. Koçtürk tarafından verilen konferansta, semineri izleyen kalabalık bir sendikacı grubuna, işçinin beslenmesi ve toplu sözleşmelerde bu konu ile ilgili olarak yer alması gereken hususlar belirtildi. Koçtürk, bu ilgi çekici konferansında, projeksiyonla çeşitli grafik ve şekiller de gösterdi.

dikaları Federasyonunu meydana getirmiştir. Biz yalnız, işkolumuzda kapanıp kalmadık. Diğer kardeş teşekküllerle de münasebetler kurduk, bir arada çalışma örneği verdik. Sessizliğimizi, bilgisizliğimize ve cesaretsizliğimize hamledenler daima yanıldıklarını görmüşlerdir, bundan böyle de göreceklerdir.

Biz, sendika faaliyetini, o günkü tecrübesizliğimize rağmen, dar açıdan görmedik; mensuplarımıza, ilk kooperatifçiliğin en güzel örneklerini verdik. Ucuz ve israftan uzak kooperatif kurmak suretiyle, bine yakın işçi kardeşimizin mesken sahibi olmasını sağladık. Bu, hiçbir teşekküle kolay kolay sahip olmamıştır. Eskişehirde bugün, Demiryolu mensuplarının dörtte biri mesken sahibidir.

Bunlar hizmetlerin sonu değil, başlangıcıdır. Bizden sonra gelen arkadaşlarımız büyük hizmetler başarmışlardır. O günün imkânsızlıkları içinde, beraber çalıştığım, mesai ve mutemet arkadaşlarımı ve bugünkü idarecileri şükrânla yâdetmeyi bir görev bilirim.

Sizin aranızda öğrendiklerim, daima çalışmalarıma kılavuzluk etmiştir. Kendimi sizden ayrı telâkki etmiyorum. Yapılması gereken hizmetlerinizde, size yardımcı olmak başlıca amacımdır.

Geçen devre Mecliste görüşülemeyen kanun tekliflerimi yenilemeye kararlıyım. Yakın zamanda onları meclis'e intikal ettireceğim. Bunlardan birincisi, arkadaşlarımın konuşmaları sırasında bahsettikleri, 6772 sayılı işçilere verilen iki maaş nipetindeki ikramiye ile ilgili kanunun değiştirilerek, verilen ikramiyenin, ücretlere ilavesidir. Diğer kanun teklifim ise, Devlet Demiryolları emeklileri işçi sandığı ile ilgili olanıdır.

Bu kanunlar üzerinde, bir hataya düşmemek bakımından da, sendika ve Federasyonumuzun değerli fikirlerini öğrenmek isterim. Kanunu yalnız benim Mecliste takip etmem kâfi değildir. Sendikaların da desteğine ihtiyaç vardır.»

Ergün bundan sonra çeşitli meselelere değinmiş ve konuşması alkışlarla karşılanmıştır.

AKOVA'NIN KONUŞMASI

DYF-İş Başkanı Şerafettin Akova, konuşmasında, Türkiye'deki ücret durumuna değinmiş ve demiştir ki:

«İnsan haysiyetine yaraşır bir ücret vasatı sağlamak için birleşik bir asgari ücret tesbiti yapılmalı ve ondan sonra, ilme, ihtisasa göre orantılı ücret ödenmelidir. Batı uygarlığı düzeyine çıkmış (demirperde ülkeleri hariç; çünkü, onlarla hiçbir alâkamız yoktur) ülkelerden hiçbirisinde Türkiye'de olduğu gibi, bir ücret farkı ve düşüklüğü yoktur.»

BAKANLARIN MESAJLARI

Kongreye Ulaştırma Bakanı Seyfi Öztürk ve Bayındırlık Bakanı Ethem Erdinç'de birer mesaj yollamışlardır.

Öztürk mesajında şöyle demektedir :

«Alın terini ve göz nurunu, bir kelime ile yurt kalkınmasına ve hizmetine katan şerefli işçi arkadaşlarımı ve mümtaz temsilcilerini hürmetle selâmlarım.»

HATİPLERİN KONUŞMALARI

Kongrede söz alan hatipler çeşitli konularda görüşlerini belirtmişlerdir. Tüzükte yapılan bir değişiklikle de aidatlar 10 liraya çıkarılmıştır.

SEÇİMLER

Yapılan seçimler sonucunda, Başkanlığa **Salih Selek**, Sekreterliğe **Kemal Tokatlı** Malî Sekreterliğe Necdet Kalfa getirilmişlerdir.

DYF-İŞ ADANA SENDİKASI KONGRESİ

Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu Adana Sendikası kongresi Kasım ayının başında yapılmıştır.

DYF-İŞ Başkanı Şerafettin Akova'nın başkanlık ettiği kongrede konuşan hatipler özellikle, Demiryolları 6 ncı bölgeden şikâyet etmiş ve işçilere gösterilen ilgisizlikten yakınmışlardır.

Kongrede bir konuşma yapan Akova çeşitli meselelere değinmiş ve bu arada demiştir ki: **«Sendikacılarımızın çok çalışması lazımdır. Demokratik ülkelerde dev adımlarla ilerleyen sendikaların fonksiyonuna kavuşmamız lâzımdır. Hangi siyasi kanaata sahip olursak olalım, sendikalarımız etrafında inanç ve güçbirliği yapmamız lazımdır.»**

Yapılan konuşmalardan sonra, tüzük değişikliği görüşülmüş ve üye aidatlarının arttırılması konusu karara bağlanmıştır.

Seçimler sonucu, sendika başkanlığına **Abdülkadir Özdenuyar**, Sekreterliğe **Gazi Ateş**, Muhasipliğe **Şükrü Ekmekçi** getirilmişlerdir.

OLEYİS KONGRESİ

Ankara Otel Lokanta Eğlence Yerleri İşçileri Sendikasının genel kurul toplantısı geçtiğimiz ay içinde yapılmıştır.

Başkanlığını Seyfi Demirsoy, ikinci başkanlığını Mukbil Zırtıloğlu'nun yaptığı kongrede, Ankara'da bulunan Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Avrupa Bölgesel Teşkilât Genel Sekreteri Walter Scehevenels de bir konuşma yapmıştır.

Olgun bir hava içinde geçen kongrede üyeler, çeşitli konularla ilgili konuşmalar yapmışlardır. Sendika Başkanı Nusret Aydın'ın tenkidlere cevap veren konuşması olumlu karşılanmıştır.

Yapılan seçimler sonucu, Başkanlığa gene **Nusret Aydın**, Genel Sekreterliğe **Mustafa Odabaşı**, Genel Saymanlığa **Cemil Hemşindereli** getirilmişlerdir.

TOMİS ADANA KONGRESİ YAPILDI

Türkiye Toprak Mahsulleri ve Gıda Sanayii İşçileri Sendikası Adana Merkez Sendikası kongresi, Kasım ayının başında Türk-İş 4 üncü Bölge temsilcisi Halil Yener'in başkanlığında yapılmıştır.

Yapılan seçimler sonunda başkanlığa **Mustafa Güney**, Yönetim Kuruluna ise, **Mustafa Gençsoy, Mustafa Çolak, Hayri Tenlik, Mahmut Çetin, Mehmet Türeli, Asım**

Dörtler ve İbrahim Hasırcı seçilmişlerdir.

ADANA HARB-İŞ SENDİKASI MALİ KONGRE YAPTI

Adana Harp-İş Sendikasının mâli kongresi geçtiğimiz ay içinde yapılmıştır.

Üyelere, sendikanın mâli durumu hakkında bilgi vermek, yeni yıl bütçesini hazırlamak amacını güden mâli kongrede, Harb-İş Federasyonu Mâli Sekreteri Naci Tuncel hazır bulunmuştur. Tuncel Yaptığı konuşmada, çeşitli sendikacılık konularına temas etmiş, mâli kongre hakkında bilgi vermiş, yapılan tenkitleri cevaplandırarak, imzalanan toplu sözleşmeleri anlatmıştır.

Olgun bir hava içinde geçen kongrede, geçmiş hesaplar onaylanmış, bütçe tasarısı bazı tahsisat ilaveleriyle kesinleşmiştir.

DERİ-İŞ SENDİKASI TEMSİLCİLER MECLİSİ TOPLANTISI

Deri-İş Sendikası Temsilciler Meclisi Kasım başında İstanbulda toplanmıştır.

Toplantıda ilk konuşmayı Sendika başkanı Mustafa Şahin yapmış ve tasarruf bonolarının, işçiler için bir başbelası olduğunu, bunun ancak birkaç spekülatörün ekmeğine yağ sürdüğünü söylemiştir. Vergi reformu yapılmasının, milli gelirin âdil ölçüler içinde dağıtılmasının şart olduğunu belirten Mustafa Şahin, Sendikanın toplantıya getirdiği raporu okumuştur. Raporda, işsizlik sigortası kanununun mutlaka çıkarılması, 274 ve 275 sayılı kanunlarda Türk-İş'in görüşü alınarak değişiklik yapılması gerektiği belirtilmekteydi.

Türk-İş Birinci bölge temsilcisi İsmail Topkar yaptığı konuşmada, **«aldığımız hakları ve yapılan haksızlıkları iyi incelemelisiniz. İster kamu sektöründe, ister özel sektörde çalışın, daima iş saatlerinizi ve çalışmalarınızı iyi değerlendiriniz; bu yoksul milletin kalkınması için elbirliğiyle çalışınız»** demiştir.

ICFTU Avrupa Bölgesi Teşkilatı (ERO) Genel Sekreteri Walter Scehevenels bu ay içinde memleketimize gelmiş ve Türk - İş eğitim seminerlerine konuşmacı olarak katılmıştır. Walter Scehevenels bu arada Ankara OLEYİS Federasyonu Genel Kurulu'nda da bir konuşma yapmıştır. Scehevenels turizme büyük ümit bağlıyan ülkelerde otelcilik ve, lokanta idaresinin önemini belirtmiştir.

Resimde ERO Genel Sekreteri Walter Scehevenels ve Türk İş Eğitim Müdür Muavini Kutay Aksel OLEYİS Kongresinde konuşma yaparlarken görülmektedir.

Toplu Sözleşmeler

SAĞLIK-İŞ SENDİKASININ TOPLU SÖZLEŞMESİ

Sağlık-İş Sendikası ile Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılan toplu sözleşme, 12 Kasım günü törenle imzalanmıştır.

Törende ilk olarak Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürü Fikret Pamir konuşmuş ve **«Sosyal Sigortalar Kurumu olarak, toplu sözleşme düzenini, sosyal güvenliğin başlıca sağlayıcısı sayıyoruz»** demiştir.

İkinci olarak Sağlık-İş Sendikası başkanı Abdullah Uzunal kürsüsüye gelerek, işkolunun problemlerini dile getirmiş, Sosyal Sigortalar Kurumu ile yapılan toplu sözleşme hakkında bilgi vermiştir. Uzunal, Sağlık-İş tarafından yapılan toplu sözleşmelere de temas etmiş ve demiştir ki :

«Şu hususu belirtmek isterim ki, işkolumuzda en kötü işveren maalesef Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığıdır. En kötü ve en ağır hizmet şartları ile istihdam edilen işçiler, bu bakanlığın sağlık tesislerinde çalışmaktadırlar. Bu işçiler, öteden beri, her türlü haktan yoksun bırakılmışlardır. Günlük mesaileri belirsiz, her türlü sosyal yardımdan mahrum ve üstelik 270 lira gibi, bu günkü hayat standartlarına uymayan bir ücretle çalışmak zorundadırlar Bu ağır iş şartlarının toplu iş sözleşmesi ile değiştirilmesi ve Anayasamızda belirtilen insanca yaşama haklarının sağlanabilmesi hususunda, bugüne kadar

yaptığımız bütün çalışmalar, bakanlık yetkililerince, hukuk dışı bir tutumla önlenmiştir Grev hakkından yoksun oluşumuz, bakanlık yetkililerine hukuk dışı davranışlarında bir cesaret kaynağı olmaktadır. Bakanlık yetkilileri, Anayasamızla teminat altına alınan «sendikalı» olmak hakkını dahi, arkadaşlarımıza çok görmektedir. Bu arkadaşlarımızın işçi oldukları ve işçi sendikalarına üye olabileceklerini Yargıtay kararları ile ispat etmiş olmamız da Sağlık Bakanlığını, sendika hürriyetini ve işçi haklarını kısıtlayan kötü bir işveren olmaktan alıkoyamamıştır.»

DEMİRSOY KÜRSÜDE

Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy sözlerine, toplu sözleşme ve grev düzeni memlekete getirileceği sırada, bazı çevrelerde duyulan endişelerin ne kadar yersiz olduğunun artık anlaşılmış bulunduğunu söyleyerek başlamış ve şöyle devam etmiştir :

«Yeryüzünde iki memleketin sendikacıları yurtlarını en çok düşünenlerdir: Japon ve Türk sendikacıları. Bir Likat-İş grevimiz vardı. Greve rağmen, askeri malzeme her tarafta yüklenip, boşaltıldı. Türk ordusunun gücünden hiçbirşey kaybetmemesi için parasız pulsuz çalıştı işçiler.

Hür sendikacılar, grevin yanında lokavt da olur görüşünü benimsemiştirler. Biz bunu söylediğimiz zaman, bize «sermayenin uşağı» **dediler. Aldırmadık. Dünyada bu gün sendikacılığın babası sayılan meşhur bir sendikacı vardır: Samuel Gompers. Bu sendikacı 42 yıl önce yazdığı kitapta,** «sefaletin olduğu yerde refah tehlikededir» **diyordu. O zamanlar bu zat** «amele haini» **ilân edilmişti. Şimdi, her kes onun ne kadar haklı olduğunu söylüyor.**

Sağlık-İş sendikası; adı üstünde, sosyal bir kurum olan Soyal Sigortalar Kurumu ile anlaştı; Sağlık Bakanlığı da mahkeme kararlarına uymak mecburiyetindedir»

Demirsoy sözlerini, **«toplu sözleşme imzalamak mühim değildir, onu uygulamak lazımdır»** diyerek ve sürekli alkışlar arasında bitirmiştir.

ALİ NAİLİ ERDEM KONUŞUYOR

Demirsoy'dan sonra bir konuşma yapan Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem sözlerine, **«bu benim, Çalışma Bakanı olarak katıldığım ilk toplu sözleşme töreni olduğu için heyecanlıyım»** diyerek başlamış ve **«sağlık iş kolunda çalışanları mukaddes bir vazifenin mensupları olarak görüyoruz»** demiştir.

«Başka bir bakanlığa bağlı oldukları için toplu sözleşme yapamayan işçilerin haklarının verilmesi yolunda mutlaka çalışmalar olacaktır.» diyen Erdem şöyle devam etmiştir :

«Gandi, Hindistan'ın 600 milyon derdi vardır demişti. Türkiye'nin kaç derdi var? Ben burada Türkiye'nin 32 milyon derdi var diyorum. Demokratik düzen, Hükümetleri belli bir zümrenin meseleleri ile değil, fertlerin dertleriyle meşgul olmaya mecbur tutar.»

SÖZLEŞME İMZALANIYOR

Erdem'in konuşmasından sonra, taraflar toplu sözleşmeyi imzalamışlardır. Sözleşme, Çalışma Bakanı Ali Naili Erdem ve Türk–İş Başkanı Seyfi Demirsoy tarafından da imzalanmıştır.

TOPLU SÖZLEŞME İMZALANIYOR - Sağlık - İş Sendikası ile Sosyal Sigortalar Kurumu arasında yapılan toplu iş sözleşmesi imzalanıyor.

GENEL-İŞ'İN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Genel-İş Sendikası, bir yandan süresi biten toplu sözleşmelerini yenilerken, bir yandan da yeni sözleşmeler imzalamaktadır.

Bu cümleden olmak üzere, Genel-İş Gaziantep Şubesi, Köy İşleri Bakanlığı Gaziantep Köy Yolları şefliği ile yaptığı toplu sözleşmede, işçilere 2-6 lira arasında zam ayrıca, çeşitli sosyal yardımlar sağlamıştır.

Bursa Belediyesi ile yapılan toplu sözleşme görüşmeleri tamamlanmış ve işçilere 2,5 — 5 lira ücret zammı alınmıştır.

Bunun dışında, Kütahya ve Çankırı Belediyeleri ile imzalanan toplu sözleşmeler, işçilere sosyal hak ve ücret artışı getirmiştir.

TEKSİF ESKİŞEHİRDE TOPLU SÖZLEŞME İMZALADI

Teksif Sendikası ile Eskişehir Basma Fabrikası arasında devam

eden görüşmeler sona ermiş ve yapılan bir törenle toplu sözleşme imza edilmiştir.

Törende konuşan Sümerbank Genel Müdürü Rahmi Tunçağıl, **«demokrasinin getirdiği yeniliklerden biri de, işçilere tanınan sosyal haklardır. Bugün bu hakkı, Eskişehir'in yeni kuruluşlarından biri olan basma fabrikasında kutlamakla bahtiyarız. Artık, İnönülerde Dumlupınarlarda şehit olmayacak, milli iktisat meydan savaşını verecek ve bunda da muzaffer çıkacağız. Bu savaştaki başarı, işçilerin alın terinin olacaktır»** demiştir.

735 işçinin yararlandığı toplu iş sözleşmesi bir buçuk yıl sürelidir. Toplu Sözleşme ile işçilere ücret artışı ve sosyal haklar sağlanmıştır.

BASIN-İŞ SENDİKASININ TOPLU SÖZLEŞMELERİ

Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası Ankara Şubesi ile Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü arasında, enstitü matbaasında çalışan işçiler adına bir toplu sözleşme imzalanmıştır.

Bu toplu sözleşme ile, ücret artışları sınav usulüne bağlanmış, sınav komitelerinde de işveren ile sendika eşit sayıda temsilci bulundurmuştur. Ayrıca, başarısız işçilerin durumu göz önüne alınarak, geçinme endekslerindeki artışı karşılıyacak ön zamlar konulmuştur.

Sınav sonunda, bir işçi yüzde 100 zam alarak bu konuda bir rekor kırmıştır. En az zam da yüzde 15 in üstünde olmuştur.

ÇUKUROVADA

Çukurova'da basın iş kolundaki ilk toplu sözleşme, Türkiye Gazeteciler ve Basın Sanayii İşçileri Sendikası ile Kemal matbaası ve Yeni Adana gazete ve matbaası işvereni arasında imzalanmıştır.

Toplu sözleşme sonunda yüzde 18 zam, çocuk zammı, evlenme, doğum ve ölüm yardımları sağlamışlardır.

Buna karşılık Vatandaş gazete ve matbaası ile sendika arasındaki sözleşme bir sonuca bağlanamamış ve anlaşmazlıklar Uzlaştırma Kurulu'na götürülmüştür. Uzlaştırma Kurulu'nda sendikayı Türk İş Dördüncü Bölge Temsilcisi Halil Yener temsil etmektedir.

TARIM-İŞ'İN TOPLU SÖZLEŞMESİ

Tarım-İş Sendikası Diyarıbakır şubesi, Zirai Araştırma Enstitüsü bölge müdürlüğü ile toplu sözleşme imzalamıştır.

Toplu sözleşme ile, tarım işçilerinin asgari ücretine gündelik 3 lira zam yapılmıştır.

TOMİS'İN TOPLU SÖZLEŞMELERİ

Tomis Gaziantep Şubesi, Gaziantep'te kurulu pide fırınları ve ayrıca, dokuz un fabrikasında toplu sözleşme yapmıştır. Bu toplu sözleşmelerle, işçilere zam ve sosyal güvenlik hakları sağlanmıştır.

Çeşitli Haberler

AMERİKAN ASKERİ İŞYERLERİNDE ÇALIŞAN İŞÇİLERE BİRİKEN ALACAKLARI ÖDENİYOR

Amerika Birleşik Devletleri işyerlerinde çalışan işçilerin 1957 yılından beri verilmeyen hafta tatili, bayram yevmiyeleri ve yolda geçen zamana ait alacaklarının ödenmesiyle ilgili anlaşmazlık karara bağlanmıştır.

Anlaşmazlığın halli için kurulan komisyona Prof. Hicri Fişek, Türk-İş Genel Sekreteri Halil Tunç katılmıştır. Yapılan görüşmeler sonucunda, alacakların derhal ödenmesi karara bağlanmıştır. İşçiler altı yıldanberi biriken hafta tatili ve bayram yevmiyelerini almaya başlamışlardır.

KAÇAK ÇALIŞTIRILAN 17 İŞÇİ İŞTEN ÇIKARILDI

Amerikan EES Kumandanlığı (AFEX), İzmirde kaçak çalıştırdığı tesbit edilen 17 işçinin birden işine son vermiştir. İzmir NATO-İŞ

YOL İŞ YÖNETİM KURULU TOPLANDI — Yol-İş Federasyonu Yönetim Kurulu Kasım ayının 8'inden 14'üne kadar devam eden toplantısında, Devlet Memurları Kanunu muvacehesinde işçilerin durumunu görüştü ve önemli kararlar aldı. Ayrıca Federasyonla ilgili çeşitli konuları da görüşen Yönetim Kurulu, Kongre'nin 13 Aralık'ta toplanmasına karar verdi.

sendikası, 17 işçinin bu işyerinde, düşük ücret ödemek ve vergi vermemek amacıyla kaçak olarak çalıştırıldığını tesbit etmiş ve işverene müracaat ederek, bu işçilerin iş kanunu kapsamına alınmasını istemiştir. Sendikanın bu talebi üzerine, işveren, çalıştırdığı 17 işçinin işine son vermiştir. NATO-İŞ Sendikası olayı İzmir Bölge Çalışma Müdürlüğüne aksettirmiştir.

Çalışma Müdürlüğü, olayla ilgili soruşturmaya başlamıştır.

DYF-İŞ BİR YAYIN ORGANINA KAVUŞTU

Türkiye Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu bir gazete çıkarma yolunda bir süredenberi devam eden çalışmalarını bitirmiş ve gazetesini yayınlamaya başlamıştır.

Her hafta Cuma günleri yayınlanacak olan **«Hız»** gazetesine, başarılı ve uzun bir yayın hayatı dileriz.

PETROL-İŞ YENİDEN YAYINLANIYOR

Bir süredir yayınına ara vermiş bulunan, Petrol-İş Sendikası yayın organı **«Petrol-İş»** gazetesi yeniden ve haftalık olarak çıkarılmaya başlanılmıştır.

«Petrol-İş»e uzun ve başarılı bir yayın hayatı dileriz.

ŞEKER İŞ'İN YENİ MERKEZİ

Şeker-İş Sendikası bir kat satın almış ve genel merkezi buraya taşımıştır. Şeker-İş'in yeni genel merkezi Mithatpaşa caddesi 13 numaralı apartmanın üçüncü katındadır.

İŞVEREN SENDİKALARI KONFEDERASYONU'NUN KOKTEYLİ

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, merkezin Ankara'ya nakli dolayısıyla, 17 Kasım günü bir kokteyl vermiştir.

Kokteylde, Türk-İş Başkanı Seyfi Demirsoy'da hazır bulunmuştur.

Tarım-İş kanununa ışık tutacak toplu sözleşme

Tarım Bakanlığı ile Tarım-İş Sendikası arasında bir süredenberi devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri sona ermiştir.

Yaklaşık olarak 6 bin işçiyi kapsayacak olan toplu sözleşme, yurdumuzda ilk olarak, tarım işçilerinin çalışma şartlarını, sosyal güvenliklerini bir düzene sokacak hükümler getirmektedir.

Bilindiği gibi, tarım işçileri iş kanunu dışında bulunmakta ve yıllardanberi bütün Hükümetlerin programında yer almasına rağmen, Tarım-İş kanunu çıkarılmamaktadır. Bu konu ile ilgili olarak, bazı çevreler, tarım işçilerinin çalışma şartlarının düzenlenmesinin imkânsız ya da çok güç olduğunu ileri sürmektedirler. Tarım işçilerinin çalışma şartlarının düzenlenmesine imkân bulunduğunu gösteren bu toplu sözleşme, birçok yönüyle, çıkarılacak Tarım-İş kanununa ışık tutabilecek niteliktedir.

Toplu sözleşme ile, çalışma güvenliği ve sosyal haklar dışında, tarım işçilerinin fiili ücretlerine ayda 105 lira zam sağlanmıştır.

BELÇİKA'DA İKİ İŞÇİ KURULUŞU MÜŞTEREK POLİTİKA TESBİT ETTİ

Belçika Genel İşçi Federasyonu **(FGTB)** ile Hıristiyan Sendikalar Federasyonu, geçen ay içinde vardıkları mutabakat gereğince, işçi taleplerini müştereken aksettireceklerdir. Bilindiği gibi Belçika Genel İşçi Federasyonu Uluslararası Hür İşçi Konfederasyonu'na üye bulunmaktadır. Millî merkezlerin işverenlere ve hükümete aksettirdikleri talepler arasında şunlar yer almaktadır :

— İşçiye işyeri elbisesi ve tulum verilmesi;

— İşyerine gidip gelmelerde vasıta temini ve bu seyahatin bedelsiz olarak yapılması;

— Ücretli izin müddetlerinin arttırılması;

— Sosyal sigorta yardımlarının ve aile ödeneklerinin arttırılması;

— Düşük maliyetli işçi mesken inşaatının desteklenmesi ve sayılarının arttırılması.

Belçika Genel İşçi Federasyonu Başkanı Louis Major, iki teşekkül arasındaki yakın işbirliğinin sevindirici olduğunu ifade etmiş ve fakat, **«bu işbirliği hiç bir zaman için tarafların gelecekteki politikalarını bağlayıcı bir nitelik taşımaz...»** demiştir.

ICFTU KOOPERATİFÇİLİĞİ VE MESLEKİ EĞİTİMİ TEŞVİK EDİYOR

Uluslararası Hür Işçi Sendikaları Konfederasyonu (**ICFTU**) 1964

Gemini ve Merküri uzay kapsüllerinin yapıldığı Amerikan fabrikasında işçiler ücretlerinin yetersizliği ve çalışma şartlarının ağırlığı sebebiyle greve gitmişlerdir. Amerika Birleşik Devletleri'nin St. Louis şehrinde yapılan grev Amerikan kamu oyunca büyük bir ilgi ile takip edilmiştir. Resimde grev gözcülerinden biri görülmektedir. İşçinin boynundaki dövizde «sürat devri, insanları uzaya gönderirken, işçi ücretlerinin at arabası hızıyla yükselmesi» karşısında greve gitmenin bir zaruret olduğu belirtilmektedir.

yılında kooperatifçilik hareketi ile mesleki eğitim alanında incelemelerde bulunacak bir komisyon kurmuştu. Komisyonun görevi özellikle, iktisaden gelişmiş ülkelerdeki kooperatifçilik hareketini ve mesleki eğitim çalışmalarını takip ederek, bu alanlarda az gelişmiş memleketlere ne şekilde yardımcı olunabileceği hususunda tavsiyelerde bulunmaktı. Nitekim komisyon aşağıdaki konularda çalışmalarına başlamış bulunmaktadır :

— **İstihlak kooperatifleri;**
— **Kredi kooperatifleri;**
— **Tarım kooperatifleri;**
— **Meslekî eğitim planları ve planlaması;**
— **Yardımlaşma dernekleri gibi sosyal hizmet müesseseleri.**

ICFTU GÜNEY AMERİKA'DA DEMOKRASİNİN KORUNMASINI İSTEDİ

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu 17 Kasım 1965 tarihinde Rio de Janeiro'da (**Brezilya**) çalışmalarına başlıyan Amerika Devletler Teşkilâtı Dış İşleri Bakanları Konferansına bir mesaj göndererek, «...**Güney Amerika'da mevcudiyeti hissedilen anti-demokratik temayülü büyük bir endişe ile takip ettiğini**...» bildirmiştir. mesajda demokratik nizamın koruyucusu olarak, sendikal hareketin önemi ve sendika hak ve hürriyetlerinin demokrasinin vazgeçilmez unsurları olduğu belirtilmektedir.

«TAKSİLERİ GAYET AĞIR SÜRÜNÜZ» KAMPANYASI

Hong Kong taksi şoförlerinin geçen hafta içinde başladıkları **«Taksileri gayet ağır sürünüz»** kampanyasını takiben Hong Kong Kowloon Taksi Şoförleri Genel Sendikası toplu iş sözleşmesi yapmaya muvaffak olmuştur. Yeni sözleşmeye göre taksi şoförlerinin günlük ücretleri 17.60 Türk lirasına çıkarılmış bulunmaktadır. Ayrıca şoförler ayda iki gün ücretli izin hakkına sahip olacaklar veya günlük ya da aylık hasılatlarından uygun bir miktar ikramiye alacaklardır. Taksi şirketleriyle toplu pazarlık müzakerelerini yapan sendika Uluslararası Ulaştırma Federasyonu'na bağlı bulunmaktadır.

BİR HİNTLİ SENDİKACI TÜRKİYE'YE GELİYOR

Aralık ayı içinde Türkiye'ye gelecek olan bir Hindistan Parlemento Heyetinde, ICFTU İcra Heyeti üyesi ve Hindistan İşçi Sendikaları Konfederasyonu Başkan Vekili Abid Ali de bulunmaktadır. Uluslar arası alanda tanınmış sendikacılar dan biri olan Abid Ali memleketimizde sendikal konularda da tetkikler yapacaktır.

ICFTU İCRA HEYETİNDEKİ ITS MÜMESSİLLERİ BELLİ OLDU

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Ana Nizamnamesi gereğince İcra Heyeti'nde Uluslararası İşkolu Federasyonları **(ITS)** iki üye bulundurmaktadırlar.

Uluslararası İşkolu Federasyon ları'nın **(ITS)** geçenlerde yapılan toplantısında 1965 - 1967 çalışma devresi zarfında 18 kuruluşu temsil edecek sendika liderleri belli ol muştur. ICFTU İcra Heyeti toplan tılarında işkolu federasyonlarını temsil edecek sendikacılar şunlardır :

1 — Ad. Graedel (Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu Genel Sekreteri)

2 — E. Kissell (Uluslararası Tezgâhtar, Ticari ve Teknik İşler İş çileri Federasyonu Genel Sekreteri)

Ad. Graedel ile E. Kissel Uluslararası İşkolu Federasyonlarını, Uluslararası Dayanışma Fonu Komitesi'nde de temsil edeceklerdir.

ICFTU KADIN İŞÇİLERİN HAKLARININ KORUNMASINI İSTİYOR

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu kadın işçilerin haklarının eksiksiz korunabil mesi amacıyla sendikaların takip etmesi gereken politikanın ana hat larını tesbit etmiştir.. Buna göre sendikalar her şeyden önce kadın işçilerle erkek işçiler arasında bir ayırım yapılmasına mani olmalıdırlar. Eşit değerde işleri yapan kadın ve erkek işçilerin ücretleri arasında fark olmamalıdır. Diğer bir deyişle **«Eşit İşe, Eşit Ücret Prensibi»** uygulanmalıdır. Diğer taraftan sendikalar kadın işçilerin özel durumlarıyla ilgili olarak şu tedbirlerin de alınması için çaba sarfetmelidirler :

— Kadın işçilerin analık izni, işyerinde hakları mahfuz kalmak kayıt ve şartıyla, talep halinde bir yıla kadar uzatabilmelidir.

— Kamu kuruluşlarının kontrolüne tabi kreşler, çocuk yuvaları ve bu konuda diğer kolaylıklar sağlanmak suretiyle çalışan ananın du rumu kolaylaştırılmalıdır.

— Genç kızlar ve iş hayatından ayrılmış bulunan kadın işçiler için mesleki eğitim imkânları yaratılarak, bunların tekrar iş hayatına dönmeleri halinde, değişen şartlara kolaylıkla uyabilmeleri sağlanmalıdır.

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu kadın işçiler bakımından da tam istihdam politikasının uygulanmasını, çalışma saatlerinin azaltılmasını istemektedir.

MEKSİKA'DA ICFTU KOLEJİ AÇILIYOR

Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Güney Amerika Bölgesel Teşkilâtı'na **(ORIT)** bağlı olarak öğretime başlıyacak olan ICFTU Sendikacılık Koleji'nin bütün hazırlıkları tamamlanmıştır. Mexico City'nin 70 Km. uzağında kurulan kolejde, üç'er aylık kurslar halinde, 30 sendika lideri hür ve demokratik sendikacılığın esaslarını öğrenme imkânını bulacak lardır.

Sendikacılık Kolejinin Güney Amerika'da kurulmasının çeşitli se bepleri vardır. Güney Amerika sen dikacıları, sadece işverenlerin düş manca davranışlarıyla değil, siyasi istikrarsızlığın büküm sürdüğü bu kıt'ada, hükümetlerin de anlayışsız tutumları, sendika hak ve hürriyetleriyle bağdaşmıyan tasarruflarıyla mücadele etmek zorunluğundadırlar. Bu mücadelede başarı kazanabilmek için eğitilmiş işçi liderlerine ihtiyaç vardır. Diğer yandan Küba, Güney Amerika'da hür ve demokratik sendikacılık hareketini baltalamak, parçalamak için bütün imkânlarını seferber etmiş durum dadır. Buna da, böyle bir eğitim müessesesi ile mukabele edilmiş olacaktır.

Dünyamızda milyonlarca insan açtır; 1980 yılında insanlığın açlıkla karşı karşıya kalacağı belirtilmektedir. Dünyadan sefalet, açlık, işsizlik nasıl ve ne zaman kalkacaktır? Çağımızın problemi budur. Yukardaki resim bu milyonlarca bahtsız kişiden ikisini göstermektedir. Bu ailenin reisi -eğer bulabilmiş ise bir işte, insan haysiyetiyle bağdaşmıyacak bir ücret ile çalışmaktadır. Bu gibi insanların dertlerini ele alanlar, haklarını korumaya çalışanlar ve en mühimi bu mücadeleyi demokratik esaslar ve nizam içinde yürütme gayreti içinde olanlar, malum çevrelerce neden yadırganmaktadır? Hür ve demokratik teşekküller olan sendikaların açlıkla, işsizlikle mücadelesi, takdirle kabul edilmek gerekirken, neden bu histen yoksun bir zihniyetle hareket edilmektedir? Bu resim Anadolu'dan bir köşeyi göstermemektedir. Ancak kim iddia edebilir ki, memleketimizde yukardaki tablonun eşine raslanamaz. Savcısıyla, politikacısıyla, yazarıyla hatta işvereniyle sendikaları, sendikacıyı sevelim efendiler. Hakikat ortadadır.

SENDİKACILIK KOLEJİ

Yeni girilen çalışma hayatımızda Sendikaya düşen mes'uliyeti sendikacıyı yetiştirmekle karşılayabiliriz. Sendikacının İşçi ve İşveren münasebetleri ile başlayan sosyal hayata girişi ve temsil ettiği topluluğun sulh içinde yüksek hayat seviyesine ulaştırılması eğitim faaliyetleriyle gerçekleştirilebilir.

TÜRK - İŞ Sendikacılık Koleji bu yoldaki çalışmalara daima önderlik edecektir.